3 1761 06634710 5

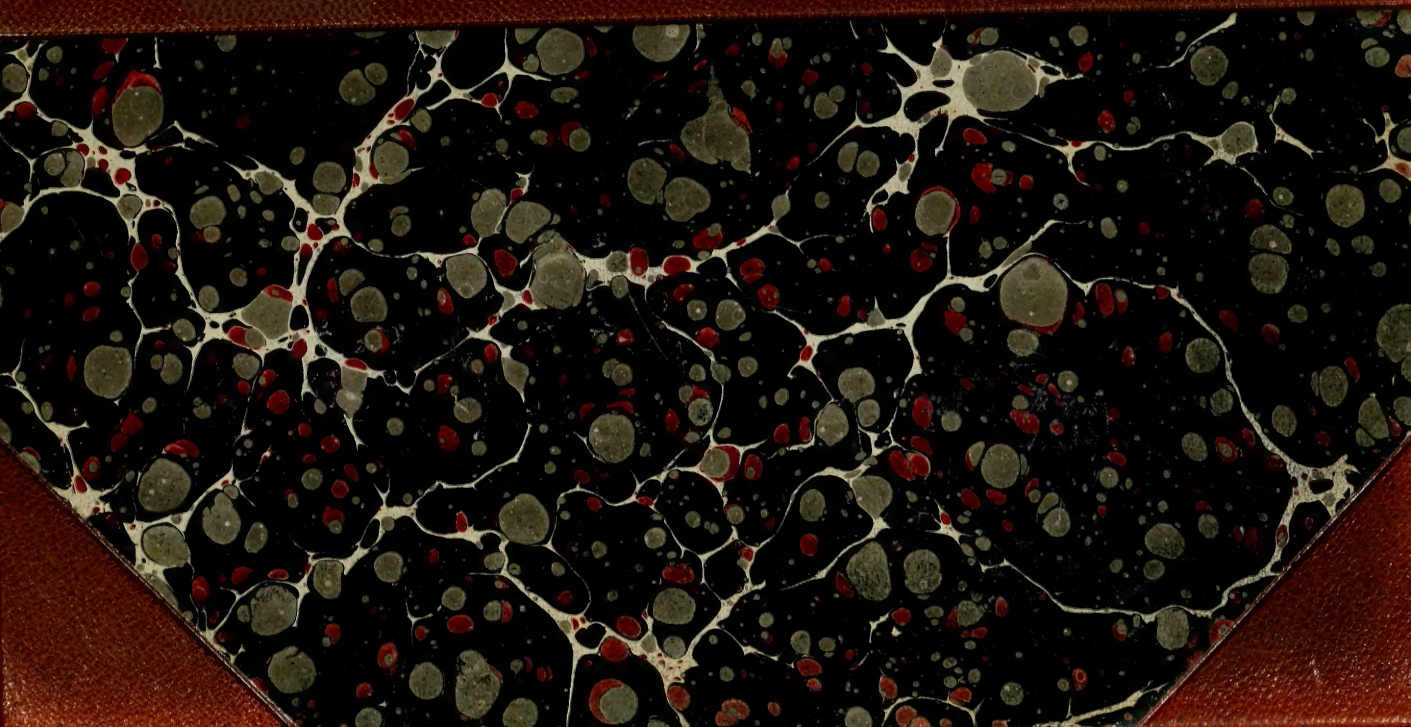

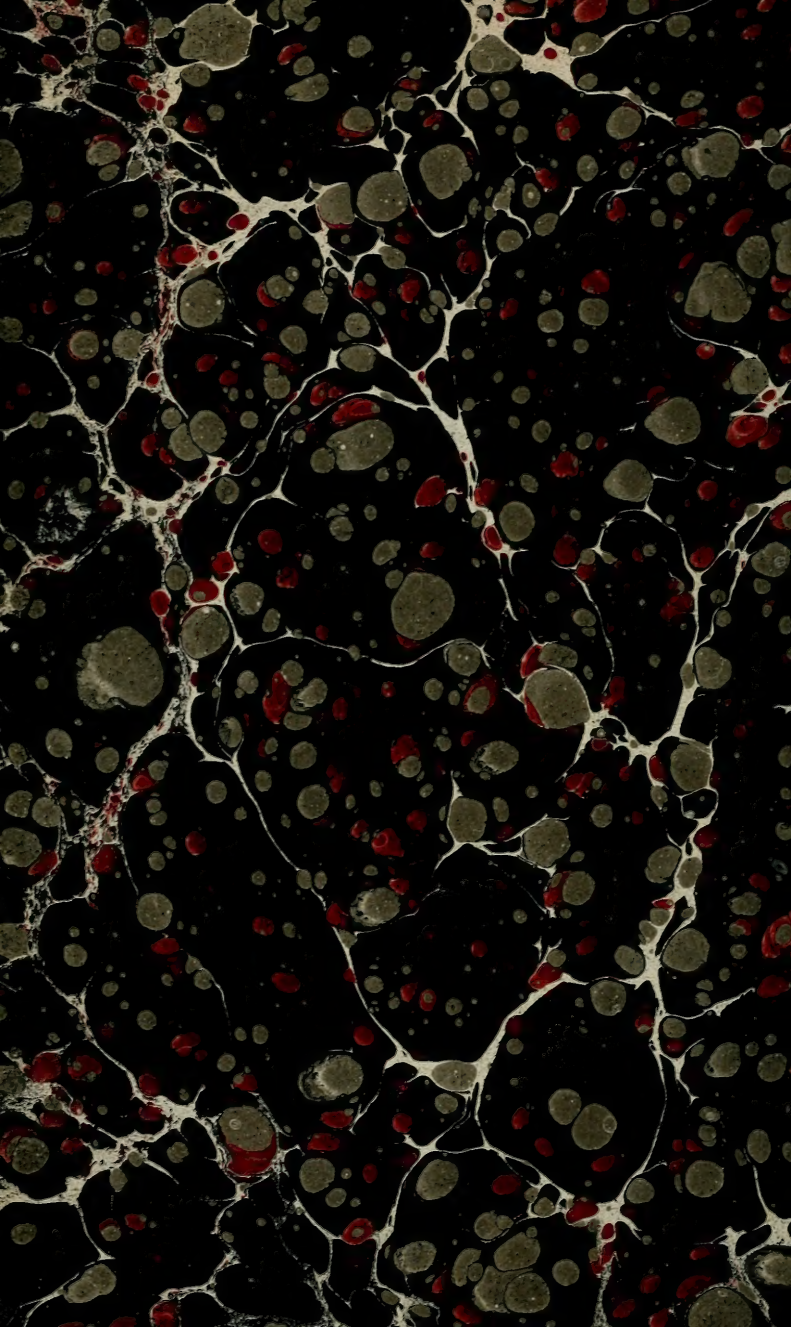

CARL SNOILSKY

SAMLADE DIKTER

IV

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Toronto

http://www.archive.org/details/samladedikter04snoi

SAMLADE DIKTER

AF

CARL SNOILSKY

FJÄRDE BANDET

STOCKHOLM
HUGO GEBERS FÖRLAG

rief
TB
041770
v.4

STOCKHOLM
ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG
1904

BERÄTTELSER OCH SÄGNER

Den nya Cendrillon.

Från gamla gamla dagar, väl hundra år se'n och mer,
Finns sagan kvar om ett rike, hvars sol för alltid gått ner.
Med torn och tinnar befästad, en mur där reste sig grå.
Den ord och lösen ej kände fick utanför stå.

En mäktig bastilj, försvarad af korsgevär och kanon --
Så tänkte barnen därute, så menade kolartron.
Med mössan i hand allena man smög förbi, med förlof,
Fast vallarnes vapen rostat och väktaren sof.

Därinnanföre — ja, lycklig den blott hörde dit!
Ett trollslag — och fult var vackert och korpen var hvit.
Den simpla världen därute ur synkretsen vek
Och skuggor och sorger försvunno för skimrande lek.

Farväl med det regelräta, asketernas norm!
Välkommen med snirklar och snäckor, du smekande böljeform!
Hvad leende glada färger i rose och azur!
Hur myste ej paviljonger ur tuktad natur!

Hvar gräsplan var en teater och lunden kuliss.
I blomsterparterrn stod Amor och siktade segerviss.
I duggregn utaf kaskaden sig vredo nymf och triton
Och dallrande sam i luften en lysten, lockande ton.

Han, härskarn i denna sköna, förtrollade park,
Det var Rococo den siste — allsvåldig monark.
Han hörde valdhorn i fjärran, en tärna i kind han knep.
Fasanen, flaskan och Fyllis — det var ett lif han begrep.

Det sällskap, han hade omkring sig, var litet men valdt,
Och lag var genast för alla hvad Rococo talt.
Det som gick an eller icke, det som var täckt eller styggt,
Det visste man, när man visste hvad Rococo tyckt.

Men också att lefva och umgås hur blef det ej lätt!
Allt, ända till tanken och ordet, fick sin etikett.
För allt fanns en sirligt snirklad, en färdiggjord fras.
Hvad ej borde ses, det gömdes af rosenröd gaz.

Det tunga fick icke finnas i Rococos gård,
Och marmorn, ja själf albastern, snart syntes för hård.
Då gjorde tiden sitt storverk — och det var porslin,
Porslin med matta reflexer på blått och karmin.

Porslin blef nu hela slottet på Rococos ord:
Af finaste sköra lera var stol och var bord,
Just enkom för lätta väsen af ömtåligt stoft,
För trippande röda klackar i solsken och puderdoft.

Porslinet var just ett ämne, som väl stod ihop
Med kindernas smink och muscher och leende grop:
De näpnaste små markiser af hjältelik min,
Små dygder i styfva kjortlar — porslin, porslin!

Så kunde de lefvat länge i lust och i fröjd,
Men människan, ack dess värre, kan aldrig bli nöjd.
En afundsjuk fé, på afstånd, af solsky och rök
Framgycklar ett gåtfullt något — så heter det: sök!

En morgon i daggiga gräset de funno en sko,
Blott vackrare, lättare, mindre än någon kan tro.
Den skon en sylf kunnat bära att dansa på tå,
Förutan att rubba en droppe, på ängarnes strå.

Herdinnor bredvid markiser i nyfiken ring
Betraktade ifrigt fyndet och vände det kring.
Behagsjukt sträckte de sköna de svarfvade vrister små
I silkesstrumpor med kilar — men ingen den skon fick på.

Herr Alcindor och herr Damon i blinken ändrade sinn':
I Fyllis de sågo en fjolla och fräknar på Kloris' skinn.
Allting, ja själfva porslinet, var fullt af fel och af flärd:
Det fanns en skönhet i världen — men icke i Rococos värld.

Vi måste finna den sköna — här stå vi ej ut!
Till Rococos eget öra hann ropet till slut.
I pudrad peruk, helt rådlös, bland buller och skri,
Han suckade eftergifvet: så sök, kära ni!

Med galonerad betjäning ett letande tåg
I statsvagn utaf *pâte tendre* förbländad man såg.
Blott här och där utmed vägen en oförskämd glop
Fördristade sig att undra hur slikt höll ihop.

De letade uti dagar, de letade uti tre:
Men hon, som skon skulle passa, lät icke sig se.
Så råkade taget vilse i villande skog —
Till kolarkojan för regnet sin tillflykt man tog.

Där satt hon och stirrade tankfull på flammande trä.
Med lockarne ner i pannan och händren knäppta kring knä.
De stodo stilla på tröskeln, förglömde att profva skon,
Hos en och hvar fanns en stämma som redan sagt: det är hon.

Inunder smutsen och sotet och slarfvor till dräkt
De anade strax en fägring af härskaresläkt.
Då, drömskön af fjärran syner, hon uppslog sin blick,
En stöt in i hjärtegropen hvar letare fick.

Hvad var hennes börd och härkomst? Hon visste det ej.
Sitt namn väl ändå hon kände? Hon svarade nej.
Den starke kolaren, bjässen som ulfvarne slog,
En dag träffat på den lilla bland tufvor i skog.

Så fri som ännu en vildros pa furumörk mo,
Hon följt blott sitt eget tycke i kolarens bo.
Vid härden med glimmande askan vardt tiden dock lång,
Det stora, som glöden talt om, när kom det en gång?

Du härliga, det har kommit! — de ropte, bragta från sans —
Af dig skall Rococos rike nu hämta nyboren glans.
Liksom de fört en prinsessa i bugande krets,
Till vagnen flickan de ledde vid yttersta fingerspets.

Triumf, den sökta är funnen! En jubelfanfar,
Och åter med skamfiladt åkdon till slottet det bar.
Då Rococo sporde satiriskt: nå passade skon?
Det hör ej till saken, de sade, emellertid är det *hon*.

I salen de förde sin skyddsling, friserad och tvådd.
Bak sminket bleknade Fyllis och sag sig hjälplöst förrådd.
Från alla nyfikna blickar det föll med ens som ett fjäll
Och Rococo själf gick till mötes och hälsade: *ma chère belle* . . .

Då dog på skämtarens läppar en kvickhet om *Cendrillon*,
Landstrykerskan, som ej hade så mycket som namn en gång.
Den bristen var redan botad af en poetisk abbé,
Som ägnat en fin épitre åt tjuserskan *Liberté*.

Men hon, som nyss varit namnlös, af alla nu nämnd,
För detta doftande smicker vek undan som skrämd.
Ur balsalen tidt och ofta försvann hon lätt som en hind,
På borgens ensliga tinnar hon satt med hand under kind.

Hon stirrade ut i nejden som fordom i härdens kol:
Det lif, som rördes därnere, hvad var väl dess mål?
Det stora, hon sett i drömmen, ej fanns det inne i saln.
Ett sorl, likt suset i skogen, steg upp utur daln.

Af sorlet det vardt en åska — då skalf bastiljen den grå.
De kommo från östan och västan, de kommo med mössan på,
Och alla ropte de namnet som, födt i en madrigal,
På stunden gått ut som lösen kring berg och kring dal.

Den sköna var sedd på tornet af tusendes blick,
Och ny var den syn på tingen, som hvar och en fick.
Den mörka, förtegna ringmurn vardt genomskinlig som glas:
Hvad mur ej förmådde dölja, det dolde ej rosenröd gaz.

Men kolarn, den starke björnen, i borgporten bröt.
Gif hit min flicka i skogen! han brummande röt:
Hvar hade jag mina ögon i förriga dar
Att aldrig jag märkte, flicka, hur fager du var?

Han svängde sin tunga yxa — ett döfvande ras!
Den sköra, skimrande världen var sprungen i kras.
Det enda förvägna hugget vardt fästets ruin.
Ty själfva muren var vorden porslin — porslin!

Ett rykande regn af skärfvor föll vida omkring.
Af Rococo och hans rike där sparades ingenting.
Med möda fick samlarvurmen för gamla saker och bruk
Bevara en vas, en dosa, en fras, en peruk.

När intet fanns kvar att slå sönder och andan man drog,
Då kom man ihåg den sköna, hvars namn till lösen man tog.
Ack, hon var borta, försvunnen, och döf för bedjandes röst —
Men namnet hade man ännu och det var alltid en tröst.

Hvart flydde den underbara, hvars blotta namn gör en varm?
I högsal finnes hon icke och icke i stridens larm.
Hvar är den skog, där hon drömmer med hand under kind
Och lyss på fåglarnes lockton och talar med spelande vind?

Rebell.

På kyrkogården håller hösten ras
Och för mot skolans gråa fönsterglas
De vissna blad i hvirflar rödgult hjärta.
Därinne sitta gossar, bänk vid bänk,
Orörliga som i en magisk länk,
Och likt ett asplöf darrar hvarje hjärta.

Från svarta taflan med förfärlig ton
Förhör magistern i konjugation.
Vid sina frågor plägar han förunna
En liten hemsk sekund, då en och hvar
Skall göra färdigt sitt latinska svar.
Så ropas upp ett namn. Då skall man kunna.

En syndare, som träffad af ett skott,
Från bänken flyger upp, men stammar blott.
En lugg, ett tjut — och grannen frågan ärfver.
Så går det på i samma exercis.
Af allt jag kan ha lärt på detta vis.
En sak är viss: jag vet att jag har nerver.

Lektionen skrider fram oändligt lång,
Och skygga blickar snegla gång på gång,
Om aldrig visarn skall till tolf sig maka.
Då hem till middag! — men till mat-ro? nej,
Vi kunna eftermiddagsläxan ej,
Och klockan tre vi måste hit tillbaka.

Katkesen väntar oss med sin tortyr.
Af mellantiden hvar minut är dyr,
En hand om gaffeln, Lindblom i den andra.
Nå ändtligen — där dåna tornets slag!
Slut med latinska pinan för i dag.
Nu gäller det i språngmarsch hemåt vandra.

Dock nej, magistern än ej sluta vill.
Re'n gick där en minut — en till — en till.
Vi mista hela kvarten, o elände!
Från klassen något likt ett mummel steg —
Ett ögonkast af lärarn — och det teg.
Då - aldrig skall jag glömma hvad som hände!

Emellan böjda nackar uppstod han,
Den främsta bänkens långe flygelman,
Ett enda steg från taflans svarta ruta.
Uti en ton, som ingen rotting skrämt,
Han talade helt höfligt, men bestämdt:
Nu får magistern vara god och sluta.

Hur fräckt — och därtill af en fri-elev!
Ett slag i synen också svaret blef.
Liksom förstenade vi sutto alla,
Då femtonåringen i blodröd harm
Så kraftigt stötte bort magisterns arm,
Att han, den fruktade, höll på att falla.

Det vardt uppståndelse — och med besked.
Mörk och högtidlig rektor själf kom ned.
Blott på ett villkor kunde nåd beviljas:
På fläcken afbön, ödmjukt ångerfull,
Och stut offentligt för exemplets skull —
I annat fall från läroverket skiljas.

Vi stirrade uti kamratens drag:
Där kämpades hans lefnads stora slag.
Skall han ta lydigt mot den bäska drycken?
Hans hela framtid hänger på en tråd,
Han är en fattig pojke, har ej råd
Att köpa lärdom, går det här i stycken.

Godt hufvud har han och vettgirig håg,
Kan explicera Cæsars röfvartåg
Tillräckligt bra för ämbeten och ära.
Han också drömt att bli en bildad man —
Men här är något som ej brytas kan.
Förr då till sjös, förr då i handtverkslära!

Det var ett långt, ett pinsamt ögonblick.
Vi sågo huru färgen kom och gick
På kind i darrning — andedräkten trängdes.
Så kom det öfver läppen stötvis, kort:
Jag tror att det blir bäst jag kommer bort . . .
»Ja, var så god!» — Han gick, och dörren stängdes.

Han var försvunnen. Blott en skol-legend
Förmälte efteråt att i en gränd
Han synts med sotig blus och dito kinder,
Och i en ton af medlidsam mystik
Det hviskades han var i en fabrik
På Kungsholmen — man trodde hos Bolinder.

Rebellens namn gaf samma obehag
Som då därutifran ett kyligt drag
In i den varma kammarluften strömmar.
Den vilda fågeln, som ej tålde band,
Flög bort till verklighetens sträfva land,
Vi andra sutto kvar och hade drömmar.

Ja drömmar! — Från de många böckers blad
Där kom emot oss ljusa hjältars rad,
Tell, Washington och Brutus, allesamman.
Hvad det var skönt bland gråa glosors damm
Att mana frihetens heroer fram
Och rusas af den himlaborna flamman!

Och under frygisk mössa gick vår färd
Med idel storfolk från en högre värld.
På hvilkas pannor häfdens gloria stannat:
Och ingen kom i sotig arbetsblus
Med vittnesmål, liksom ett kyligt sus,
Att lärdomen är ett och lifvet annat.

En sovereign.

I.

Den hungrande Mary's gosse,
Den fattiga sömmerskans son,
Han stod där i City's vimmel,
Den lille darrande John.

»En sovereign, sir!» — så bad han
Med stämma af tårar kvald.
»De kasta mor ut på gatan,
Om hyran ej blir betald.»

Du lille barnslige toker,
Du illa att tigga lärt.
En sovereign — skäms du inte?
En penny du skulle begärt.

En penny, det är ett offer
Inom det rimligas gräns,
Och kanske att miljonären
Kan sträcka sig till sex pence;

Men tigga en sovereign genast
Det är ingen måtta på.
För sådan en gyllne tingest
Vet du hvad allt man kan få?

En sovereign du, med refflor
Kring drottning Victorias porträtt,
I afton, då Grisi sjunger,
Det är en fåtölj på parkett.

Det är en fin liten middag
Med sköldpaddsoppa också,
Det är ett famntag af Fryne,
Det är ett rus af Cliquot.

En sovereign — jo, jag tackar!
Du lille parfvel, gå hem!
Ej ens i det rika London
Är det så god råd på dem.

Men envist dröjde den lille,
Och då och då fick han mod
Att hejda en brådskande herre,
Som knappast hans ord förstod.

Förgäfves! O Gud i himlen!
Och mamma är sjuk och förgås!
O säg, hvar en sovereign finnes,
O säg, hvar en sovereign fås!

I växlarens fönster, gosse,
Där kan du skåda dig mätt,
Där ligga visst hundra stycken
Med samma höga porträtt:

Ett hufvud, hvars drag ej kvalen
Och skrynklorna mäkta nå,
Ohinnligt som guldets gudom,
Med svällande läppar två.

Det skymde och gasen tändes;
Då var det som hoppet teg.
En liten snyftande gosse
Gick hemåt med dröjande steg.

Hans blick mellan gatans stenar
Än letade liksom vild:
Tänk, om där lyste ett guldmynt,
Ett guldmynt med lyckans bild!

II.

Nu fyrtio år förrunnit
Som droppar i tidens haf,
Alltsedan den lille gossen
Såg gräfvas sin moders graf.

Af släp och af svält var Mary
En skugga, vacklande matt,
Och knäcken hon tog i regnet,
På gatan husvill en natt.

En sovereign hade hulpit
Kanhända i rättan tid;
Så tänkte åtminstone Johnny —
Hans händer knötos därvid!

Hur hade ej världen skiftat
Se'n dess i stiltje och storm!
Det största liksom det minsta
Haft tid att förändra form.

En enda sak, det var säkert,
Förblifvit sig alltid lik:
En liten gyllene tingest
I fönstret i växlarns butik.

Men gossen för fyrtio år se'n,
Den fattiga sömmerskans son,
Han var nu i Londons City
En storhet, den rike sir John.

Hans barndom bäddades ned i
De fattiges kyrkogård;
Där grät han sig läns vid grafven,
Där vardt han en man men så hård!

»Det sker inga under mera,
Sitt öra har Gud lyckt till.
Min mor gick till grund för guldet —
På guldet hämnas jag vill.»

Och så gick han ut i världen.
Och lyckan hans kraf var huld.
Så grep han med hatfull lystnad
Om strupen sin ovän — Guld.

Där tusende duka under
En enda plär seger få;
Men hvarför just denne ensam?
Det svarar oss ingen på.

Bland tusende ensam korad,
Han såg på knä för sin fot
Den glänsande, grymma gudinnan,
Som ville hon där göra bot.

Guld, mera guld — oupphörligt!
Det släckte ej hans begär.
Den grymma, som tog hans moder,
Var ännu hans gäldenär.

III.

Han långsamt gick hem fran Börsen.
Där hade en ovation
Nyss ägnats den nye riddarn,
Som offrat en hel miljon

På arbetare-bostäder,
På ångkök och lazarett —
Den firade filantropen
Fått titel af baronet.

Men innerst uti sitt hjärta
Han fann blott en känsla — förakt,
Förakt för den blanka metallen,
Som råkat till sist i hans makt.

Han velat strö öfver gatan
De glänsande tingestar små,
De hårda kanter med refflor
Han velat trampa uppå!

Han gick i tankar allena
Sin väg öfver töcknig square.
En kväll för fyrtio år se'n
Förtviflad han irrat där.

Var hämnd nu tillräckligt tagen
För moderns smälek och slut?
Nej, nu först riktigt han kände
Ett kval, som ej slocknar ut.

Hans långa strid var förgäfves
Hans seger en villa blott.
Det enda guld, som han tiggt om,
Det hade han aldrig fått.

Hvad voro all världens skatter?
Hvad brydde sig han därom?
Det fanns blott ett mynt, ett enda,
Det som den gången ej kom.

Hvad är det — ser han i syne?
Hvad glimmar på trottoir'n?
Ar han i en dröm förvandlad
Igen till ett letande barn?

En sovereign, blank från Myntet.
I gasskenet ögat slår.
Än är det den samma prägeln
I dag som för fyrtio år:

Ett hufvud, hvars drag ej kvalen
Och skrynklorna mäkta nå,
Ohinnligt som guldets gudom
Med svällande läppar två.

Där låg det i öppna handen.
Det brände liksom en glöd,
Det vägde så lätt som en njutning.
Så tungt som lif eller död.

Han kastade myntet på marken,
Den hungrande Mary's son,
Och grät som ett barn, förtvifladt,
Den fattige, rike sir John.

Klabauterman.*

I.

På Zuider-see vid horisonten
Låg kvar en strimma sällsamt röd.
Det skymde på den flacka stranden,
Där dyningen likt snyftning ljöd —

Ett eko af den afskedsklagan,
Som rådde innan sol gick ned,
Då segelhvit Ostindiefararn
Från Harlingen ur hamnen gled.

Men Frieslands unga sjömansbrudar
Vändt sorgsna hemåt längese'n.
I skymningen och ödsligheten
En enda flicka dröjde än.

Hon grät ej mera, stackars Katje,
Som nyss då afskedskyssen brann.
Bedöfvad stod hon, liksom själen
Flytt ut att följa Adrian.

* Klabauterman — eller Kabouterman — är en känd sagofigur. Hufvudmotivet i dikten är hämtadt från en friesisk sjömanssägen.

För tankens skälfvande magnetnål
Fanns blott en riktning — den han tog.
Den raskaste af lättmatroser,
Som bort på salta vågor drog.

Ett år att vänta, kanske tvänne,
Om ens han kommer åter då!
Farsgubben hennes, gamle Pieter
Cornelissen bestämt det så.

Som högbåtsman med Tromp och Ruyter
Han fordom surrat jorden rundt;
Den som ej än passerat linjen
Var i hans ögon bara strunt.

Då Adrian sitt hopp bekände,
Var gubben därför sträf och sträng:
Först en ordentlig långtur, pojke,
Se'n tänka vi på brudesäng.

Ej vackra ord och böner hjälpte,
Och Adrian — så fick det bli —
Tog hyra just ombord på *Timor*,
Som svärfar hade pengar i.

Vid dotterns alla kväfda suckar
Den gamle Pieter mente vred:
Då jag riskerar tusen gyllen,
Kan du riskera pojken med.

Du arma Katje — hvilka nätter,
Som nu i höst dig förestå,
Då sömnlös du på stormen lyssnar
Och dina fönsterluckor slå!

Och då omsider vinterfrosten
En spegel lägger blank och glatt
På alla dammar och kanaler
Och skridsko spänns vid yra skratt,

Hvar är da han, som under hufvan
Smög in en kyss halft eld, halft is,
När vid hans hand i vida ringar
Du som den snabbaste tog pris?

Och när en gång i vår du sitter
Bakom din fläktande gardin,
Skall ingen hviska in från gatan
Igenom fönstrets balsamin.

O grymma tanke! Tårefloden
Begynte åter flyta strid,
Men Katje ryckte till helt häpen — -
Hvem suckade här tätt bredvid?

Mol ensam stod hon nyss på stranden,
Och nu satt här en späd figur,
Hopkrupen på en sjömanskista.
Det var väl bländverk eller hur?

Dock nej, i röda ylleskjortan
Han dröjde kvar i månens glans.
Gestalten var en liten pysslings,
Men ansiktet en gammal mans.

Grådaskig som ett torskskinn, skrynklig
Som sjuttiårig eller mer,
Han ringde med små korta barnben,
Som ej från kistan räckte ner.

Och med en långsuck liksom dragen
Ur djupet utaf jordens famn
Han mumlade: ack, stackars Timor!
Du kommer aldrig hem i hamn.

Blek af förfäran sporde Katje:
Hvem är du? Tala, jag besvär!
Hvad vet du om det skeppets öde,
Säg mänska — eller hvad du är!

Två matta, släckta ögonglober
Nu riktades på mön som skalf,
Och hon förnam en röst som talte
Liksom i hennes öras hvalf:

Klabauterman har lämnat Timor,
Klabauterman har gått i land...
Ett rop af fasa undslapp flickan
Och ned hon segnade på sand.

Är det minuter eller timmar
Som rinna bort i månens ljus?
Hon vet det ej — med stannadt hjärta
Hon lyss till andestämmans sus.

II.

Du hörde mitt namn — och din kind blef kall
Hvart barn ju vet att det gäller
På hafvet skeppsbrott och olycksfall,
Om synlig jag fram mig ställer.

Som skeppets hjärta jag sitter där
Och ängsligt jag klappar — klappar
Och manar folket, då storm är när,
Att ta in klutar och lappar.

Om vakten på däcket nickar till,
Från lasten, där gömd jag sitter,
Med vredgad knackning jag varna vill
Så att ur slummern han spritter.

Men måste resan få vådligt slut,
Då lämnar jag min förrättning
Och går i land för att välja ut
Nytt fartyg och ny besättning.

Se mig blott ej så förtviflad an!
Mig också till sinnes gick det
Att skrämma till döds som klabauterman,
Som gasten med torskansiktet.

Du tycker jag är så grym och stygg —
Men, tro mig, jag var en annan
Den tid jag red på delfinens rygg
Med krans af sjögräs kring pannan.

Då människobarnet för lifvet knöts
Till den förgängliga kroppen,
Mitt väsen för alltid sammangöts
Med böljan, med vattendroppen.

Än följde jag svallets yrande gång
Bland jubel af bröder och likar,
Än bar mig dyningens sakta sång
Till grunda, månljusa vikar.

I skimmer, svalka och vågmusik
Lycksalig jag fram vardt buren,
Naturen var skön och sig evigt lik,
Och jag var ett med naturen.

Då vardt jag berusad af öfvermod
Och bröderna mina äfven.
Om njutning hviskade ljummad flod,
Som smekande smög bland säfven.

I skuggiga bukten, vid lönnligt bad,
Förstucko vi oss så gärna
Och summo in mellan vass och blad
Att röfva en dödlig tärna.

Och jordens söner, som fruktan band,
Med oss sina gudar ökte,
Och snöhvit vädur blödde på strand,
Där våra altaren rökte.

Men tempel och högmod föllo en dag.
En makt, den enda och ena,
Fördömde vår skönhets lockande drag
Och sade: går bort att tjäna!

Då skingrades vi med ett tungt farväl,
Förvandlade, styggt förbytta,
Och böljans laglösa barn vardt träl
Till seglares varning och nytta.

Jag klappar — klappar så ångestfull
Och tröttnar aldrig i värfvet
Och vakar och varskor för deras skull,
Som sväfva öfver fördärfvet.

Fast ej ett väsen af kött och blod,
Med mänskan jag sörjer och lider.
Dess sorg skall dock slockna i tidens flod,
Min räcker i tiders tider.

En fridlös ande, jag känner kval
Då människolycka krossas.
Ack finge jag rädda ditt hjärtas val!
Ack kunde jag själf förlossas!

Att Timor går under — det är ett ord
Som oåterkalleligt skrifvits;
Men hur det går de hundra ombord
Att veta icke mig gifvits.

En enda man — den du önskar hälst —
Ur nöden säkert jag bringar.
Ett ord af dig gör Adrian frälst
Och löser den träldom mig tvingar.

Ett ord — och din gosse du skåda skall,
Helt brun under blanka hatten.
Ett ord — och tusen års pröfning är all.
Och jag blir till skum på vatten.

Men ödet ett offer af dig begär:
Kyss gasten med torskansikte!
Att rädda ur faran den du har kär
Med egen fägring du plikte!

Ty rör din mun vid klabauterman,
Din hy af rosor och drifva
I nästa månljus blir likadan
Som gastens — och skall så förblifva . . .

Med mindre att icke han, gossen din,
Då öfver din tröskel han träder,
Dig kysser med oförändradt sinn'.
Men — sjöman är vind och väder.

* * *

Skön Katje tryckte ögonen hop
Och böjde sig ned mot anden.
En iskall kyss — och ett halfkväfdt rop —
Allena var hon på stranden.

III.

Nu sitter Katje hemma
I kammaren hos gamle far,
Och nattens syn beständigt
Vid dagsljus framför sig hon har.

Hon hört så många gånger
Historien om klabauterman,
Om skeppets bundne ande,
Som jungfrukyss förlossa kan.

Att hon i går ej drömde
Det säger hennes hvita kind;
Där snuddade ju läppar
Så isande som nattens vind.

Och handen maktlös fäller
I knät tillbaka nål och söm,
Hon brinner och hon fryser —
Den kyssen var nog ej en dröm.

Ett moln gick öfver solen —
I fönstrets djupa vattenskål
En guldfisk spratt med stjärten —
Hon rycker till och tar sin nål.

Den gamle Pieter blossar
Utur sin snugga tyst och tvär
Och rynkar pannans märke,
En minnesbeta som han bär

Af svenskens änterbila
Ifrån en sent förgäten stund,
Ombord på Brederode,
I krutröksdunkelt Öresund.

Så täcks han öppna munnen
Och murrar huru slätt bevändt
Det är med nutids sjömän
Emot det folk, hans ungdom känt.

»Den där kapten på Timor —»
Här blåste gubben argt en rök —
»Den där mynheer van Bloemen,
Han är en krabba och ett ök.

»Jag såg på hans manöver
I går — det var just synd och skam!
Han, gudbevars, är släkting
Till redaren i Amsterdam —

»Men om jag bara anat
Hvad från och med i går jag vet,
Jag aldrig vågat pengar
Med Timor — det är säkert det.»

Ett tåg af rädda frågor
På Katjes öppna läppar stod;
Men stum hon sänkte hufvu't,
Ty nu var gubben icke god.

Han stöflade ur rummet
Och gick till skeppar Dirk bredvid
Att hålla tal vid groggen
Hur allt var klent i denna tid.

IV.

Vid spegeln Katje länge stått
Af ångest tagen,
Sett aftonglöden bli till grått
Kring dragen.

Rättnu så glider månen in
Med trolsk belysning,
Där kryper öfver fagert skinn
En rysning:

»Den hy, som Adrian älskat nyss,
Nu skall den falna,
Och värmen i min gosses kyss
Skall svalna.

»En vacker dag han bultar på
Och famnen breder,
Och jag — jag står där hemsk och grå.
Ser neder.

»Hans blick, med fasa naglad fast.
Till döds mig kyler.
Det stackars ansiktet i hast
Jag skyler.

»Dock skall den lott på mig jag tog
Ej tung jag tycka.
Han lefver — det är sällhet nog
Och lycka.

»För honom allt på nytt jag bär
Mång tusen gånger,
Och rinner tåren, ej det är
Af ånger.»

Men månen stiger rödlätt blek
Bak hamnens skutor,
På dunkelt golf det blir en lek
Af rutor.

Det sakta plaskandet från strand
Så spöklikt låter.
Hon gömmer ansiktet i hand
Och gråter.

V.

Och dörren slogs upp af ett häftigt ryck!
Med luftdraget utifrån
Där stormade in en reslig figur
Rakt fram till Katje i vrån.

Hon hann ej att skrika, hon greps i en famn
Och lyftes en aln upp från jord
Och fick sig en kyss så het som en eld,
Förrän hon fick säga ett ord.

Men Adrian ropte: »hvad sitter du här
I mörkret, du fagraste ros?
Du tror väl att självfvaste raggen fört hit
I luften din lättmatros?

»Jo här, skall du veta, händt märkliga ting:
Kapten ville lära sin lots
Och lyckades ränna ordentligt på grund —
At fanders med fartyg och gods!

»På båten, som skickats att hämta ut hjälp.
Jag följde med brådskande bref:
Men aldrig jag tänker att Timor blir flott
Därute på Texelns ref.

»En skada på hundrade tusen och mer!
Jag skäms att jag tar det så gladt:
Men hur vill jag vara på annat manér,
Då åter jag ser dig, min skatt.

»Fast här är ju becksvart — jag ser ingenting
Och stöter mot bord och mot stol.
Fort, flinta och fnöske — sesa, gudskelof!
Nu går du ur mörkret, min sol.»

En gnista — och ljuset sprang ut öfver skap
Med snäckor, struts-ägg och kram
Och ut öfver flickan, hvars öga flög
Till spegeln i ebenholtz-ram.

Ur ramens fördjupning i möte hon fick
Sitt anlet med gårdagens hy,
Två gropiga kinder med lenaste skinn,
Där purpurn steg upp som en sky.

Och nu, liksom väckt ur en elak dröm
Och fri från beklämmande kval,
Hon föll i hans famn - och kyss på kyss —
Och osammanhängande tal.

Ett glädjesnyftande ljuft tokeri,
Som blandade blindt om hvarann
Ett märkvärdigt torskskinn och månsken och kyss
Och troll och klabauterman.

Så kunde de hållits till ljusan dag,
Men gubben kom rytande hem:
»Jo, nu är det färdigt — det gick som jag sa —
Och pengarne — hin tog dem!»

Jag sa' det förut! — det var Pieters tröst
Att gammal ändock är äldst.
Att tiden var dålig höll Adrian med --
Han gjort det om hvad som hälst.

Och gubben tinade småningom,
Han såg hur hans Katje var glad.
Han lät ej så helt omöjlig mer,
Då paret bevekande bad.

Det sista inkast som öfvervanns,
Var kassans svåra skavank,
De tusen gyllen, som Timors kapten
Placerat i Texelns bank.

På Adrians muntra: »dem skrifva vi af
Från Katjes hemgift, du far!»
Var gubben tvungen att medge själf
Att penningfrågan var klar.

VI.

På den flacka stranden
Tvänne sälla vandra,
Tätt med famnad midja
Tryckta till hvarandra.

Våta sanden glittrar
Under höga düner.
Måneglans på hafvet
Bygger skimmersyner.

Ur oändligheten
Djupa toner välla
Fram till mänskobarnen.
Till de båda sälla:

Högsta lust ej skänkes
At en omedveten.
Älska, strida, tjäna!
Det är hemligheten.

Kunna för en annan
Helt sig själf försaka
Och af milda makter
Dock få allt tillbaka —

Det är högsta sällhet,
Luttrad genom smärta.
Du har hållit profvet,
Unga kvinnohjärta!

I din egen glädje
Min sig tacksamt blande,
Då din seger löser
Här en bunden ande!

Själen i ditt öga,
Då af fröjd du gråter,
Gör att all naturen
Skön vill stråla åter.

Samma suck och trånad
Alltet genombäfva,
Till gemensamt ursprung
Alla, alla sträfva:

Känslans offerlåga
Ren i mänskohågen,
Vattenliljans hvithet
Och mitt skum på vågen!

Citron och Nyponblomma.

Japansk saga.

En tid, om hvilken sägner tala,
Det fanns, då Japans gula ras
Ej skadat sina sneda, smala
Små ögon i ett spegelglas.

Man vardt raderad, målad, kritad
— På konst var alltid Japan rikt —
Men aldrig den som så blef ritad
Själf kunde se om det var likt —

Förrän en vacker dag... här står jag
Vid början af vårt äfventyr.
Kanske på rim berätta får jag
Det nu, då julens brasa gnyr?

Det fanns — *när* skall mig ej genera,
Men Nagasaki var det i,
En gammal hamnstad, hvarom mera
Kan efterses hos Pierre Loti, —

Ett äkta par — han var beskedlig,
En riktig son af sin nation,
Gul, snedögd, arbetsam och fredlig,
Och hette något likt *Citron*.

Hans lilla fru var för sin fromma
Husmoderdygd med namn belönt,
Som öfversatt blir *Nyponblomma*,
Men på japanska är mer skönt.

Med långa korsvis stuckna nålar
Uti sin höga chevelyr,
Hon lade dockmat på små skålar
Bland andra sirliga bestyr.

Citron fick man vid hamnen råka
Med kärran utaf bamburör;
Så snart en främling ville åka,
Sig själf som häst han spände för.

Nåväl, en dag han kom att hitta
En spegel utaf minsta sort,
Där någon mynheer brukat titta,
Då löddrig skäggborst skulle bort.

Han synade den lilla pjäsen
Och tog den för en bit metall;
Då såg han där ett mänskligt väsen —
Hardt när han ramlat knall och fall.

Hans hjärta börjar våldsamt klappa:
»Är det en villa? Ser jag rätt?
Det är — det är min salig pappa,
Som bor i denna amulett!

»Det är hans goda, platta näsa —
Jag minns den från min barndoms stund.
Hvad ädelhet står ej att läsa
I vecken vid hans stora mun!

»En nådig gudamakt, som gärna
Ser sonlig kärlek, detta gaf
Till lön för hvar kulört lanterna,
Jag tändt kring vår familjegraf.»

Han tryckte spegeln ömt i famnen
Och grät af glädje öfverljudt
Och så med skatten hem från hamnen
Han skyndade i långa skutt.

Sin fröjd med Nyponblomma dela
Hans första tanke var — men nej,
Det vore oklokt på det hela;
Man gudars gunst förråder ej.

I botten på en kruka gömde
Bland annat smakram han sin skatt.
För den om dagen allt han glömde.
Om den han drömde hvarje natt.

Att någon hemlighet låg under
Hans smussel. det stod hustrun klart.
Hon svor att speja ut hans funder.
Se'n väl misstankarne fått fart.

Den skarpa blicken ej bedrog sig:
Härnäst som han gick ut, Citron,
Fru Nyponblomma företog sig
En grundlig hus-visitation.

Hon snokade omkring som vesslan
Och fick i spegeln fatt till slut
Och vardt så grön som etternässlan.
Så grön som hon var gul förut.

Hon förde händerna till pannan
Och föll uti en faslig kris:
»Alltså, han glömt mig för en annan,
En som ser ut på *sådant* vis!»

Trött och förbi af dagens möda,
Citron sin tröskel knappt beträdt,
Förr'n skurarne begynte flöda:
»Bekänn! Hvad är det för porträtt?»

Förgäfves vår Citron förklarar:
»Det är min faders hulda bild,
Som himlen nådigt uppenbarar . . .»
Men Nyponblomma rent var vild:

»Din faders! Lögnhals utan heder,
Min egen syn bedrar du ej,
Ett kvinnfolk hemligt du tillbeder
I ett förhäxadt konterfej!»

Han ber och tigger: »se då bara —
Det är ju klart en mansgestalt!» —
»Att hon så nedrigt ful skall vara».
Så snyftar frun, »är tyngst af allt.»

Och spegeln mellan dem får vandra
Och trätan ingen ände tar,
Ty hon ser bara den där andra
Och han ser bara salig far.

Af ingendera vardt förnummet
Att dörren upplåts och en gäst
Med ljudlöst fjät stod midt i rummet,
En Buddha's vördnadsvärde präst.

»Frid, mina barn! Att vreden tämja
Oss Buddha bjuder först och sist.
Låt mig få återställa sämja —
Från gatan re'n jag hört er tvist.»

Han tog, högtidligt lång i synen,
Den lilla sak hvarom man stred,
Drog upp mot pannan ögonbrynen.
Mungiporna mot hakan ned.

Försänkt som i ett himmelskt nöje,
Han länge sågs i skådning stå.
Med mildt och öfverlägset löje
Till paret talade han så:

»Ett bländverk gäckat har ert öga
Som, oinvigdt, ej skåda kan
En bild direkte från det höga.
Den skönjer blott en andans man.

»I denna tafla, där profana
Sett hägringar ur lägre sfär,
Där har just nu min blick fått spana
Den store Buddha som han är.»

Här paret genast for framstupa. —
Välsignande, till dörren skred
Den helige, in i hvars djupa
Och säkra ficka skatten gled.

Med näsorna mot mattan lågo
Citron och Nyponblomma kvar.
Hur klart de nu sin irring sågo
I ljuset af ett gudasvar!

De reste sig på sina händer,
När de ej hörde mer hans röst,
Och lyfte upp en blick i sänder
Och — föllo till hvarandras bröst.

1888.

Läkaren.

Vid Arnos våg, som sakta glider
Inunder Gaddi's gamla bro,
I dunkla, orofulla tider
De tvänne byggt sitt lugna bo.
De lämnade uti sitt värde
Signorers, popolaners kif.
Han var ung Giulio den lärde,
Och Gemma var hans fagra vif.

I gryningen af vetenskapen
För sina bröders gagn han brann
Och sökte modigt efter vapen
Att hejda knotig lieman.
Uti Salerno och Granada,
Där konsten knöt sin första blom,
För mänskligheten gamla skada
Han samlade mång läkedom.

Se'n drog han glad, som biet ilar
Hän till den kända kupans mål,
Hem till Firenze, där det hvilar
I skuggan af sin dôms kupol.
Hans själs begär, hans ljufva kvinna
Blef där hans brud en lycklig kväll;
Lik hälsans blomstrande gudinna,
Hon gick att dela läkarns tjäll.

En krans af friska rosor slog hon
Kring tanke, vänd åt kval och död.
På tröskeln redan emottog hon
Den kommande, då vesper ljöd,
Hon lossade hans våta kappa
Och kysste molnet från hans min,
Om han var trött att skallar lappa
Hvar dag på guelf och ghibelin.

När sedan studielampan tändes,
Hur tyst aktgifvande hon satt,
Då sida efter sida vändes
I åldrig, präntad visdomsskatt!
Mång inblick i naturens krafter
Han hämtade ur gulnad text
Och lärde pressa läkesafter
Ur mången okänd markens växt.

Hvad glädje, då hans forskarmöda
Den skönaste af segrar fick!
Ur örter, hvilka eljest döda,
Han drog en verksam hälsodrick.
Så blef af händer, fromma, rena,
Det onda själft i kedjor lagdt
Och harmset skummande fick tjäna
Till redskap åt en högre makt.

För alla andra eskulaper
En nagel slikt i ögat var.
Han djärfts betvifla egenskaper
Hos theriak och bezoar!
De häftigaste genast ville
På kätteriet göra slut
Och drifva honom ur sitt gille,
Som det med Dante skett förut.

Han slapp att bort ur staden piskas,
Men hatet visste dock ge sår.
Snart rundtomkring förnam han hviskas:
»Giftblandaren — se där han går!»
Det skar i hjärtat — djupt det kändes,
Han vände dyster hem till sig.
Men Gemma log och lampan tändes
Och boken sade: kom till mig!

Allt färre sjuka hördes klappa
Med hvarje dag på läkarns dörr,
Och gåfvorna alltjämt mer knappa
Till huset flöto in mot förr,
Och mången, som för lifvets frälsning
Var hos hans konst en gäldenär,
På torget undvek återhälsning,
När nästa gång de möttes där.

Han litat på det sannas seger,
Nu sviktade hans tillförsikt.
Han var bland landsmän och kolleger
Belagd med hemligt interdikt.
Hvad gagnar, mente han, att strida
Mot en så öfvermäktig flod?
Men då stod makan vid hans sida
Med ord af bergfast hopp och mod.

Fastän bekymret satt vid härden,
Och sista gyllen växlats bort,
Med eggad kraft han glömde världen
På nytt vid degel och retort.
Det gällde nu ett mästerstycke,
Ett elixir af kostbar halt,
Och Gemma sålt sitt bröllopssmycke
För att till verket skaffa allt.

Ty se, re'n smög kring stadens murar
En fiende af fruktadt namn.
I kläder, böcker dold han lurar,
I luften, ja, i makans famn.
I fåvitsk blindhet ville skaran
Förneka först sin hemska gäst;
Blott Giulio såg riktigt faran
Och nämnde namnet — det var pest.

Emot förhärjaren från Östan,
Hvars blotta ande lifvet drap,
Till kamp han uppbjöd med förtröstan
Sitt varma nit, sin vetenskap.
Hans stora verk var denna röda
Tinktur, hvars glesa droppars fall
Nu långsamt fyllde upp sitt spröda
Och trånga hölje af kristall.

Ej fanns uti de gamles skrifter
En blandning så förväget djärf.
Emot ett gift han väpnat gifter
Till räddning eller visst fördärf:
En hårfin våg, med lifvet, döden
På skålar två i ängslig svikt —
Blott en atom mer än af nöden,
Och döden finge öfvervikt.

Ett tvifvel fick ej insteg vinna
I läkarns segervissa själ:
»Se hit, mitt hjärtas härskarinna.
Min Gemma, se, det lyckats väl!
Den, som de trampat och förhånat,
Vet hämnas ädelt som sig bör.
I morgon tacksamt och förvånadt
Firenze trängs här utanför.

»Om för mitt första rön här vore
Till hands ett enda smittans rof!
Med Cosmo själf, den höge, store,
Jag skulle våga göra prof.
O Gemma, gläds du ej åt detta?
Så lossa på din tungas band!
Men Gud, hvad är det? Feberhetta
Med isköld växlar i din hand.»

Hans öga granskade — och skräcken
Förlama ville ordets ljud.
Där syntes den, den svartblå fläcken
På halsens marmorhvita hud . . .
»Fort, elixiret! — Töm det snarligt!
Nej, håll — jag är en dåre blott!
Kom ej därvid — det är för farligt
Och har ej än sitt prof bestått.

»Kom ej därvid med minsta finger!
Var lugn — blott fem minuters tid,
Och öfver gatan strax jag springer
Till mäster Luca här bredvid.
Min älskade, mitt allt, min Gemma,
Oss hjälpe Christ uti sin nåd!
På stunden är jag åter hemma
Med Luca och hans visa råd.»

I grånad yrkesbroders boning
Han med förtviflans ångest stod:
»O Luca, glömska och försoning,
Om förr jag bröt af öfvermod!
Nu, när det gällde rädda henne,
Min konst jag svag och oviss fann,
Kom, kanske lyckas det för tvänne.
O råd och stöd mig, om du kan!»

Den gamle kunde ej fördölja
Att han såg föga tröst och hopp,
Men skyndade ändock att följa
Den unge, som till hemmet lopp.
Med ens de studsade tillbaka —
På tröskeln, som i hälsans dar,
Såg åter Giulio sin maka,
Och hennes blick var fast och klar.

Hon talade och ögat lyste:
»Jag tömde elixirets saft,
Ty aldrig jag ett tvifvel hyste
Uppå dess underbara kraft.
Det prof, du önskade och ville,
I rätta stunden erbjöd sig.
Jag trodde på din konst, ditt snille.
Och lefver, älskade — för dig!»

Savonarola.

I. Hos Lorenzo.

Från sin kulle skådar villan
Öfver dalens gröna vigner,
Arnos blanka bukter, bergens
Luftigt violetta linjer

Och Firenze djupt där nere
Svept i kvällens rosendimma,
Där kupoler, kampaniler
Fram som klara punkter glimma.

Villan smyckad står till högtid.
Pagers granna flock beskäftigt
Nöter trapporna, och kocken
Hörs i köket banna häftigt.

Junos fågel och fasanen
Kryddas för patricisk hunger,
Vinets purpurström ur fatet
Mot kristallens möte sjunger.

Vignens bruna folk vid porten
Sträcker halsarne att fånga
Flyktig glimt af silfverkäril
Spridande ambrosisk ånga.

Men dit upp till salens fresker
Ingen simpel blick kan tränga.
Ingen andedräkt från pöbeln
Får i gudars luft sig mänga.

Ett olympiskt utsökt samkväm
Har Lorenzo låtit kalla
För att mätta fina sinnen.
Ej ett enda blott, men alla.

Hur den store penningfursten
Ingen att behaga glömmer!
Huru lent den fasta handen
Sig i sammetshandsken gömmer!

Så förtrollande förbindlig
Och så enkel midt i prakten!
Icke rår han för att folket
Trugat honom fram till makten.

Blid och vänsäll, han ju icke
Något högre velat önska
Än att dyrka sina sångmör
I sin trädgårds lagergrönska.

Under Mediceisk hägnad
Yppigt trifs Firenzes lilja.
Knarrig Cato, butter Brutus
Sticke sig när hälst de vilja!

Det Italiska Athene
Tröttnat har på frihetsskriken.
Skönhets nyuppstådna världsmakt
Efterträder politiken.

Tänkarn själf, som i skolastiskt
Grubbel länge sökt det sanna,
Mot Apollogudens marmor
Svalkar nu sin heta panna.

Söka göra världen bättre
Lika lönlöst är som löjligt.
Skönhet göre människorna
Lyckligare då — om möjligt.

Lifvets stora konst, förgäten
Sedan Hellas sjönk i gruset,
Hur förfinad och fullkomnad
Här den manats fram i ljuset!

För i afton alla bannlyst
Statsintriger och finanser,
Småle, då en skald citerar
Mer än klassiskt nakna stanzer.

Och den fulla bägarn lyfter
Hedergästen, kardinalen:
»Afrodites skål vid Arno!»
Är hans lösen vid pokalen.

Skålen tömmes, och på bröstets
Krucifix ett stänk man spårar
Af den drufvosaft, som säljes
Under namnet *Christi tårar*.

Nu från öppna fönster dragas
Frasande brokadgardiner,
Ute på terrassen klinga
Oboë och violiner.

Sköna kvinnoröster ljuda
I den vällustvarma natten;
Medan melodien bortdör,
Sjunger än fontanans vatten.

Och de lyckliga och rika
Öfver dalen blickar sända;
Denna fagra nejd i skymning,
Denna stad, hvars ljus sig tända —

Allt är deras. De behärska
Lifvet där uti det djupa.
Blott för dem drar gyllne honung
Denna mörka arbetskupa.

Men hvad nu? De missnöjdt blicka.
Och nu tystna skämtets lekar:
Mot ett litet ljus i fjärran
Plötsligt tankfull värden pekar.

Säkert i San Marcos kloster
Det där dumma ljuset blänker.
Ensam i den stilla cellen
Sitter nu en man och tänker.

Skönhet och olympisk glädje
Kan den narren icke tåla,
Orostiftarn, folkförledarn,
Svärmaren — Savonarola.

II. Brännoffret.

Midt i sorglös lefnadsnjutning,
Självbehagligt veka seder,
Himlens starka viggar ljungat,
Slående hvar afgud neder.

Med en nordanstorm från alpen
Galler stigit ned i pansar,
Kall som gletscher-isens piggar
Glänste deras skog af lansar.

Och Hesperiens blommor fallit.
Skoningslöst af frosten bitna,
Liksom varma rosenkinder
Plötsligt vissna, plötsligt hvitna.

Död och borta är Lorenzo,
Medicéers välde ramlat,
På Firenzes öde gator
Pestens svarta likvagn skramlat.

I den skumma katedralen
Går ett samfälldt miserere
Ångestfullt mot höga hvalfven
Från ett folk på knä där nere.

Munken där på predikstolen
Talar flammor, talar gissel.
Händer vridas i förfäran
Under gråt och tandagnissel.

Självbedrägeriets mantel
Sliter han från nakna själar,
Och på lustans lekverk trampa
Hans sandalbeklädda hälar.

Under festmusikens jubel
Hör han träldomsbojor klirra,
Ser han tomma ögonhålor
Genom skönhets-masken stirra.

Ingen prelatensisk aflat
Mäktar öppna nådabrunnen.
Blott af ett förkrossadt hjärta
Varder väg till sanning funnen.

Denne munk är ej en vanlig
Eldare med svafvellågor,
Ilskans medel för att tysta
Mänskligheteus djupa frågor,

Ej en vanlig son af kyrkan,
Som med makten i förening
Skrämmer massorna till lydnad
Genom dogmer utan mening —

Vredens tolk, Savonarola,
Då han syndens bölder blottar,
De förfärligaste slagen
Mot ett fridlyst hufvud måttar.

Borgia, påfvestolens skamfläck,
Öppet Antikrist han kallar,
Och hans starka anatema
Genom hvalf och hjärtan skallar.

Och han drar från maktens timmar
Småtyrannerna tillika,
Och med skorpioner agar
Han de mätta och de rika.

Frihet är den helga gåfva,
Som sitt folk han hänryckt räcker.
Och det halfförgätna ordet
Tusen, tusen genljud väcker.

Ve han ropar öfver flärdens
Fagra, giftbestrukna vapen,
Hvarmed sluga Medicéer
Folket böjt för fångenskapen.

En skall råda i Firenze,
Han som burit korsets smärta,
Som de arma och betryckta
Bjudit till sitt stora hjärta.

»Christus ensam är vår konung!»
Ropet genom staden ljudar
Tusenstämmigt höjdt af hopar.
Hvita i botgörarskrudar.

Ovän söker upp sin ovän
Att förlåtelse begära.
Den som riktat sig med orätt
Går att vinsten återbära.

Från sin fulla barm hetären
Rycker bort de gyllne smycken,
Och profana målerier
Rifver konstnärn själf i stycken.

Ett allena är nödvändigt:
Renadt hjärta, renadt sinne,
Men i eld tillintetgöras
Skall hvart världslighetens minne.

Och ett bal på torget reses
Utaf allt, som sinnet smekte:
Lutor, som till herdestunder
Med sin ljufva lockton lekte,

Taflor, pergament och böcker
Med antikens nakenheter
Och Boccaccios lystna sagor
Och det gamla Roms poeter,

Nymfer i bacchantisk yra
Dansande kring grekisk urna.
Sköna bronser, nyss af jordens
Sköte fruktlöst återburna.

Nu är brännoffret färdigt —
Rök och lågor hölja platsen.
Och det röda återskenet
Glöder på de grå palatsen.

Skaran ropar framför bålet:
Brinne ock var synd därinne!
Miserere, miserere —
Gif oss, Herre, renadt sinne!

III. Profvet.

Ingenting skall nu Firenze
Från sin konung Christus skilja,
Och Savonarola heter
Han, som gör sin konungs vilja.

Från sin cell han leder folket
Utan maktens attributer,
Och i dessa lätta sinnen
Blind och svärmisk tro han gjuter.

Då för stadens unga frihet
Hätska grannar lägga snaror,
Och fördrifna herresläkter
Värfva plundringslystna skaror.

Med den törnekröntes afbild
Högt i magra handen buren,
Svär han att med änglahärar
Hålla fienden från muren.

Och det sker, det underbara:
Bort från stadens närhet drager
Medicéers lejda härsmakt,
Som en sällsam skräck betager.

Siarn ropar: »se, hur himlen
Vill sin tjänare benåda!
Så på lejon, basilisker
Trygg min blotta fot skall träda.»

Inspirerad, segerdrucken
Lik en jordisk triumfator,
Med det lyfta krucifixet
Drar han kring Firenzes gator.

Han är den, som Herren rustat
Att sin vilja kunnig göra,
Att med våld, om så behöfves,
Trotsiga till rätta föra.

Och med häfvan ser Firenze
Svärd, som ej är andans, blänka –
Stolta hufvuden, som stämplat,
Hastigt bleknande sig sänka.

Men hvad folket icke skådar,
Det är cellens tysta strider,
Då den starke härskar-anden
Inför Gud i bön sig vrider:

»Himmelens och jordens Herre,
Du som ensam kraften sänder,
Du som detta folket gifvit
Likt ett vax i mina händer.

»Lär mig leda dessa tusen
Att ditt rike må befästas.
Stöd mig, Herre, när jag svindlar
Och af jordiskt högmod frestas!

»Var det blott din röst jag lydde,
När jag straffat, när jag hämnat?
Var det ej för eget välde,
Som jag också vägen jämnat?

»Skänk mig med ett tecken visshet
Att du ännu är mig nära,
Att jag söker dig allena,
Icke egen makt och ära!»

Då profetens torra läppar
Tigga om en himmelsk droppe,
Håller gränslös, mystisk tillit
Modet hos hans trogna oppe.

Fastän mängden börjar knota
Öfver brist och hårda tider,
Blindt de sluta sig till mannen,
För hvars sak själf himlen strider.

Nya underverk dem lofvar
Feberglansen i hans öga —
Alla fiender och faror
Falle på hans ord till föga!

Ja, här tarfvas det mirakler:
Obeständig, menigheten
Lyssnar snart till påfvens bullor
Mot den hädiske profeten.

»Frihet är ett dyrbart nöje».
Arbetslösa mängden klagar,
»Bättre hade vi det fordom
I Lorenzos rika dagar.

»Hvarför så med syndaångest
Lifvets korta glädje mörda?
Kyrkan, mot ett ringa offer,
Lyfter af oss all vår börda.

»Ingen fröjd och inga fester
Denne mörke munk oss unnar.
Kanske han till slut är sådan
Som oss påfvens bref förkunnar.»

Lika ortodoxt som smutsigt
Fransiskaner-brödraskapet
Tänds af heligt nit att rycka
Fåren ut ur ulfvagapet.

Mot dominikaners hala,
Trolöst svart-och-hvita orden,
Mot San Marcos kättar-prior
Stormar all den bruna horden:

»Visa om du är af Gudi!
Du, som änglar oskadd bära
Öfver lejon, basilisker —
Vi ett prof af dig begära.

»Som en liten afgrundsförsmak
Heta bränder här vi rada;
Stig därpå med bara fötter
Utan att det gör dig skada!»

Både tviflare och trogne
Låna lika ifrigt örat,
Och som stormen växer ropet:
»Han skall göra't, han skall göra't!»

Se, där kommer han — hans egna
Genom massan vägen rödja,
Och hans höjda arm med korset
Deras händer understödja.

Nästan sviktande han skrider.
Kinden hektiskt öfvergjuten,
Kring den törnekröntes afbild
Handen som i kramp är knuten.

Allt i ordning är för profvet.
Lågor knastra, gnistor spraka,
Medan bruna tiggarkåpor
Bränderna med tänger maka.

Han skall göra't! För hans skara
Redan segerpalmen hägrar,
Men då höjes ett omätligt
Skri af hatfull fröjd: »han vägrar!»

Spända nerver gifva efter,
Siarn bruten sjunker samman,
Och hans suck förnimmer folket
Här med fasa, där med gamman:

»Vänner, fören mig tillbaka,
Så att cellen fort mig höljer.
Ve, min ande är förmörkad,
Gud för mig sitt anlet döljer.»

Ur hans händer krucifixet
Glider klingande i gatan,
Och den grymma svärmen jublar:
»Gud har dömt dig, son af satan!»

Öfvergifven, öfvervunnen!
Undan hopar hämndbetagne,
I San Marcos fasta kloster
Räddas blott med nöd den slagne.

Porten darrar under stötar,
Vilda, hesa röster vråla:
»Bålet åt den folkförledarn,
Kättaren — Savonarola!»

IV. Martyren.

Alltså har då domen fallit.
Folket störtat sin idol.
Och på Signoria-platsen
Står Savonarolas bål.

Midt emot Orcagnas loggia,
Just där flärdens bål brann ned,
Där han ryggade för profvet,
Reser sig ett berg af ved.

Dessa lågor, som han skydde,
Snart uti sin heta famn
Skola lösa upp till aska
Honom själf, hans verk och namn.

Af tortyren sönderbråkad,
En förkastad, krossad rö,
Han bekänt hvad hälst de velat
För att ändtligen få dö.

Han bekänt, en stackars sargad,
Skymfad, hånad delinkvent,
Att ej någon himmelsk flamma
Orden på hans tunga tändt;

Att förledd af djäfvulskt högmod
Han i kättersk hedendom
Hädat Borgia, helge fadren,
Guds ståthållare i Rom;

Att af brottslig ärelystnad
Statens sälla lugn han stört;
Mot en faderlig regering
Olärdt folk till trots förfört.

I en lifdömds tagelskjorta,
Färdig för sitt sista kval,
Förs han in att höra domen
I det höga rådets sal.

Af hans forna stora skara
Fängsliga där följa två
För att straffas med bedragarn.
Som de fåvitskt trodde på.

Meningslösa för hans öra
Susa domens grymma ljud
Under ångesten af hjärtats
Sista Jakobskamp med Gud:

»Är det sanning hvad de sade,
Sanning hvad jag själf bekänt,
Att den eld, en gång jag hade,
Ingen himmelsk flamma tändt?

»Säg mig, var det synd att yrka
Att en pöl af last och brott
Ej regera bör din kyrka,
Men ett heligt hufvud blott?

»Var det egen makt och ära,
Som var målet för min strid,
Då jag för mitt folk, det kära,
Skapa sökt en bättre tid?

»Har jag kanske utan vetskap
Stått ditt helga råd emot,
Herre, som ett utdömdt redskap
Bryts jag sönder för din fot.

»Om jag självfvisk åtrå närde,
Lågan nu min kropp förtär,
Liksom fordom hon förtärde
Lustans usla lekverk här.

»Men ännu i dödens smärta
Ropar någonting på nytt
Innerst, innerst i mitt hjärta
Att det var din röst jag lydt.

»Nej, för jordisk makt och ära
Denna maning aldrig ljöd.
Visa att du är mig nära,
Herre, i min sista nöd!»

Domen är till ända läsen,
Och de trenne ledas ut
På palatsets öppna trappa
Mellan bardisan och spjut.

Efter fängslets långa veckor
Så den dömde återser
Detta älskade Firenze,
Som i dag sitt lif han ger.

Skall i detta haf af hufvun,
Böljande på torg och tak,
Ej *en* tårfull blick förklara
Att rättfärdig var hans sak?

Skall *en* stämma ej bekänna
Att martyren menat väl
Med det folk, som åter sjunker
Herrars och prelaters träl?

Nej, ur dessa ögon stirrar
Kall och grym nyfikenhet.
Herrens tecken kommer icke,
Själfinbillade profet!

Men då fatta om hans händer
Bålets andra offer två,
Och han hör med salig glädje
Deras läppar vittna så:

»Fast du har dig själf förnekat,
Tro vi lika fullt på dig,
Tro vi att du tjänt den konung,
Som nu kallar dig till sig.

»Om du felat än och fallit,
Var af himmelsk eld du närd.
Du, som trott det största kunde
Speglas helt af stoftets värld.

»Omgestalta jordens söner
Efter andens högsta bud,
Ej den endes kraft förmår det,
Innan stunden väljs af Gud!

»Men din aska strödd i vinden
Varda skall ett fruktsamt frö.
Tanken lefver, stunden kommer —
Böj ditt hufvud, du kan dö.

»Bålet är det sanna profvet,
Som dig segerpalmen bär.
Ur dess bränder stiger anden
Fri och oskadd, ren och skär.

»Ja, vi tro, Savonarola!
Då omkring oss flamman gnyr,
Ser du himlen öppnad stråla,
Guds och frihetens martyr!»

Cavour och hans gäst.

Han satt vid arbetsbordet.
Italiens store Cavour.
Allt närmare fram mot midnatt
Skred visarn på väggens ur.

Så bindande, fin och fyndig
En note ur hans penna lopp;
Till hvilken af världens herrar
Har sägnen ej tecknat opp.

Nog af, det gällde hans sköna,
Hans suckande fosterland,
Det gällde att vinna vänner,
Som ville lösa dess band,

Det gällde att köpa bistånd
I höga härskargemak
Och locka styrkan att främja
Den svages och frihetens sak.

Betjäntens förlägna hufvud
Då in genom dörren stacks:
»En engelsk herre, som yrkar
Få företräde nu strax!»

Ministern mumlade något
Om britternas öfvermod;
Att möta den sene gästen
Förbindligt dock upp han stod.

Knappt voro de två allena,
Förbytt vardt främlingens skick.
Det mörkblåa ögonglaset
Försvann från en brinnande blick.

Cavour sprang upp från soffan.
Han visste ej fatta sig:
»Mazzini — Josef Mazzini!
Ni här i Turin — och hos mig!»

Den andre rörde sig icke,
Han smålog helt lugnt och kallt:
»Ni menar jag är under dödsdom,
Här hemma som öfverallt!

»Det kryddar min resas nöje
Som alp-vandrarns öfverdåd;
Men tro blott icke jag kommit
Att köpslå om någon nåd.

»En hvar af oss framgent följer
Den fana, som han är van.
Ni hyllar huset Savoyen,
Och jag är republikan.

»Men öfver hvardera lösen
Italien står himmelsvidt.
Italien från främlings-oket
Det gäller att göra fritt.

»Nu allt är moget för verket,
Och ni är mannen därtill,
Ni liknar ej, ni, de andra,
Ty ni både kan och vill.

»Jag känner er plan i botten,
Allt vet jag — likmycket hur.
Idén är snillrik, förträfflig —
Jag tackar er, gref Cavour!

»På mig och på mina vänner
Nu räkna från denna stund!
Osynliga bundsförvanter
Ni har öfver jordens rund.

»Hvarhälst något anslag smides
Mot er befrielseplan,
Vår mörka hand skall parera,
Men ni skall stå hvit som en svan.

»Af häfdens renaste marmor
Italien skall se er stod.
Vi skola vada i dunklet
För er genom gyttja och blod.

»Gå trygg er strålande bana
Framåt till seger — och märk:
Vi lofva att ingen hemma
Skall störa er i ert verk.

»Se'n målet en gång är vunnet,
Är allt som förut det var:
Vi ha våra gamla idéer,
Ni har edra domstolar kvar.

»Farväl, jag vågat mitt hufvud
Att tala en stund med er.
Farväl gref Cavour — till lycka!
Nu träffas vi aldrig mer.»

Ministern gjorde en åtbörd
Att gripa hans hand — men då
Den andre, med ens förändrad,
Var redan färdig att gå.

Han öppnade hastigt dörren.
Och framför sömnig lakej
Han bugade öfver tröskeln
Till afsked ett stelt: *good-bye!*

Den ädle statsmannen tankfull
Till arbetet vände om.
Vid skrifbordslampan i natten
Ej blund i hans ögon kom.

Ginevra.

Ack, då jag genomforskat steg för steg
Mitt Florens, hjärtehem vid Arnos vågor,
Det fanns ej mur, det fanns ej sten som teg,
Men allt fick röst vid fantasiens frågor.
Palatser grå med vapenprydd portal,
Trots sina galler, gåfvo svar på tal,
Hvar regel drogs ifrån af andehänder,
Hvar gränd, hvart hus förtrodde mig legender.

Som cols-ton, som iris-färg så skär,
Så luftigt formlös, i mitt inre sväfvar
Än mången dröm som sökte fäste där
För diktens sinnrikt fina spindelväfvar.
De vackraste försvunnit ur mitt fång,
Som bakom kullens pinjer solnedgång;
Fast mina ord blott färgerna försvaga,
Här är nu en till sist — Ginevras saga.

* *
*

Hon var ett barn utaf Amieri's släkt.
Hvar manlig ättelägg var född att bära
I signorian brämad purpurdräkt
Och frukterna af trälars flit förtära.
Då döttrarna, i sina mödrars spar,
Med halfgömd blick bak långa ögonhar,
Till återhälsning knappt sin svanhals rörde
För ynglingar som ej till kasten hörde.

Okonstlad, god, af en naturens nyck
Ginevra ärfde bland familjedragen
Ej sinnets hårdhet, nackens stolta knyck,
Men endast hyn, gestalten och behagen.
Masaccio, flyktigt uppenbarad tolk
Af skönhetskänslan hos Firenzes folk,
Framför sin fresk på hennes ögon tänkte,
Tilldess att handen hopplöst penseln sänkte.

Ginevra, främling i sin egen värld,
Vid kavaljerers nobla svada kvaldes;
Hon kunde lyssna till en grekisk lärd
Och hemligt hon hos pärmeböcker dvaldes.
Hon ofta ensam på terrassen satt
Och lät sin tanke gå i sommarnatt
Med melodier, glidande på floden —
Men ej till indiskt tyg i krämarboden.

Hvem vann med lutan så ett hjärta strax?
Antonio Rondinelli, han allena,
Hvars visor gingo liksom vind i ax
På folkets läppar ända till Siena.
Hvarenda älskare kring land och stad
Sjöng efter snart hans sista serenad.
Enhvar till *sin* hans ljufva stanzer ställde,
Men det var blott Ginevra som de gällde.

Och hon, hon hade sin Antonio kär —
Fast, simpel speleman, till husets fester
Han aldrig bjöds, da facklor, korsgevär
Välkomnade vid porten höga gäster.
Men under yran af en karnaval
De båda unga kommo dock i tal:
Bak sidenmask, när Argus-ögon sofvo,
Med blick och mun de sina löften gåfvo.

Så kom en bäfvande, lycksalig tid
Af teckensprak och bref och serenader.
Tills plötsligt röjd uti försåtlig frid
Hon greps om armen af sin stränge fader.
Med utsikt till det hemska klostrets cell
Hon brottades som vågen mot ett fjäll,
Men hotelserna hennes uppror tämde
Och sist hon tog den brudgum man bestämde.

»Jag lyder, men jag dör!» Förtryckt natur
I detta skri lagt all sin smärta inne.
Då hon vardt ledd, ett kransadt offerdjur,
Fram till en make efter släktens sinne.
Francesco Agolanti, dryg och bred,
En tjurhals ofvanför en gyllne ked,
Han skulle bryta denna bleka lilja,
Se'n far och mor först brutit hennes vilja.

Hon iskall satt vid präktigt bröllopsbord,
Af kyrkans grymma formler dit ledsagad.
Ej ens vid fauniskt skämt och druckna ord
Vardt rodnad upp till marmorkinden jagad.
Nu skedde uppbrott — med musik och ljus
Man förde bruden till Francescos hus —
Då hennes hvita sto om hörnet vände,
Ginevra mött två ögon som hon kände.

Re'n nästa dag gick ryktet vida kring
— Ty mången varmt tog del i hennes öden —
Att hon, som sågs i går vid altarring,
Låg häftigt sjuk — det hette snart för döden.
En man, som silfverskägg och hög barett
Till titeln »doktor» skaffat erkänd rätt,
Kom väl försedd med konstens alla vapen,
Men gaf sin dom: »här strandar vetenskapen.»

I tysta grupper man kring huset stod,
Af känd och okänd många tårar götos
Af ömkan för det ädla unga blod,
Hvars sköna ögon nu för evigt slötos.
Begrafningsprakt det vardt af bröllopsståt.
En hel befolkning följde tåget åt,
Där det drog fram med bloss och dystra sånger
Och bärare i hvita kapuschonger.

Som bruket är, hon låg på öppen bår.
Albasterhvit, men utan drag af smärta.
Med brudlig krona i sitt mörka hår,
Hon tycktes sofva, fast med stannadt hjärta.
Inunder katedralens höga loft
Högtidligt ljödo orden: »Stoft till stoft!»
Men jorden fick ej henne strax på stället,
Ty än arbetades på grafkapellet.

Alltså här ofvan jord ännu en natt:
Uti ett bårhus invid dömens sida
Vardt blomsterhöljda hvilobädden satt
För den som ingen morgon skulle bida.
Snart allt var ro kring öppen sarkofag,
Men mörkret hörde inga andetag,
Af inga drömmar dödens dvala störtes —
Då var det som en dyrk i låset fördes.

En usling hade sett förliden kväll
Juvelen på Ginevras finger glimma
Och stod nu som en tjuf i fridlyst tjäll
Med handen famlande i lyktans strimma.
O skräck — då reste sig den döda opp!
Allt blodet stelnade i plundrarns kropp,
Liksom med försmak af Gehennas svafvel
Han flög på dörr -- och lät den stå på gafvel.

Hon kände, ur sin langa domning väckt,
Hur lifvet liksom droppvis atervände,
Men ryste till för nattens kalla fläkt,
Som vinterliga Apenniner sände.
Från tröskeln sågs ett hörn, en månljus flik
Af dômens svart-och-hvita mosaik.
Nu stod hon utanför — men hu! så frusen,
Så hjälplös bland de höga, tysta husen.

Hvem var hon själf och huru kom hon hit
Och var det dröm alltsammans eller vaka?
Hon såg sin svepning släpa lang och hvit,
Medvetandet med fasa kom tillbaka.
Hon var Ginevra, af föräldrar såld
Med kropp och själ i den där mannens våld,
Af kyrkan räddningslöst i fjättrar slagen
Och af befriarn, döden själf, bedragen.

Hon var Francescos brud — i denna sak
Fanns ingen ändring möjlig här i världen.
Till honom då, att komma under tak!
Där funne hon dock vård och eld på härden.
Bland öde gator, knappt hon visste hur,
Hon flyttade sig fram från mur till mur
Och nådde, ofta dignande på vägen,
Gemalens boning, som var närbelägen.

Vid porten, kännande sin styrka slut,
Med klappen hon så länge eko väckte,
Tills ändtligen, vid ett par hundars tjut,
Ett hufvud ur en vaktglugg argt sig räckte.
Men lika fort försvann det med ett skri:
»Signorans vålnad — helgon, stån oss bi!»
Af bullret vaknad, kom nu utför trappan
Francesco själf, med värja under kappan.

I spetsen för sin skrämda tjänartross
Han gläntade en tum — och for tillbaka:
»Du helige Giovanni, skydda oss!»
Sannfärdligen, hon spökade, hans maka.
Det värre var än öfverfall och rån —
Den tunga regeln sköts igen med dån,
Och därmed skyndade han bort på fläcken
Att gömma sig inunder sängens täcken.

Hvart ville hon nu hän i vinternatt.
Af lefvande förnekad och af döda?
Ack, vinden var så kall och hon så matt.
På måfå släpande sig fram med möda.
»Antonio, då jag mötte sist din blick,
Igenom hjärtat som ett svärd det gick.
Du var den ende. Säg i dina sånger
Att kärleken mig dödat tvänne gånger!»

Och plötsligt drefs hon af ett blindt begär:
»Fram till Antonios hem jag måste hinna.
Mitt hufvud hvila må på tröskeln där,
Då man i morgon skall mig stelnad finna.»
Ett större under kärlek sällan gjort.
Hon sjönk ej ner förr'n vid sin älsklings port
Och ropade, i det hon sansen miste:
»Antonio, hjälp!» — se'n intet mer hon visste.

Men han känt ögonblickligen igen
En röst bekant och älskad framför alla.
»Går du till mig ur själfva grafven än,
Jag kommer genast, när du vill mig kalla!»
I sina armar han gestalten tog,
Ett hjärta, fastän svagt, i barmen slog.
Hur ifrigt bar han in den ljufva börda,
Som döden åter tvekade att skörda!

Det var en strid emellan lif och död,
Tills kärleks ömma vård vann öfverhanden
Och rundning smög sig hoppfullt rosenröd
Kring kinder, tomma efter feberbranden.
Hvad huldt uppvaknande till lifvet nu:
»Antonio, är det möjligt — är det du?»
Men ack, med hälsan till Ginevras läger
Kom också frågan: hvad Francesco säger?

Se'n nattens stora händelse vardt känd,
Amieri's hela liga var utom sig;
Först tänkte de att få Antonio bränd
För häxeri — och när Ginevra kom sig.
Med våld Francesco ville ha sin brud,
Men hejdades af styrelsens förbud,
Ty folk begynte hotfullt sammanströmma:
I detta mål blott påfven kunde döma.

Från Rom den ofelbares utslag ljöd:
»En gång för alla kyrkans ord är gifvet:
Följaktligen, den hon förklarat död,
Är därmed löst från alla band i lifvet.»
Orimlighet för en gångs skull var rätt
Och stelnad dogm var mänsklig på sitt sätt.
Kanske barmhärtighet bestämde svaret —
Alltnog, det räddade det arma paret.

Ginevra slets ej ur den trogna famn.
Som nyss med döden själf om henne kämpat
Men Florens var ej mer en säker hamn —
Amieri's hus för djupt var förolämpadt.
Farväl då, kampanil och baptistèr!
Dock lyckan finns till sist där kärlek är.
Hon och Antonio hade ju hvarandra
Och kunde fria ut i världen vandra.

Hur gick det se'n? Här tystnar krönikan.
Och deras öde göms i glömskans dimma.
Fast sägnen gränd för gränd än visa kan
Den väg Ginevra tog i nattens timma.
Men diktarfantasin är visionär
Och följer längre än historien bär;
Alltså, från Arno för de unga bar det
Till Brenta, till Venezia — ja, så var det.

Där skönhetslifvet friast stod i blom
Bland simmande palats på hafvets sköte.
Antonios luta var en rikedom,
Som bifall med belöning kom i möte.
Vid festligt smyckade gondolers tåg
Toskanska toner gledo hän på våg,
Ginevras mörka fägring lycka gjorde
Bland gullrödt blonda tärnor, som sig borde.

Med tiden kom där af de bådas blod
En blomstrande och talrik stam, som ärfde
En skatt af skönhet, sång och lefnadsmod
Och i annalerna sig plats förvärfde.
I dessa underbara gåfvors spår
Sprang hjältekraften fram i dystra år:
För friheten, då folk i fjättrar sofvo,
Ginevras ättlingar med fröjd sig gåfvo.

De sågo landsmän under främlingsok
Och hörde präster sjunga själamässa
Kring båren, där hon låg i svepnings-dok,
Italia, häfdens slumrande prinsessa.
Då världen sade: »hon är kall och död.
Hvad hjälpa färg och form och skaldeglöd?»
De svuro heligt: »döden skall ej hafva
Den brud, som nu I menen er begrafva.»

Och dagen kom — hon uppstod från sin bår
Och riddaren lät ej sin sköna vänta.
Med jubel steg Italiens trikolor
På hvarje torn från Arno och till Brenta.
För fagra mör och män med hjältegry
En gammal ättesaga lät som ny:
Ginevra, af förtryck i grafven bäddad,
Ginevra, ur sin graf af kärlek räddad!

HEMLANDSTONER

Sverges karta.

Till S. H. Wikblad.

Jag ser från skolans dar en bild,
Af fingrar märkt, med plumpar spilld,
På kalkad vägg i Prima,
En karta, klistrad upp på lärft,
Utaf den svenska jord vi ärft,
Vårt land från fordomtima.

Där låg det mellan fjäll och sjö
På Skandinaviens halfva ö,
Som, när den sågs från sidan,
För vår primanska fantasi
Ett utsträckt lejon kunde bli
I hvila och förbidan.

På kartan stirrade vi små,
Och tanken hisnade att gå
Den ändlöst långa vägen
Från Ystad uppåt Torneå —
Den nötte man ut järnskor på
Som i den gamla sägen.

Än tänker jag mig hvar provins
I samma färger, som jag minns
Från kartans bjärta gränser:
Ett Skåne gult som skördefält,
Ett Sörmland grönt som björkens tält,
Då Värmland stålblått glänser.

Längst upp i norr ett blodrödt snitt:
Där vidtog Ryssland tomt och hvitt.
Och blicken återvände
Till Sveas bygd med berg och slätt,
Små städer liksom smultron tätt
Och strömmar utan ände.

De runno här, de flöto där,
Och det var vånda och besvär
Att hålla hop dem alla:
I klassens mummel, läxors sus
Jag hörde deras fjärran brus
För mina öron svalla.

Ur minnet gledo namnen hän
Så snabbt som några timmerträn
På Västerbottens älfver,
Och barnatårars salta tåg
Förente sig med hvarje våg,
Som genom Norrland hvälfver.

Men liksom Engelbrekt med mod
Från stad till stad, från flod till flod
Vi fram till målet lände.
Eröfringen var lång och svar,
Men nu var fosterjorden vår,
Nu, då dess drag vi kände. —

Där förr vi sutto, du och jag,
Ett släkte sitter nu i dag,
Som kan hvad vi ej visste.
Den som hos oss var främst i led
Bland denna ungdom sjönke ned
Kanhända till den siste.

Nu böjas öfver kartans blad
De hufvun små i lockig rad,
Som efter oss ta arfvet.
Hvad oss synts långt, för dem syns kort,
Och alla afstånd svinna bort
I järnvägstidehvarfvet.

De läsa på det svarta nät,
Som korsar älfvens blåa fjät
Och genom fjället spränger.
Lokomotivets gälla sus
I flodsystemets dofva brus
På kartan in sig mänger.

Men säg, hvad tänker du därvid,
Du unga ätt i ångans tid,
Hvars kinder kunskap bleker?
Har väl i brinnande termin
Du dörren stängt för fantasin,
Som skimrar och som leker?

Nej, än mot gossens skolpulpet
Hon lutar sig i hemlighet,
Vår barndoms tröstarinna.
Med hennes trollglas i sin hand,
I läxans torra ökensand
Skall lif och färg han finna.

Du hulda fe, du barnens vän,
I bokens bräddar måla än
Din bildvärld för de unga,
Åt hemmets skog och fjäll och älf,
Åt järnets döda massa själf
Gif så en själ, en tunga!

Och prägla lefvande och varm
En Sverges bild i barnets barm,
Som mannen skall bevara,
Som han skall ägna glad en gång
Sin lefnads gärning eller sång
Och dö för att försvara!

Till Finland.

Tack och hälsning.

Som gosse re'n i tanken
Beträdde jag din strand,
Med fänriken jag älskat
De tusen sjöars land
Och rörd jag hörde mången gång
Ur dina björkar Sylvias sång.

Jag anat sedan ofta
Ditt djupa hjärtelag,
Då någon pröfvad vänskap
Bar dina finska drag —
Vid Elbes flod, på Romas jord,
Jag fästes till din bygd i nord.

Så följde jag min längtan,
Min gamla vandringslust:
Jag stod på Vasa brygga,
På bottenhafvets kust.
Jag tänkte se din sommar blott
Och okänd gå, då se jag fått.

Men hvem är det som jämnar
Här öfverallt min stig?
Och dessa blommor, sånger
Hur kan det gälla mig?
Det vardt en sagovacker färd
I skogsnatur och skärgårdsvärld.

Än sprider Kangasala
Sin fägring i min håg,
Och dunkel Näsijärvi
Och älsklig Roine-våg
Och dessa åsars smala kam
Högt öfver furor, stam vid stam!

Och Helsingfors — hur skulle
Du gå utur mitt sinn'
Och alla dessa händer,
Som vänligt sökte min,
Och stjärnenatt med ungdoms-kör,
Hvars toner än jag klinga hör!

Jag tänker att jag riktigt
Er hjärtemening tydt:
Ett ha vi än gemensamt,
Hur allt ock vardt förbytt.
Af sång än dallrar som ett band
Emellan svensk och Suomi-strand.

Tack för det sinnelaget
Hvar hälst det visat sig!
Af gammal broderkärlek
En strimma föll på mig,
Som varit blott ett ringa bud
Om Sveas oförgätna ljud.

Tack för den ljusa sommarn —
Min själ är varm däraf!
Hur snart än blomstren vissna
Som ögonblicket gaf,
Liksom en eftervärld jag har
I mina Suomi-minnen kvar.

Vid Valkiakoski pappersbruk.

Se hvilka gråa massor – det är lump,
Som pappersbruket snart skall söndermala:
Af orenhet en liten värld i klump —
Ja, tänk om dessa trasor kunde tala!

Från fläcklös början hvilken långsam stråt
Utaf förnedring de fått genomvandra!
I sista akten nu de följas åt
Till lika lott, de ena som de andra.

I samma ånga lösas ångestsvett
Och hungerns och förtviflans vilda tårar
Och utaf en, som själf sig döden gett,
Det mörka stänk, som kanske än man sparar.

Den fläcken skall försvinna, också den,
Och smutsigt grått på nytt i hvitt sig byta:
Dock vilja skuggor ängsligt gå igen
På pappersarkets glatta, jämna yta.

Re'n lagdt i staplar, papperet begär
Det bläck, som utur tusen pennor dryper.
Och väntar denna svarta jättehär
Af götiska, latinska, ryska typer.

Hur språken eljest skifta på vår jord,
I dyster enighet de dock förklara
Att lidandet är lifvets botten-ord
Och allt det andra flyktigt bländverk bara.

På dessa ark, förklädda trasor blott,
Som druckit svett och blod och tåreflöde,
Den gamla sagan skrifs om sorg och brott,
Om smärtan, döden — om vårt släktes öde.

Men denna kör skall aldrig bli så stark
Att ej en röst kan bruset öfverklinga,
Och något blad bland dessa tusen ark
Skall med sin eldskrift natten själf betvinga.

Hvarhälst ett hjärta fått ett ädelt sår
Af släktets nöd — ett sår som alltid blöder,
Tills klingande dess sista droppe går
Uti ett upprop för betryckta bröder,

Där strålar ljus från hvarje fattigt blad.
Som dessa heta hjärteskurar tvådde:
Barmhärtighet har renat i sitt bad
De usla trasor, människor försmådde.

Mot lidandet är ställdt ett annat ord:
Medlidande . . . När det går ut kring världen,
Kanhända från en Dostojewskis bord
På tiggarns klutar det begynner färden.

Borgå.

Borgå, du gamla, på minnen rik!
Dikten har älskat din stilla vik.
Här hade svanen sitt varma bo,
Här har du fredat hans sista ro.

Fjärran i prunkande södern jag såg
Borgar af marmor stiga ur våg —
Borgå, du lilla, vid frostig strand,
Är dock en kungsstad i sangens land!

Sjunken till intet, gyllne gemak!
Lyft dig för tanken, du låga tak!
Nordens blickar i mulnande tid
Söka en borg för att trygga sig vid.

Vördade graf här i Finlands jord,
Tala bevekande allvars-ord!
Tufva, som troheten blomsterstrött,
Lär oss att älska det land som oss födt!

Vid Runebergs graf. 27 Aug. 1885.

Finlands värn.

Och solen steg upp öfver öar och djup
Och brann genom dimmans duk.
Liksom i purpur plöjde vår slup
I bölja mornad och mjuk.

Kupoler glänste med grekiska kors
Som guld öfver Sveaborg.
Men ännu i skugga låg Helsingfors
Med tomma gator och torg.

Nu kursen styrdes, vid ljusnande dag,
Emellan prickar och grund
Förbi en murad arkipelag - -
Vulkaner i nästa stund.

Och vinden riste med tveksamt grepp
I boj och i ankartross
På tsarens förtöjda pansarskepp,
På *Peter Veliki's* koloss.

En krets af klippor med vallar och värn
Och flytande fästen bredvid.
Förfärliga, mörka — granit och järn.
Triumfer för våldets tid!

Där låg den vaknande, vackra stad
Bak dessa hotande skär.
Låg där med parker och esplanad
I dessa vulkaners sfär.

En moltapp i fjärran Afghanistan.
En krusning vid Hellespont
Hit fram som ett skydrag hinna kan,
En storm på finsk horisont.

En nyck, af halfva vår världsdel lydd.
Kanske i morgon helt kallt
Till några »större» intressens skydd
Kan bjuda blomstringen: *halt!*

* * *

Men kronorna logo i tidig stund
Med glittrande dagg på blad,
Då fötterna åter kände grund
I öppen, ljus esplanad.

Där stod på sin sockel en hög figur
Mot himmel i rosig färg.
Orubblig i bronsen, fast som en mur.
Så stod han där - Runeberg.

Och Suomi, lutad till sockelns fot,
Sin fristad hos bilden fann,
Som hennes öde, i med och mot,
Är bundet till denne man.

Ett frö för framtiden, stilla gror
Hans tanke i Suomis bröst.
En tveksam främling i folkens kor
Hon var, tills hon hört hans röst.

Hvart drömmande ljud från skog och strand,
Hvar stammande hjärte-ton
Förstod sig själf och brast ut: *Vårt land!*
Då föddes en ny nation.

Så siarens ord vardt ett Finlands värn,
Dit nyckfulla vindar ej nå:
Inom en ring af granit och järn
Det ståndar — och skall bestå

Ännu da böljornas lätta skum,
Som brytes mot skärens rand,
Blott finner en stenhop på vallarnes rum
Med rostig järnplåt ibland;

Ännu da »fråga», som stör var värld
För rätten till ett par sund,
Ett löje af ömkan blott aktas värd
Helt flyktigt på framtids mund.

Om molnet kommer, orkanens tolk,
Och visar sin knutna hand,
Den man, som sjungit ihop ett folk,
Än skyddar i sången sitt land.

Rida, rida ranka!

Till en tafla af A. Edelfelt.

Rida, rida ranka!
Unga kungamakan
Gungar fyraårig
Knubbig, gullfjunharig
Pilt på silkesknän.
Hästen heter Blanka.
Genom färgad ruta
Öfver mård, skarlakan
Morgonstrålar gjuta
Ljusa floder hän.

Rida, rida ranka!
Liten pilt skall växa,
Pärmebok och läxa
Flyga fort i minnet,
Nu är Erik lärd.
Hästen heter Blanka.
Kråmar sig och frustar,
Hvitt som mjölk är skinnet.
Svennen redan rustar
Sig med sköld och svärd.

Rida, rida ranka!
Djupa skogar blåna
Långt i österländer.

Erik och hans fränder
Kläda sig i stål.
Hästen heter Blanka.
Snabba sölfskor dana
In i trollens ide,
Störa dvärgens smide,
Blodig slagbjörns mål.

Rida, rida ranka!
Stridens askor mullra,
Korset rödt han stinger
In på hednisk skullra
Förrän han ger nåd.
Hästen heter Blanka,
Sig bland lansar stegrar.
Svea konung segrar,
Porten ödmjukt springer
Upp till Novgorod.

Rida, rida ranka!
Flitig klosterbroder
Eriks bragder målar:
Lik Sankt Göran strålar
Han med guldhjälm på.
Hästen heter Blanka.
Segertåget skrider
Hem vid Vårfrutider.
Högt från muren moder
Ser baneret blå.

Ett minne från Molde.

Till Henrik Ibsen.

Molde, Molde, Blomsternes By —
Så nämns du med rätt i Nord.
För västervågornas jättegny
I lä vid din smala fjord!

Därborta på fjordens andra strand
Bland molnen topparne stå
Med snö, som ligger i hvita band
Utefter det dunkelbla.

Fastän i sikte af snö och is,
Du blomstrar i skyddad hamn.
Ett leende törnrosparadis,
Som väl försvarar sitt namn.

Men ser jag i minnet din rosenvrå
Bland fjäll i ovädersfärg,
Ett annat leende minns jag då,
Jag minns ock ett högre berg.

Jag glömmer ej en Augustikväll
Med Ibsen i Blomsternes By —
Han står för min tanke liksom ett fjäll,
Hvars hjässa höljs i en sky.

Jag ser den mäktiga pannans form,
Som mulnar allt mer och mer,
Som känner komma en dunkel storm,
Då seklets sol skall gå ner.

Men snart mot en gammal vän och kund
Hans drag kunde ljusna opp
Och öfver hans fasta, slutna mund
Det vackraste leende lopp.

Den gåtfulle grubblaren minns jag nog
Bland fjäll med ovädersky,
Men glömmer ej heller hur godt han log
Bland rosor i Blomsternes By.

1889.

Namnet i klippan.

Har du sett Sandhamn, du strax skall känna
Ljusgrön fyr vid sundets smala ränna.
Röda stugor mellan gråa knallar,
Tullens hus af sten, som lyser hvitt.
Några hundra väderbitna tallar
På en brink, där hafvet öppnas fritt.

Bleka Stockholmsbarn, som tvång betungar,
Blifva folk bland lotsens bruna ungar.
Luften smakar sälta. Snabba måsen
Kretsar högt i skyn med gälla skri.
Där en utkik pekar upp från åsen
Ställer målarn solskärm och staffli.

Värd att målas mer än andra ställen
Är en stuga byggd på själfva hällen.
Kurbitsplantor kring dess vägg sig vefva
Ur en mullbänk utmed murad grund.
Rosor och reseda drista lefva
Också här en sparsam blomsterstund.

Låga fönster blicka hän mot hafvet.
Framför tröskeln, djupt i berget grafvet,
Syns ett namn. Det sättet torde duga
Fullt så bra som plåten på vår dörr!
Ägarn säger: här står blott *min* stuga.
När jag dör, jag flyttar — men ej förr.

Ej jag yppa skall hans namn och öden:
Nog, att han som andra pröfvat nöden,
Släpat, sträfvat utan knot och klagan,
Så i stiltje som på upprörd sjö.
Skärgårdsfolket känner till den sagan,
Det är så de lefva och de dö.

Hvarje vår förbi hans karga stränder
Glida stolta skepp från rika länder.
Hvarken stugan eller segelslupen
Synas honom ringare likväl.
Hvad är stort emot de tränne djupen:
Hafvet, himlen och en mänskosjäl?

Liksom tallen hör han här till stället
Och han älskar detta arma tjället,
Som han rest åt sig och sina kära
Vid den svenska jordens hårda famn.
Något bättre vill han ej begära,
Här han bor — här högg han in sitt namn

Aldrig så vi sätta egen prägel
På palatser af cement och tegel,
Som var äflan flyktigt härbärgera.
Bort vi draga; då är allt förbi.
Plåten tages ned — man finns ej mera.
Där är huset hufvudsak, ej vi.

Men när stugan mer ej finns, från kala
Klippan än en anderöst skall tala:
Ringa vrå, som var mitt hem i nöden.
I hvars sköte ljuft och ledt jag bar.
Kär i lifvet, kär ännu i döden,
Låter du mitt namn hos dig bo kvar!

Lyckliga dagar på Sandhamn.

»En liten gård i fyrkant innesluten» —
Så började en sång i dagar flydda.
En sang af Spaniens varma sol begjuten:
Nu prisar jag en nordisk skärgårdshydda.

Fritt må för mig Alhambras murar blänka
Med dunkel myrten, brokig blomsterranka!
Jag älskar stugan, klädd med mörkröd planka,
Här i Sandhamn hos mästerlotsens änka.

En liten gårdstomt, stängd från yttervärlden
Af ett staket, som vinbärsbuskar följa:
Syrener i ett hörn — en bris från fjärden
Vid toppen rör af bladens gröna bölja.

På krattad plan en rundel med reseda.
Bak gips-figuren inom mussle-ringen
En kisse syns på språnget sig bereda
Att nappa fjäriln i den hvita vingen.

Här är det skönt. Hit har jag låtit flytta
Mitt skrifbord ut i sol och sommarfläktar
Och medan lungan dricker brisens nektar.
Jag söker att med pennan göra nytta.

Men innan rimmet fastna kan på betet,
Jag ser mig kring — hvar äro mina kära?
Jag måste känna att de äro nära.
En parasoll jag skönjer bak staketet.

Ett par sma röster hör jag också kvittra.
Allt väl. Så vakna, gamla sångarifver!
En rörelse härinne — och jag skrifver.
Nu får ej något tanken mera splittra.

Dock nej — med ögat har han alltid sprungit
Och vill ej hålla kursen på min maning.
Nyss fick han på det hvita huset spaning,
Där tullförvaltarn bor och Schlstedt sjungit.

Nu gingo några lotsar framom grinden.
De hälsade. Jag känner till dem alla.
Strax låter tanken åter ämnet falla
Och följer med till båten. God är vinden.

Men utåt vägen gångjärn knarra hör jag.
Det är bestämdt att jag skall tråden tappa!
Från gläntad grind det frågas: skrifver pappa?
Och åter huldt satiriskt: kanske stör jag?

Ett sådant troll! Hon vet hvad jag vill svara.
Små gula kängor nalkas re'n på gången
Och skälmska ögon blicka bruna, klara.
Se så, nu tar jag dig, nu är du fången!

På kindens ros en kyss, en eftertrycklig.
Och ännu en — och sist en till på köpet.
Men hela dikten stannade i stöpet
Och vardt till detta enda: jag är lycklig!

Vibyholm.

Se — molnen sig skingra:
I solsken där simmar en ö.
En trädgård med gångar, som slingra
Sig ned mot en grotta vid speglande sjö.

Så regnblankt det blinkar,
Det doftar af midsommarskur,
Och slottet, det gästliga, vinkar
Med klocktornet högt på sin hvitgula mur.

Jag hälsar dig, bölja,
Som glittrar därborta så glad!
Jag hör dig kring holmarne skölja,
Vid grundet på Djurön du lockar till bad.

Du båge, som spänner
Dig bjärt ofvan björkskogens slut,
Ack, samma belysning jag känner,
Jag sett dessa skiftande skyar förut!

Som bryggan af stenar
För öfver till ön här från strand,
Så luftbron däroppe förenar
Min tanke med barndomens hägrande land.

Min längtan vill flyga
I förväg till kammarn från förr,
Där sångernas fe brukat smyga
På versfötter hemligt till ynglingens dörr.

I raden af salar
Jag ser dessa bilder igen,
Ett stamträd i färger, som talar
Om gamla familjehistorier än;

De hänsofna ätter,
Som lyste i fejd och i fred,
Ett folk i talárer, korsetter,
Banérer och Bondar i led efter led.

Men hvem är den damen
Som möter de kommande nu?
Ej Ehrenstrahl i gyllene ramen
Bevarade åt oss så ädel en fru:

Var sommaren fager,
Är höstdagen solig och lång.
Allt hämtar af godhet sin dager,
Och gratien dröjer i blick och i gång.

Det älskliga, fina
Ej tid eller skiften förbytt...
Ja, tack nu af mig och de mina,
Tack, moder mins syster, för gammalt och nytt!

Som fordom jag trycker
En kyss på den vördades hand;
Nu vet jag dock hvarför jag tycker
Att här står en glans öfver vatten och land.

1888.

Kolsnaren.

Aldrig ler så fager
Insjövik i nordisk sommardager,
Som där Kolsnarn famnar blommig strand.
När han skvalpar morgonglad bland gräset
Och bland vassen, bugande vid näset,
Klingar det som visor långt i land.

Stiga askmoln tunga,
Tallbevuxna holmar tyckas gunga
Ute där på fjärden hastigt mörk.
In mot skäret skumhvit bölja hoppar,
Medan skurens första glesa droppar
Stänka som en ring kring strandens björk.

Stormbyn fästet lämnar,
Insjön åter rynkad panna jämnar,
Solens strålar bryta dunkel grund,
Sjufaldt skiftad, lätta Iris-bågen
Spänd i skyn och strimmande i vagen
I en cirkel fattar Skenäs' lund.

Börjar västern glöda.
Molngestalter luftigt rosenröda
Skrida sakta öfver spegelvik.
Liten eka drar en silfverfåra.
Och ur djupet fiskargossens åra
Lockar långsamt döende musik.

Klara Kolsnarbölja.
Som med sorl vid lummig brädd fick följa
Carolinens stilla allvarsgång,
Du som, trogen bild af ljusets under,
Skänkte, växlande lik Dagens Stunder,
Färgen åt gustavianens sång.

Än, när dagen somnar,
Och i aftonglans din dyning domnar
Mellan vassen, bugande mot land,
Gamla minnen anförtror du gärna
Om din Dahlberg, om din Oxenstierna
Åt en tankfull lyssnare på strand.

Gripsholm.

Nu leker sommarvinden
I brokig blomrabatt.
Det ångar sött från linden,
Reseda doftar matt.

Och hvita strömoln simma
Och Mälarn skvalpar smått
Och alla rutor glimma
I sagans röda slott.

Den tjusning Svea gömmer
I luft, i sjö och skog,
Kring borg, där minnet drömmer,
I dag sin trollring slog.

Men inga vakter posta
Med lur och hillebård:
Tsar Ivans slangor rosta
Bland gräs på solig gård.

Till praktgemak och häkte
Och bildergalleri
För stundens lätta släkte
I dag är vägen fri.

Från rum till rum de vandra,
De stanna och de se —
Jag följer som de andra,
En skugga blott som de.

För denna snabba skara,
Som flyktigt blott gör halt,
Sig sekler uppenbara
I färgrik, fast gestalt.

Här skådar Vasa-kynne
Ifrån panelad vägg:
Ett eldfängdt svårmodslynne,
Ett långt och tudelt skägg.

Med segerns stolta miner
I Lützenhjältens spår
Hans stora paladiner —
Kyrass och knäfvelbår.

Sitt sträfva skick bevarar
Från Reduktionens dar
En grupp af räknekarlar - -
Allongeperuk, talár.

I snirkelramars glitter
Ett sällskap i pastell,
Där skämtet uddigt spritter
Kring haka slät och mjäll.

Så hos förgångna ätter
Kan ögat spåra klart
I skiftande fasetter
Ny håg, ny sinnesart;

Men fastän skilda vida,
Ha alla kvar likväl
Ett allmänt drag, en sida
Af Sverges egen själ.

Af tusende porträtter
Mitt hufvud helt är fullt,
I parken jag mig sätter,
Där linden susar huldt.

Jag ser hur flockar gånga
Alltjämt min bänk förbi:
Jag skulle önska fånga
Var tids fysionomi —

Jag ville se det draget,
Förnimma just den ton,
Som gör det lilla jaget
Till del af en nation . . .

Det är liksom en slöja
Sig sänkte för min syn:
Det enda jag kan röja
Är skogen, sjön och skyn.

Den tjusning Svea gömmer,
Hur släkter än förgått,
På strand, där minnet drömmer
I sagans röda slott.

1892.

Stenhammar.

Till Robert och Henriette v. Kræmer.

Jag ser dig, Sörmlandsbygd, i minnets sken
Med sol ur regnsky, liksom förra året.
Från tåget, förr'n det pustar ut vid Flen,
Jag ser åt kullen ofvan järnvägsspåret.
Bland grönska, gulnadt korn
Jag ser dig, hvita slott med trenne torn!
Hur gladt och vänligt alla fönster glimma
Och där vid sidan glittrar insjöns strimma!

Så huldt välgörande här känns en ro,
En trygghet utbredd kring det fagra stället,
Som säger oss att här blott goda bo,
Att fridsamhet och kärlek reste tjället.
Men här finns ännu mer,
Så mycket annat, som en inblick ger
Uti ett lifsverk, älskande sin möda,
Ett tankelif, som burit ädel gröda.

Och här är skönt — ja, än i färgers val
Far allt sin stämpel af personligheten,
Och icke af en slump i denna sal
Står Psyches saga målad på tapeten.
En Psyche kärleksfull
Det bästa söker än i jordens mull.
För henne sorgen verkar ej bedöfning.
Men öppnar himlens portar genom pröfning.

Här spörjes öfverallt en kvinnlig blick
Kring gränserna utaf sitt rike vandra.
Och lika outtröttligt tanken gick
Så fint uppfinningsrik att glädja andra.
Stenhammars goda fru,
Den konsten kan ej mången så som du!
Det är som i den gamla Psyche-sägen:
Den vinner allt, som finner hjärtevägen.

Och du, min värd här under gästfritt tak!
Du uppdrog ekar kring det hvita slottet,
Men stödde också Sverges största sak
Med järnsegt tålamod i Statsutskottet.
Ur språkets dunkla schakt
En gång du diamant i dagen bragt
Och samma säkra öra än du äger,
Som ord och rytm på gyllne vikter väger.

Jag minns, vi språkat poesi, metrik
Uti det rum, där heros-bysten tronar,
Då öfver Vallmarns skogomslutna vik
I dämpadt färgspel kvällens glans förtonar.
Jag minns, vi gingo ut
I solnedgången fram mot parkens slut.
På hvarje stig du kunde följa spåren
Af arbetsglädje sedan ungdomsåren.

Jag glömmer icke, hur du myste godt
Åt dessa vackra träd — hur du höll af dem.
De sakta rörde sig, som de förstått
Och tackat för de hälsningar du gaf dem:
»Nej, hvad du blifvit stor,
Du lilla planta här, alltse'n i fjor!
Och du där i skymundan, gamle frände,
Nu minns jag dig, fast jag ej strax dig kände!»

Men kväll blir natt — i huset allt är tyst
Och endast månen går den stilla runden
Och tittar in till Förste Konsuls byst
Ur djupa skuggor utanför i lunden.
Jag ville ännu stå
Och se i timmar mot det dunkla blå,
Där just en stjärna tindrar fram det höga.
En stjärna? — nej, ett lyckligt barnaöga.

Du späda lif, som gick, från stoftet fri,
Till fortsatt sällhet, blott i bättre zoner
Och fogar nu i himmelsk harmoni
På nytt tillsamman jordens brutna toner!
Du, som jag aldrig sett!
Ditt forna hem ej helt du öfvergett:
På bro af klarhet, som från höjden leder,
Små änglafjät i natt gå upp och neder.

Det finns en saknad, som är ljus och blid,
Som ännu åt den gångna lyckan glädes.
Allenast upphöjd öfver rum och tid,
Den älskade för alltid är tillstädes.
I evigt ung gestalt
Välsignelse hon sprider öfverallt —
Ditt milda stjärneöga, lilla *Nina*,
I natt bestrålar hemmet och de dina.

I Rättvik.

Från åsen, där stigen mot dalen sig krökte,
Mitt öga i minnet att fästa försökte
Din fägring, o Rättvik!

Den glimmande Siljan, den vänliga kyrkan,
Där klockljuden kallade folket till dyrkan
En söndag i Juli.

Och barrskog i blånande vidder mot bergen,
Med växlande, dunklare fläckar i färgen
Vid strömolnens vandring,

En darrande dager, en tystnad, en hvila,
En vällande vällukt af kåda och mila
Bland solbruna stammar!

Då kom det en sång mellan tallar och enar
Och synlig på stigen bland mossiga stenar
Vardt plötsligt en kulla.

Hon tvärteg och stannade uppe i backen
Och småbarnet tittade fram öfver nacken
Ur påsen på ryggen.

Hon stod som en hägrande huldra i snåret
Med toppmössa svart på det uppstrukna håret
Och framvåden brokig.

Det lyste så gåtfullt ur ögonen bruna
Som skogarne lärt dem sin hemliga runa
Vid milan en afton.

Af bleknade sägner, som dömts att försvinna,
Af färger från fordom kring Dalarnes kvinna
Där dröjde ett skimmer.

Jag tusende frågor i en velat samla
Att fästa i flykten en skymt af det gamla,
Som ej vänder åter.

Men innan det bindande ordet vardt funnet,
Hon vek inåt skogen — och allt var försvunnet
I granarnes skymning.

Tännforsen.

En öfre och en nedre sjö
Af sofvande kristall:
Emellan dem af piskad snö
Med ens ett skräckfullt fall.

En vild sekund af skum och brus —
Och vågen fri sig drar
Ur fasans famntag lika ljus
Och lugn som först han var.

Blott tysta barrträd strand vid strand:
Så gränslös ensamhet
Att rytandet vid fallets rand
Blir stillhet, också det.

Men vandrarn ser från klippans hall
En syn, som går igen
I hvarje sönderkrossadt svall,
Han ser — förintelsen.

Likt ensamhetens egen röst,
Så forsens dunder når
I ödemarken till det bröst,
Som här af bäfvan slår:

Att vågen måste i min famn,
Det kallar du att dö —
Och dock hvar droppe hinner hamn
I denna andra sjö!

Tännforsen i vinterdräkt.

Se — i vintertvång
Sofver forsens sång
Under fängelsehvalfven af iskristall,
Där i sommarljus
Allt var färger och brus,
Då en regnbåge stod öfver skumhvitt fall.

Men i dvalans frid
Nalkas forsens tid,
Snart han vaknar igen under isens loft
Och i klangrik vår
Han som åskan går
Mellan strändernas genljud och furudoft.

Nu en ungdomsflock
Öfver sten och stock
Åter spänstigt sin vandrareränsel bär.
Och från Åres höjd
Bröstet häfs af fröjd:
Ingenstädes i världen är skönt som här!

Kan du älska så,
Bryt, o ungdom, då
Denna dvala, som lagt på ditt hem sin hand!
Om du ville blott,
Hvilken härlig lott
Att få känna som svensk i ett vaknadt land!

1892.

Stockholmsbild.

Nu ljuflig Junidag
Med dröjande behag
För några korta timmar afsked tager
Och Mälarns fagra stad
Står i ett ljusens bad
Med gyllne stänk i solnedgångens dager.

I rosenfärgadt flor
Höjs glimmande och stor
Ur huskonturer Katarinas kupa,
Af master och af rår
En skog i skugga står
Inunder strand, dit södra bergen stupa.

De höga fönstrens rad
I lejongul fasad
Utåt Norrbro fran kungaborgen glindrar.
Då tända lyktors sken
I strömparterren re'n
Emellan trädens gröna massor tindrar.

Ur hvirfveln under bron
En dämpad, sällsam ton
I farten följer med den snabba strömmen.
Musik i fjärran hörd,
På lena fläktar förd,
Försmälter i den ljusa sommardrömmen.

Kring lummig Kungsträdgård
Med fullare ackord
Orkestern genom mänskovimlet brusar.
I skymningen förblir
En punkt af silfverskir,
Där midt i dunkel park fontänen frusar.

Från fuktig mull och grus
En doft liksom ett rus
Känns eggande i ljumma luften simma;
I denna mänskoflod
Finns farligt ungdomsblod
Och ögon spela och cigarrer glimma.

Men himlens djupblå fält
Är likt ett florstunt tält,
Där morgonrodna'n jämt på dörren gläntar.
Bak fjärran Djurgårdsberg,
Med ständigt högre färg,
Står nästa dag otålig re'n och väntar.

På gammal tomt.

För Stockholms-barn behöfs ej måla
På Norr den mångbesökta punkt,
Där skenor ut som nerver stråla,
Och järnvägsvagnar dana tungt.

Med front emot Central-stationen
Ett typografiskt praktpalats,
Kändt af den röda tegeltonen,
Tar in sin del af samma plats.

Vid snabba pressars gång därinne
De ord, du nedskref vid din klaff,
Mångfaldigas på stampadt linne
Än till ditt pris, än till ditt straff.

I tankens fjärils-vingar bjärta
Med omildt finger sättarn tar,
Och i sin nya dräkt af svärta
Den bild ej känns, som sken så klar.

Just här, där svettig snällpress viger
Åt minnet somt, åt glömskan somt,
Här, där den röda muren stiger —
Jag lekt som barn på denna tomt.

Den var en trädgård då, med många
Och sköna träd, med sval berså;
Bland skumma gränders kvafva ånga
En solig, paradisisk vrå.

Pioner stodo och tulpaner
På vakt kring rika jordgubbsland,
Dit stora, mogna astrakaner
Från grenen föllo ned ibland.

Här fick inbillningskraften svärma
Liksom i en förtrollad värld
Och bada sig i ljus och värma
Och sadla sagans häst till färd.

Här log mot mig för första gången
En skymt af skönhet och natur,
Här föddes kärleken till sången —
Här, just vid denna röda mur.

Försvunnen är den lilla parken,
Där fantasin sig tumlat fri,
Och på den kala, jämna marken
Står nu ett jätte-tryckeri.

Och där — så ödet dock kan laga! —
Ett brokigt sammansatt fragment
Utaf min ringa lefnadssaga
En vacker dag kom ut på pränt.

Jag såg de många hundratalen
Af samma bok, förskräckt lik den,
Som får i spegelklädda salen
Sitt anlet tusenfaldt igen.

Den fina papperssorten lyste,
Och trycket var så skarpt och nytt:
Jag ville läsa, men jag ryste,
Ty hela doften hade flytt.

I tryckta tankar, ack hur matte
Jag eder fann i denna stund
Emot den dikt, som barndom satte
Med gyllne skrift på drömblå grund!

Nya och gamla Stockholm.

Nya Stockholm, det är dagen
Full af öfvermodig ton,
Härs och tvärs igenomdragen
Utaf pratsam telefon:
Nya gator, storstadshus,
Nya anleten och sinnen —
Vilsna vandra mina minnen
Här i detta skarpa ljus.

Gamla Stockholm, det är natten
Tigande i månljus ro:
Silhuett mot blanka vatten
Stiger slottet med Norrbro.
Lent af skymningstrolleri
Taflans brister öfvertäckas,
Ekon svagt i fjärran väckas
Som en Bellmans-melodi.

Gamla Stockholm, det är hvila,
Ljusförklarad återblick.
Nattens stilla syner sila
Nervers svala läkedrick.
Ja, det är min ungdoms stad —
Svärmisk, rik på sång och fägring,
Darrar den, en älskad hägring,
Öfver stjärnströdt Rosenbad.

1889.

Till Stockholm.

Tjusande stad!
Våren med grönska dig höljer,
Glittrande glad
Vågen mot broarne sköljer.
Båtar på strömmen, på stränderna vimmel,
Torn och kupoler mot blånande himmel —
Tjusande stad,
Famnad af böljor och nysprungna blad!

Minnenas borg!
Hviskning af häfdernas andar,
Stolthet och sorg
Sällsamt med glädjen sig blandar.
Smekande Mälareböljor försmälta
Så kring din holme med Östersjö-sälta —
Minnenas borg,
Tigande bronser på sorlande torg!

Skönhet i Nord!
Här är ditt korade rike.
Fagraste jord,
Känslan ej finner din like.
Här i sin Majdag hon tränat och saknat.
Här slog hon ut, just då vårbrodden vaknat —
Skönhet i Nord,
Tändande gnista i toner och ord!

Maj 1894.

Skärvik.

Var fagra sommar är förbi,
Förbi dess sälla stunder,
Och åter ljöd flyttfågelns skri
Utöfver gula lunder,
Och åter som i dröm vi gå
På gamla kända gator grå,
Men Skärvik står för minnet,
Och hjärtat saknar då.

Jag tycker Ägir lägger till
Vid bron med paviljongen,
Jag tycker att jag ila vill
Uppför den branta gången.
Till mötes klinga barnens skratt
Och det är kyssar och tag fatt
Omkring Coldinu-korset,
På kullens höjning satt.

Jag ser dig åter, vackra scen:
Vårt hus med blå gardiner.
Till vänster — under ekens gren —
Djursholm i fjärran skiner.
Ifrån verandastolens karm
Jag ser hur solen kysser varm
Vår park, i båge famnad
Af Värtans svala arm.

Hur ljuft, då dagen ögat slöt
På västerns rosenkuddar!
I återsken sig viken bröt
Emellan gröna uddar.
Med kvällens tjusning hand i hand
Gick nattens — öfver sjö och strand;
Så stum och stor stod månen
På skogens dunkla rand.

Tyst — hör! På vattnets silfverstrat
En skugga ljuset bryter:
Gitarren stämmes i en båt
Och sång till sång sig knyter.
Af sakta årtag fjärmad lätt,
In i en hängbjörks silhuett
Nu sångarn gled ur sikte —
Men örat blir ej mätt...

Förbi, förbi! Du var för snar.
O sommar, så vi tycka.
Dock nej — alltjämt du dröjer kvar
Med fägring och med lycka.
Hur tiden skiftar sina drag,
Den inre sommarn sjunger jag
September tjugosjätte
På årets bästa dag.

1892.

Majsang pa "Skansen".

Välkommen tusen gånger,
Välkommen svenska vår,
Med dina fågelsånger
Och grönt i alla snår!
Din blomsterånga andas
Kring hvarje mossig häll
Och alla färger blandas
I genomskinlig kväll.

Vi bjuda unga, gamla
Till Skansen ut i dag:
Må svenska hjärtan samla
En bild i sammandrag,
En kvarbehållen hägring
Utaf vårt lands natur,
Af skogens friska fägring
Och själfva skogens djur!

Se — ryggåsstugan bjuder
Ett varmt: stig in, Guds frid!
En lika hälsning ljuder
Från Mora här bredvid.
Hur vittna här med sanning
De hundra föremål
Om svenska lynnets blandning
Af vekhet och af stål!

Det lynnet klingar åter
Från skogen, sjön och mon;
Det jublar och det gråter
I dessa visors ton —
En dunkel skönhetsträngtan,
Ett vemod utan sorg,
Ett bragdbegär, en längtan
Till sagans gyllne borg.

Det talar här på Skansen
Som ingenstädes väl.
I visorna och dansen
Är gamla Sverges själ.
I vimlet midt på fältet
Går minnets glans igen:
Blå rocken, läderbältet
Bland oss de vandra än.

Så gömmen, landsmän, gömmen
Från detta majbesök
En syn, som ej likt drömmen
Försvinner som en rök!
Det frö må spira vida,
Som föll i edra bröst
Och mana sent och tida
Med Sverges egen röst!

Folkets sångmö.

Ädla svenska sång!
Längtan görs mig lång
Efter dig i tidens split och kval.
Vilda blommor små.
Låt en fläkt mig få
Från er glömda, furumörka dal!

Allt hvad flärden vill
Kan jag utantill,
Allt som smeker konstlade begär.
Ack, när skall jag se
Folkets sångmö le,
Hon som själf ej vet hur skön hon är!

Litet barn, i skog
Än hon dväljes nog
Just där smultron tätast stå ihop;

Härmar vallhjons-låt,
Ömsom skratt och gråt,
Hör i hagen gökens fjärran rop.

Men jag spår att snart
Mornad underbart
Står en mö med styrka och behag.
Snart en vår skall gry,
Då hon syns i by
Som en majbrud på sin bröllopsdag.

Icke herrekif,
Folkets eget lif
Skall hon sjunga mellan fjäll och älf.
Folkets egen håg
Skall i diktens våg
Återse och återfå sig själf.

Dans på logarne,
Doft i skogarne,
Sommarnattens halfdagstrolleri,
Forsens strömkarlsspel —
Allt skall bli en del
I en svensk, en hjärtemelodi.

Ädla svenska sång,
Vakna upp en gång!
Andra brunnar nog vi öste ur.
Glad jag tystnar då
För att höra på
Unga ljud af känsla och natur.

MINNESSÅNGER

OCH

TILLFÄLLIGHETSDIKTER

Till Konung Oscar II.

21 Januari 1879.

På nytt vid tinget mötas nu landets sändemän.
Och öga emot öga stå kung och folk igen.
En hvar som i en spegel då ser, från misstro skild,
Uti den andres blickar hans uppsats rena bild.

Väl har på mången panna ett moln bekymret lagt:
Att midt i ymnigheten vi lida brist, är sagdt.
Som förr ej muntert klingar mot städet släggans fall,
Och gagnlös står på roten den redan mogna tall.

Men värre tider hvilat på hydda och på slott,
Och tyngre prof bestodos af Sveas folk och drott.
Den gamla svenska arten nog går med seger fram:
Den spänstig är som stålet och rak som furans stam.

Från Sundets ljumma bölja, fran Nordens frusna pol
Nyss män i endräkt nalkats Christinas silfverstol.
De känna denna höga och kungliga gestalt,
De känna denna stämma med ord af vikt och halt.

Flög där ej som en ljusning på många sträfva drag?
Inunder ojämn yta bor folkets hjärtelag.
Dess kärlek fordom köptes lätt nog i eld och blod —
Nu skall den vinnas stilla af trofast tålamod.

Här kommer den till tronen, fastän ej ordrik gäst,
I dag, då Oscar firar sitt halfva sekels fest.
I enkelt skick den kommer, den kommer blid och varm,
En ros, som oförmodadt slår ut ur fjällets barm.

O konung, folket vittnar om dig ett sanningsord:
För frid, för rätt och frihet är du ett värn i Nord.
Bland statens värf de trägna ej börda finns så tung,
Att ej din skuldra delt den, vår ädle, gode kung!

Lat Söderns själfmords-yra blott hopa grus på grus!
Ej nagra kedjor spännas att vakta om ditt hus.
Vi gärda kring med lagen den fasta samhällsgrund,
På hvilken Sverge byggdes från häfdens första stund.

Haf tack för säkert öga — det tillhör hafvets son,
Som märker stormars antåg af tecken långt ifrån,
Som följer Nordens stjärna med en orubblig tro —
Haf tack för dagens tunga och för försakad ro!

Haf tack — så heter sorlet, som förs af vindens fläkt,
Där tysta böner gjuta en sommars andedräkt.
De smyga kring ditt änne, liksom de smälta tänkt
Den första frost, som åldern i dina lockar sprängt.

Haf tack, så säger sången — så ville den ha sagt,
Om kvar en harpa funnes med hugstor siarmakt.
Haf tack, att än din kärlek du ägnar varm och hel,
I hvilans korta stunder, åt Sveas strängaspel!

Haf tack, att under purpurn ett hjärta jämt fick rum . . .
Men sångarn hejdar ordet och blir af vördnad stum.
Det är ej tacksamheten uti ett enda bröst,
Det är de mångas stämma, som lånat här hans röst.

Till Kanslirådet Gustaf Sanndahl.*

Hvadan detta ljud, som slog mitt öra?
Nycklar rasslande vid låset röra
Till en hvalfdörr tung af järnbeslag.
Gamle vårdarn sista gången närmar
Aktsam hand intill förgyllda pärmar
Och från damm befriar
Mer och mindre eviga fördrag.

Trygg han kastar nötta ämbets-selar.
En traktat ej i arkivet felar,
Ej ett enda präntadt pergament.
Dessa mästerverk af kalligrafer
Måtte de till alla paragrafer
Aktas lika troget
Af enhvar stormäktig kontrahent!

* Vid en afskedsfest, då han lämnade Arkivarie-befattningen i Utrikes departementet.

Allting finns: — rapporter af spioner,
Kapar Lamberts luftiga miljoner,
Munckens papper, Stedingks mémoires,
Utur Gustafs sår en bit af skrotet, —
Skynda, Collett, skynda, tag emot'et!
Nycklarne till hvalfvet
Har ej Sanndahl mera i förvar.

Gamle vän, förrän från oss du skiljes,
Dröj ett ögonblick, gör oss till viljes
Här i rankornas förtrogna famn;
Än arkivets damm i halsen sitter,
Kom till bordet utan glans och glitter,
Enkelt som hos Flaccus, —
Kronans kaka har ej många namn.

Märk, hur i det glas, som vänner raga,
Hägringar från flydda dagar tåga,
Minnen nicka, bleka konterfej.
Tårlös ser du fagra bilder skrida,
Lyckan själf må sig tillbaka vrida,
Lockande från hjulet —
Af den falskas gunst beror du ej

På det klot, där halkande vi tråda,
Makter fulla utaf nycker råda,
Böljans gud* den sparda skärfven stal
En ett skepp, en annan riken mister,
Titlar växla om i ditt register,
Furstars, staters skiften
Du ju bokfört där i hundratal.

Därför du med jämnmod kan fördraga
Hvad de blinda öden ge och taga —
Hjärtat lärt att spränga gyllne garn.
Säll dock du då västern purpurfärgas,
Kan du se den trötta dagen bärgas
Bakom egna furor
På den torfva, du höll kär som barn.

Till den lund, som hyddan öfverhänger,
Knappt ett mattadt eko mera tränger
Af allt kif framför Fortunas dörr.
Du är säll — med vidgadt bröst du känner
Suset från de gröna barndomsvänner,
Då i blad och blommor
Våren ler och leker liksom förr.

* *Neptunus* var namnet på ett den tiden bekant sjöförsäkrings bolag, som gick omkull.

Hvad gör det, om locken, glesnad, grånar?
Blott i sinnet fläckfri himmel blånar,
Kommer kvällen rik på stilla fröjd.
Lugn du ser mot fjärran stjärnelanden,
Hör hur stormens brus dör bort vid stranden,
Där bland rang-skepps spillror
Du din båt har frälsad och förtöjd.

Veteran, då nu vårt glas vi lyfte,
Läs i allas blickar samma syfte,
Se vår aktning skrifven oförställd:
Förebild af gammal tro och heder,
Då du skiljes nu ur våra leder,
Tag vår varma hyllning,
Tag den med i ålderns svala däld!

Januari 1879

Flyttfågelpost.

(Med ett italienskt träarbete till A. och F. v. Haxthausen.)

Nu är vår — och Nordens fågelskara
Lik ett buktigt band
Ses däruppe genom rymden fara
Hem från Söderns land.

Nu att öfvergifva barbaresken
Är ej storken sen,
Lämnar röd flamingo kvar vid träsken,
Tankfull på ett ben.

Svalan ilar bort från pyramiden
Och från palm-natur
Hem till björkens späda löf och friden
Omkring kyrkomur.

Hundra fågeltåg vi kunnat tälja,
Som oss flytt förbi.
Samma riktning norrut alla välja,
Alla, blott ej vi.

Snabba svala, om vi endast finge
Knyta några ord
Under hvita kanten på din vinge
Till ett hem i Nord!

Nej, den lilla har ej tid att dröja
För att postbud bli;
Med en svala måste vi oss nöja
I träsnideri.

Vi i tanken ock ha vingar snälle,
Liksom bilden har,
Men som trädet fast på samma ställe
Hållas dock vi kvar.

Res för oss, på angans armar buren,
Och vårt budskap blif,
Lilla svala, i Sorrento skuren
Ut i hård oliv!

Flyg och bringa mellan slutna pärmar
Denna svaga gärd,
Säg, att så ett par sig tacksamt närmar
Till det andras härd!

Skimmer från en upplyst ruta leder
Tankens fågelflykt:
Vänner, under Nordens kväll hos Eder
Ut han hvilar tryggt,

Sjunger efter mörker, storm och skurar
Där en sång i ro,
Huru pröfvad kärlek modigt murar
Hvar som hälst sitt bo.

Bättre plats än just vid edra fönster
Aldrig sången har,
Trogna vänner, trefaldt sälla mönster
Af ett lyckligt par!

Till G. E. Klemming.

Ofta, då i vakna drömmar
Anden lossar stoftets band,
Med ett trollslag står jag åter
På den gamla Mälarstrand.

Tornens blanka spiror glimma
Fram ur dimmig rosenfärg,
Skeppen rada sig på redden
Under murbekrönta berg.

Slottets ädla fyrkant bjuder
Ögat evigt samma fest,
Kungsträdgårdens friska grönska
Lockar aftonsval därnäst.

Och jag hälsar torg och gator,
Hälsar kojor och palats,
Osedd i en mänskoskara,
Där mitt jag ej mer har plats.

Bland de manga kända husen
Här och där en sluten dörr
Säger på sitt stumma bildspråk,
Att en vän här bodde förr.

Lika mycket! Den jag söker
Är en vän af annat slag:
För den kalla, kloka tiden
Passar han ej mer än jag.

Humlegårdens kronor hviska
Kring de rymliga gemak,
Där min vän, den stille lärde,
Kom med skatten under tak,

Kom med Riks-biblioteket
Ändtligen i värdig hamn,
Katharina och *Brynolphus*
Bärande i trogen famn.

Likt ett annat Philadelphia
Geometriskt regelrät,
Sträcker sig en stad af böcker
Ut i ordnadt majestät.

Tvänne ganger hundra tusen
Innevånare i ro
I de tigande kvarteren
Vid de tysta gator bo.

Kära böcker! Bakom titeln
Alltid något finns hos er.
Då hos mänskorna så ofta,
Utom titeln, intet mer.

Som det svarta stenkolslagret
Från en urvärldsperiod
Ännu gömmer ljus och värme,
Släckta solars stråleflod,

Så i mörknade volymer
Slumrar sedan seklers natt
Månget fruktbart frö till tanke,
Mången lättsöfd kunskaps-skatt.

Du de bundna andar löser,
Du, den vise nekromant,
Hör förgångna släkten tala
Utur götisk foliant.

Från sitt anlete Birgitta
Lyfter då det dunkla dok,
Och en mystisk stjärnehimmel
Djupögd ser ur hennes bok.

Rudbecks snille åter flammar,
Nytändt vid ditt forskarbloss,
Som belyser hvarje fogning
På Atlantikans koloss.

Men ej endast hos de stora
Dväljs du i din stilla stad;
Lika kärleksfullt du dröjer
Vid det minsta tryckta blad.

För det kostliga missale,
Som på äkta pergament
Prunkar med initialer
Målade bland Gothans pränt,

Ej en flygskrift du förgäter,
Hvari fordom fattigman
Först fick läsa, hur hans hjälte
Seger öfver Tilly vann.

Hvarje tryck, om än så ringa,
Lägger så ett penseldrag
Till den bild af forntids-Sverge,
Som du ser i lifsvarm dag.

Då ditt ädla gråa hufvud
Sänker sina lockars svall
Öfver någon läderbunden
Bok med spännen af metall,

Träda ej bakom din skuldra
Gäster från en annan värld
För att läsa om sin lefnads
Bragd med penna eller svärd?

Min förvåning ej det väckte,
Om gestalter rundtomkring
Växte fram ur arbetslampans
Dunkelblåa skimmer-ring.

Kära gamle, där du hvilar
Långt från dagens buller skild,
Ser du ej bland döda skuggor
Någongång en annan bild?

Hör du ej i trädens susning
Någongång då natt är när,
Blanda sig en sakta hviskning
Af en stämma, du höll kär?

Genom stängda dörrar kommen,
Sitter jag hos dig på nytt,
Som jag fordom ofta suttit,
Till dess dagen halfvägs grytt.

Foliantens sidor vändas
Som af fläkt från en gardin,
Våra schackspels-pjäser röras
Själfmant i sitt lästa skrin.

Se'n när morgon bräcker, skall du,
Örat fullt af mina ord,
Finna detta vikta papper
Mellan böcker på ditt bord.

Himlen rodnar öfver taken,
Morgonvinden blåser kallt,
Och till dagg i linden smälter
Hvarje nattens dimgestalt.

Ofta så i vakna drömmar
Står jag än på Mälarstrand,
Ser ditt ädla gråa hufvud,
Söker rörd din trogna hand.

Till?

(Svar på ett Förf. tillsändt, anonymt poem.)

Sångarhälsning, sångarhälsning
Från det gamla vinterland,
Oförväntad nyårsgåfva,
Nådde mig på sydländsk strand.

Ord, som granens nålar hvassa,
Kyliga som nordans skur,
Allt för många slika rymmer
Moders-målets fatabur;

Men i dessa varma toner
Var det bud om sol och vår,
Sprungna ur ett bröst som känner
Och en tanke som förstår.

Hvarför blott, så först jag sporde,
Får jag ej en tacksam famn
Breda mot den ädle sångarn?
Hvarför döljer han sitt namn?

Dock just af den slutna hjälmen
Röjd den ridderlige blir,
Som för vänner inom skranket
Trädt med öppet hjälmvisir.

Till Onkel Adam.

(Den 6 Juni 1883.)

Jag fick i handen en kalender,
Som fordom var af gåfvor bäst,
När den kom fram på julklappsbordet.
En årlig efterlängtad gäst.

Nu tog mig lusten att se efter
Hvad för en halt, som fanns uti
Förtjusningen för tretti år se'n
I diktning och litografi.

Jag såg med vemodsblandadt löje
Diverse grymma konterfej;
Än värre var det ställdt med texten
Hur ängsligt gammal var den ej!

Men bland så mycket rost och mögel
Ett namn åtminstone höll ton;
Den glädje, Onkel Adam skänkte,
Var ingen barndoms-illusion.

Du kære Onkel — just i Gåsgränd
Så sällsamt gripen nyss jag blef
Att, medan ögat än är fuktigt,
Jag måste skrifva detta bref.

För tretti år se'n i mitt hjärta
Med barnstil redan skrefs därpa —
Nu är det tid att det görs färdigt,
Och att det ändtligen får gå.

Den stora populariteten
Jag fattade så ung jag var,
Men hemligheten af din styrka
Den stod först efteråt mig klar.

Nu vet jag den: »en svensk, som skrifvit
För svenskarne» — det duger det!
Den enkla titeln väger mera
Än all estetisk härlighet.

Från kammarlärdom och förkonstling
Och hvar och en kinesisk mur,
Som stänger folket från det sköna,
Du flydde ut i svensk natur.

Där föll på ängen lyckoörten
Fyrväpplingen uti din hand;
Du tydde sagan om den neckros,
Som gungade vid tjärnens strand.

Och detta folk, hvars hjärta klappar
Bland furudoft i Sveas bygd,
Hur drog du icke fram i ljuset
Dess ädla malm ur vadmalns skygd!

Hur har du icke, först af alla,
Förstått och skildrat fattigman:
Träskeden bredvid silfverskeden
En plats vid diktens taffel fann.

Och dessa friska folklifsbilder
Med fjällnatur och norrskensljus!
Fiolerna i bröllopståget,
Som klinga genom Tännfors-brus!

Just därför att så varmt du älskat
Det land, hvars barn du kände dig.
Mot kasternas och flärdens välde
Du också ärligt förde krig.

Och småsinthetens mask, som spåras
Likt fina, svarta stygn i frukt,
Du lade under mikroskopet,
Då Skråköping du tog i tukt!

Men aldrig, aldrig var du bitter,
Hur kännbart än satiren slog,
Af kärlek styrdes jämt din penna,
Och fast du harmades, du log.

Jag vet, din dikt man förevitat
Det där, som kallas för tendens,
Då skalden, narrad af sitt hjärta,
Beträder verklighetens gräns,

Då mellan yppighet och armod
Han sina paralleller drar
Och blottar all den nöd, som mången
Hälst lämnade i skuggan kvar.

Var glad du Onkel, fast kritiken
Kom med protester här och där.
Hvem vet om icke just tendensen
För Sverge gjorde dig så kär!

Det svenska och det innerliga
Skall öfverlefva teorin;
Ej konsten, utan hjärtats snille
Gör oförgänglig poesin.

Liksom ditt verk i daggfrisk ungdom
Står kvar ifrån en tid som flytt,
Se'n glömskan gallrat ut oss andra,
Af våra barn du känns på nytt.

På nytt de lyssna till den maning,
Som var ditt enkla lefnadsbud,
Att älska mer än lyckans håfvor
Sitt land, sin like och sin Gud.

Carl Johan Bohman.

†

(Vid aftäckandet af en minnesvård.)

Hell slumrande gamle i kullens fred!
Det första året, se'n du lagts ned,
Sitt regn och sitt solsken gaf.
Naturen slösat sin rikedom,
Och lifvet växlat från brodd till blom
I grönskan omkring din graf.

Vi här, för hvilka i flydda dar
Du arbetets tunga och hetta bar,
Oss minnet att samlas bjöd
Med tack för allt hvad du redligt satt.
Om ock till mognad det ojämnt nått
I lefnadens köld och glöd.

Vid kronornas sus i Septemberkväll
Vi foga slutstenen till ditt tjäll,
Du lärare, vän och far,
Och nu, vid kvitter på höstlig kvist,
En röst ur fjärran, till tack för sist,
Vill sjunga om hvad du var.

En konstlös sång — så han höfves bäst
Den bild, som står outplånligt fäst
I hjärta och fantasi,
Just så som du trädde emot oss förr
Vid första fjät inom skolans dörr
I päls och i blå ami.

Så minnas vi dig i ditt hvardagslag.
Med munnens spelande, varma drag,
Jämväl då du satt till doms,
Vi höra din brytning, Linnés accent —
Hur höll du bevekande dörrn på glänt
Till Hellas' tempel och Roms!

Hur stred du mot trögheten tålig strid
För Tusculaner och Eneid!
På bänken du själf tog plats,
Med armen förtroligt om halsen lagd
På någon stapplande och försagd,
Du redde hvar kinkig sats.

Själf visste du ej af ro eller rast.
När öfver middag du höll oss fast,
Visst var man nära till knot;
Men för en ifver, en kraft så seg
Fick hungern vika — man hällre teg
Än gjorde Bohman emot.

Hur ofta i sådan en extra-stund
Kom rätt till heders ditt ädla pund.
Som skolan i småmynt drog!
Från döda former och döda ord
Till lefvande syner på klassisk jord
Du lärjungen med dig tog.

Men modersmålet dock kärast var;
Som Hellas' smidig, som Romas klar
Du önskade se dess skrud.
Du tålte ej dunkel, ej flärdfull glans,
Och logisk reda och rykt och ans
Var alltid ditt främsta bud.

Vår första utflykt i tankens värld,
Bland språkets blindskär vår första färd
Vi gjorde med dig som lots,
Och utan nåd i vår kria-bok
I marginalen du satte krok
För svammel och grannlåtsgods.

Hur enkel, glädtig och hjärtegod
Du ungdomens sträfvan och dröm förstod.
När blott den var ren och sund!
Hos *Fides et Amicitia,*
En äldre broder, du trifdes bra
Och gladdes åt vårt förbund.

Med fårade pannor nu mogne män
Lycister varda en stund igen
Som fordom på skolans bänk.
Kring grafven, som fordom vid lärarns knän,
Här knyts under kyrkogårdens trän
På nytt mång broderlig länk.

Vår Bohman, man af ära och tro!
Här viga vi in åt ditt sista bo
Ett märke på tufva grön.
Om kornet, du sådde med handen full,
Ger fläcktals löfte om skördegull.
Det är dock din bästa lön.

Latinet, så är det nu en gång ställdt,
Fick fort försvinna från mångens fält
I striden med andra ax.
Logiken, det måste bekännas med,
För mången ofta vardt ryckt på sned —
Så händer det dagligdags;

Men om än kunskapen år från år
Står blekare fram under gråsprängdt hår,
Ett minne ej slockna kan:
Det är exemplet, som lefva skall,
Det är ditt nit i ett ädelt kall,
Det minnet är om en *man*.

Och därför, hur gamle vi än må bli,
Hos Bohman i skola stanna vi
Att mogna där mer och mer.
En man, som sätter in viljans stål
Att fylla sitt innersta ändamål,
Så heter läxan han ger.

Vår gode lärare, tack och hell!
Ljud, *Integer vitæ*, i stilla kväll
Kring slumrarens minnesvård!
Till blommorna öfver hans lägerstad
Se här några enkla gröna blad —
De växt i hans egen gård.

Till "Fratres Amicitiæ veræ".

Den 8 December 1888.

I dag, säger minnets genius,
Det tretti år se'n lär bli:
För fotografen Eurenius
Där satt ett ungt kotteri.
Då syntes af framtidsskäggen
Den första brodden väl ej —
Så hänga vi än på väggen
I bleknadt konterfej.

Vi skulle just börja färden
Från skolrummets tröskelrand
Ditut i den gåtfulla världen
Att segla på egen hand;
Men innan vi kretsen bröto,
— Jag minns det liksom i går —
Ett kraftigt förbund vi slöto
Att ses efter tio år.

Med ungdomens drömmar och sånger
Decennier sedan flytt.
Re'n möttes vi tvänne gånger:
Nu randas dagen på nytt.
Hur snabbt med växlande lycka
Har hjulet vändt sig omkring!
Jag börjar nästan att tycka
Att *tiden* är ingenting.

Nu sitter laget kring bordet:
Då vill det sig så, att jag
Som händelsevis har ordet.
Just fått förhinder i dag.
Fast glasen förbi mig vandra.
Är jag dock med i er ring.
Blott känslorna finna hvarandra.
Är *rummet* rätt ingenting.

Med bägarn jag ej kan klinga
Vid skål, som ur hjärtat sprang:
Ur rimmen söker jag tvinga
En glasharmonikas klang.
Amicitiæ fratres veræ,
Ur fjärran hälsar jag Er —
I dagens gäster och flere,
Som aldrig samlas här mer!

Visst börjar i luften spöka
Omkring oss af fällda blad.
Men höstliga tecken söka
Ej höfves, då dag är glad.
Än rymden sig klarblå spänner
Kring fältens gulnande plan.
»The Indian summer» ni känner —
Då gör man som röd indian.

Stridsyxan till kamp ej frestar,
I jorden gräfves hon ner,
Med lidelsens vilda hästar
Man rasar ej framåt mer.
Vid tältet man älskar att stöka,
Och stilla de röde män
I aftonens klarhet röka
Fredspipan med ovän och vän.

Och grånar rymden omsider
Och lägger sig snö öfver land,
Vi minnas de gamla tider
Och älska de gamla band.
Ännu uti vinterns sköte
Vårt ungdomsförbund består:
En skål för vårt nästa möte,
För vänskap med hvita hår!

Emigrationen.

Undrar just, mitt Sverge, hur det kändes,
När dig ryktet hann om nagon strid
I din äras och i ditt eländes
Gamla lagerkrönta barkbrödstid?
Skalf där ej en snyftning i ditt inre,
Då i kojorna ett bud slog ner,
Att du hade tusen söner mindre
Och pa fanorna en seger mer?

Där var gråt hos änkor, barn och mödrar,
Där var sorg för landets spillda blod,
Men en sorg, som fastare förbrödrar
Sparad, stormbepröfvad återstod:
Ej en saknad blott, som svartklädd grubblar
Öfver grafvarne på fjärran kust,
Men en kraft, som glesa led fördubblar,
Lyft och stärkt af själfva sin förlust.

Tusen söner öfver hafvets fragga
Dragna bort från Sveas modersfamn
Skulle aldrig under blågul flagga
Hälsas mer välkomna hem i hamn!
Stor var mistningen och tung att bära.
Men den vägdes på en annan vikt:
Fosterlandet åter till sin ära
Lagt ett arf, ett oafytterligt.

Nu är lugn och nu är välstånd äfven:
Dagligt bröd ej vägras flitens hand.
Skeppet med den mäktigt höjda stäfven
Ingen blodskatt bär till oväns strand.
Hvila fick den forna ofredssagan
Bakom Riddarholmens tempeldörr.
Och dock ljuder Sveas modersklagan
Tusen gånger bittrare än förr!

Är det ensamt svärdets sår, som mattar?
Blott på några freds-år vår nation
För att rikta Nya Världen skattar
Af sin stam en fjärdedels miljon!
För att bygga upp ett stormaktsvälde
Mindre offer vi åt Gustaf bragt,
Mindre var den här, at Karl vi ställde
Upp mot halfva Europas makt.

För det stoft, som Lützens vindar flytta,
Gafs vårt namn dock minnets glorie-sken,
Men i Minnesota till hvems nytta
Skola multna dessa andras ben?
O, de barn, som krigets Moloch slukar,
Skänka hemmet än sitt hjärtas brand.
Men det folk, Amerika förbrukar,
Skall det älska, minnas mer sitt land?

Hvarje linje, som Atlanten korsar,
Märkt med rödt på kartan se jag vill.
Ty det är vårt hjärteblod, som forsar
Utur öppna sår åt västern till.
Se i Götas stad hvad bruna kistor,
Som på kajen staplas hvarje dag,
Och hvad långa passagerar-listor
Som förlust-rapporter från ett slag!

Oafbrutet flock på flock försvinner
Till det land, som hägrar likt en dröm:
Skingras där, som ränniln fort förrinner
Sväljd af Missisippis breda ström.
In i bruset bäcken söker passa
Språket, som från hemmets dal han har.
Men då ryter jättens vattenmassa
Och till sig det lilla sorlet drar.

Sägen ej att fjärran antipoder
Gärna tage drägg af sämre sort!
Nej, det är ur folkets hufvudåder,
Som den goda musten vandrar bort:
Fäder, mödrar för generationer,
Klok och härdig stam på tacksam jord.
Ack, men främmande för Sveas toner,
Främmande för minnena från Nord!

Fåfängt att i land dem återropa!
Högt fran skeppsbord bittra anletsdrag
Blicka ned uppå det Europa,
Som dock födt och lifnärt dem en dag.
Läs i hvarje öga samma tankar,
Samma obevekliga beslut!
Ängan hvisslar, skeppet lyfter ankar
Under trotsigt jubel: »västerut —

»Västerut — dit bort där framtidsvåren
Tropiskt grön slår ut ur fördoms graf,
Där arbetaren är ädelboren,
Och där torfvans bördor lösas af,
Där en kungsväg finns för dugligheten,
När sitt mål den fattar skarpt och klart,
Där den väldigt sträfvande atleten
Också höstar lönens lejonpart;

»Där sitt hjärtas Gud en hvar kan dyrka
Som han tror och ej som man befallt,
Där den fromme får slå upp sin kyrka
Allestäds, som Gud är öfverallt,
Där på prärien fria fläktar feja
Strecket bort emellan hög och låg —
Västerut, att gyllne skördar meja
Böljande som oceanens våg!»

Västerns vind till hemmet återbringar
Deras förebrående farväl;
Tidens trånad väl en del betingar,
Men var därför allt då utan skäl?
Fosterlandets vän, när blicken sväfvar
Kring en teg, som desse lämnat tom,
Ej sin känslas tysta intyg jäfvar:
»Alla gingo ej för fattigdom.»

Skall vårt land alltså en styfmor heta?
Evigt nej — det är villfarelse!
Blotta tanken bör till motstånd reta
Hvarje fiber i vår varelse.
Det är redan illa att sitt Sverge
Många söner hålla mindre kärt,
Men den sorgen himlen från oss värje
Att det mindre vore kärlek värdt.

De som gingo komma ej tillbaka.
Jätten skall ej släppa hvad han har.
Med oändlig ömhet därför vaka,
Svea, öfver dem du äger kvar!
Följ, en strålande fanbärarinna,
Mänskligheten stora segergång
Och låt friska vindar vägen finna
Öfverallt, där stugan känns för trång.

Med de bästa lagar dock vi stranda
Vid ett första kast af tidens storm,
Om vi ej i egen håg och anda
Gjort vår mest nödvändiga reform:
Offervillighet och brodersinne,
Vakenhet och nit för allmänt väl,
Under blångarn liksom struket linne
Samma hjärta, samma svenska själ!

Vetenskapen, konsten, rikedomen
Ej ett fåtal fick för egen lust;
De på folkets träd blott äro blommen,
Hvartill roten bidrog med sin must.
Folket vill sitt lån tillbaka börda,
En förädlad ljusets, kraftens flod:
Där det sått, där vill det också skörda,
Kunna säga: »se mitt kött och blod!»

Kunde oss till stora tankar lyfta
Denna känsla af gemensamhet.
O, då skulle fyllas mången klyfta,
Som man nu ej öfverkomma vet.
Mången skulle då ånyo lära
Att för *alla* Sverge än finns till.
Mången skulle då med glädje bära
Bördor, som han nu ej draga vill.

Må Amerika se'n låta hägra
Fält med gyllne majs bak vågor blå!
Frestarns anbud Sverges son skall vägra.
Han har bröd — han bättre har än så.
Rak vid plogen se vi honom vandra,
Och vårt hjärta jublar vid hans ord:
»Jag och Sverge nu förstå hvarandra,
Jag vill lefva, jag vill dö i Nord.»

Sang

vid aftäckningen af Linnæi minnesstod.

Träd fram i ljus, du höge tolk
Utaf naturens bok,
Träd fram inför ett tacksamt folk
Ur täckets sänkta dok!

På en gång allvarsam och blid
Vår stolthet än du är.
Ej blod och tårar lada vid
Den harda bronsen här.

Sålänge vårens andedräkt
Med grönska marken sår,
Ditt namn, med blomstren återväckt,
Till jordens gränser går.

Där palmen breder kronans loft
Man minns det namnet nog,
Men kärast dock bland furudoft
Det gömns i nordanskog.

Till stenig grund, i fattigdom,
Din starka rot du band
Och gaf din äras bästa blom
Åt samma karga land.

Det landet som du älskat mest
Nu hälsar dina drag
Och firar din och vårens fest
Med gröna skott i dag.

13 Maj 1885.

Linnæus i Chicago.

Festligt i den unga jättestaden
Fladdra flaggor från den stolta raden
Af palatser utmed Michigan.
Mellan ångbåtsrök och hvita segel
Blanar glittrande dess vattenspegel.
Där i tider, som de gamle minnas,
Blott huronens barkkanot man fann.

Under denna glada majdagshimmel
Breda avenyers mänskovimmel
Tätnar till en mur i Lincoln Park.
Och ett jubel sig elektriskt sprider,
Då signalen gifs och höljet glider
Plötsligt ned ifrån den nya stoden,
Som i brons skall stånda sekelstark.

Hvilken hjälte, hvilket världsstort rykte
Firas här? Columbus, han som tryckte
Först kulturens spår på denna jord?
Washington, som främlingsoket brutit?
Grant, som brödrabandet återknutit?
Nej, men vetenskapens stilla heros —
Det är han, vår blomsterkung i Nord!

Det är var Linnæus — hvilket under!
Som han står i Humlegardens lunder.
Och det språk som återklingar här
Ur de djupa led, från gamla, unga,
Det är icke anglosaxisk tunga,
Det är *du*, vår välljudsrika svenska!
Sverge finnes alltid där du är.

Sverge i Amerika! Jag dömde
Falskt engång, att all den kraft vi tömde
I den nya världens öppna famn,
Skulle drunkna som i Niagara,
Af det svenska mer ej öfrigt vara
Än i döfvande, omättlig hvirfvel
Skingrade atomer utan namn.

Nej, det lefver! Se, med sega tågor
Höll det stånd mot öfvermaktens vågor.
Vann sig säker mark och aktadt rum.
Ej dess språk, den yppersta klenoden,
Öfverröstas mer af främlingsfloden.
Tryggt det ljuder som på egen botten
Här omkring ett svenskt palladium.

Äfven Sverge grundat jättestaden:
Det har dalkarlssläggan, uplandsspaden,
Norrlands allvar, Värmlands muntra mod,
Göta slöjd och Smaland nöjdt med litet,
Alla, alla haft en lott i slitet,
Och att kröna nu sin del af verket
Här i dag de reste denna stod.

Fast de byggt sitt hem på västerstränder,
Deras tanke troget återvänder
Bort till vaggan bak Atlanterhaf.
Hur de älska gamla Nordens ära,
Än vid Michigan de vittne bära,
Och den nya världen lystrar villigt:
För Linnæi minne hatten af!

Svenska bröder! Svea hälsar värden
Bortom hafvet där i blomstergården,
Som ännu i går var ödemark.
Stockholm och Chicago äga båda
Sin Linnæus. Svenska blickar skåda
Upp i dag emot de kända dragen -
Humlegården hälsar Lincoln Park.

1891.

Ericsson och Monitor.

Det var då Söderns slafbaron
Förrädiskt skar det band
Som slöt i brödra-union
De frias framtidsland.

Det ärorika stjärnbanér,
Som lyst likt löftets syn,
För tviflets ögon sjönk det ner.
En trasa snart i dyn.

En suck af stum förfäran lopp
Från hvarje gisslad slaf:
Du vackra dröm, du sista hopp.
Godnatt i blodig graf!

Men lystna örnar från sitt bo
De sågo striden an
Och hvässte glada näbb och klo
Hvar gång rebellen vann:

»Lat Södern bara sopa snällt
Unionens skepp från sjön,
Parti vi taga oförställdt
Och ej som nu i lönn!»

Med Hampton Roads till närmsta mal
Och redo till attack,
Kom hafsvidundret klädt i stål,
Kom Söderns Merrimac.

Som vargen i en värnlös hjord
Han for med mordisk håg
Bland träfregatterna från Nord
Att sopa rent på våg.

Själf osårbar från topp till tå
Han leker med sitt rof:
I sank han redan borrat två
Blott som ett första prof.

De andra väntar samma slut...
Men hvad var det som samm,
Förborgadt halft i moln af krut,
Till trollets sida fram?

En tvättbro utmed vattnets rand.
Ett omhvälfdt kar därpå —
För tuber, riktade från land,
Det syntes närmast så.

Men se! Af en osynlig skruf
Vrids karet åt hvart håll,
Ett rörligt torn, en järn-vesuv
Med blixt och dunderboll.

Det vardt en tvekamp! Merrimac
Såg här sin öfverman.
Ett ömkligt vrak, som vatten drack,
Drog sig ur leken han.

Och jublet flög i ryktets spar,
En världsdel ropte: bra!
Ett högt hurra för *Monitor,*
För *Ericsson* hurra!

Men Bonaparte och gamle Pam
Sin ton de stämde ner,
Och segersällt till deras skam
Steg Nordens stjärnbanér.

När fredens och triumfens fest
Kom efter kampens brak,
Bland deras namn, som verkat bäst
För en odödlig sak.

Bland Sherman, Sheridan och Grant
Hans namn vardt nämndt också,
Som kom, en okänd emigrant,
Från Sverges fjärran vrå.

En lösen vardt John Ericsson
För kraft i ringhet närd,
Som längtan drifvit hemifrån
Att skapa själf sin värld.

Han var ett frö, som vinden tog
Och förde västerut:
I bördig jord sin rot det slog
Och växte stort till slut.

Men sörj ej, Sverge — säg ej du:
Hvad han gaf bort var mitt!
Du känner dig i släkt ännu
Med allting stort och fritt.

Med honom gaf ock du din gärd
Att bryta slafvars band
Och mura ljusets jättehärd
På nya världens strand.

Med dig i kärlek fast förent,
Hur långt från dig han gått,
En annan sak han aldrig tjänt
Än *mänskligheten* blott.

"Namnlösa sällskapet."

På din tjugofemte årsdag,
Gamla kära sångförbund,
Samlas dina spridda stämmor
Än en gång i Odinslund.

Medan åter röster blandas
Högmält här i Löfs lokal,
Hjärtat firar stilla ensligt
Minnets lust och minnets kval.

Ungdoms djärfva stordådstanke
Visar sig — hur lätt och tunn!
Återsedd i sannings spegel,
Sorgset bilden drar på mun.

Men hvad vill det dunkla vemod
Som bär självviskhetens drag?
Det är ljuft att endast vara
Länk i kedjan här i dag.

Än som fordom i vart N. S.
Är man blott en signatur
Under en gemensam fana:
Skönhet, känsla och natur.

Hvilken dröm att åter mötas
På var klassiska lokal!
Tjugoårig glädjes ekon
Väckas opp i Löfvens sal.

Huru ifrigt hufvu'n vändas
Hvar gång dörren springer opp,
Och ett jubelrop välkomnar
Nyanlända till vår tropp!

En förstulen granskning ägnas
Bröderna från flydda dar
För att se hvad åren lämnat
Utaf ungdomsbilden kvar.

Huru hårdt än tiden handskats,
Hvilar gärna all kritik;
Blickar växlas, händer tryckas:
Gamle vän, du är dig lik!

Tiden, som har farat kinder,
Gräfde klyftor likasá
Mellan meningar och tycken,
Svalg emellan nu och då;

Med en standpunkt, hvilken annars
Skulle gjort debatten het,
Ses i denna milda dager
Som en harmlös egenhet.

Efter tjugo år vi träffas
Än en gång vid festligt mål,
Nicka rörda till hvarandra
Alla goda minnens skål.

Minnets skål för dem som gingo
Hädan till en tidig graf —
Deras skål, som blefvo borta,
Hindrade af land och haf!

Vi ha brutit telegrammer,
Dietrichson har hållit tal.
Nu i Skytteanums trädgård
Är siestan skön och sval.

Nyblom, Pelle Ödman bjuda
Oss som förr gudomlig sång.
»Här är gudagodt att vara»
Klingar huldt i solnedgång.

Trädens aftonsusning växer
In i älskad melodi
Och för dagguppfyllda ögon
Gamla syner dra förbi.

Efter rummet är detsamma,
Tiden återkallar jag,
Som då visarn vreds tillbaka
Fordom i ett lyckligt lag.

Och bland välbekanta röster
Hör jag deras kära ljud,
Vännerna, som uteblifvit —
Ack, men utan återbud!

Är det icke norrlands-klangen
Uti Klockhoffs kloka ord?
Konklusionerna bekräftar
Handen med ett slag i bord.

Tankekraft och logisk skärpa
Parade med känslig glöd.
Växten axelbred och reslig –
Men hans kind är hektiskt röd . . .

Blyg och sträf din stämma höjes.
Mera säger dock ett sken
Ur ditt ögas varma mörker,
Tyste Fjalar-Östergren!

Dig jag lyss till framför andra,
Du, vårt samkväms rikedom,
N. S.' glädje, allas älskling,
Björck — vår Ernst, hvars plats står tom.

Snillet ler uti din goda
Klarblå blick, af moln ej störd.
Blondt ditt hufvud är som kornet,
Tidigt mognande till skörd.

From och dock så stort fördragsam
Kunde du ej döma trångt.
Kärlekslösa fariséer
Tyckte allt det gick för långt.

Du, hvars läppar ej förmådde
Öppna sig för bittra ord,
Huru skulle du dig funnit
Nu på denna splitets jord?

Lif är strid — men denna afton
Strålar alltid fridfullt säll.
Goda, ljusa andar gästat
Här vid N. S.' fest i kväll.

Styrkedryck ur ungdomskällan
Skänkte de oss än en gång.
Deras hviskningar vi hörde
Manande i minnets sång.

Skära dröm om vår och vänskap,
Som i dag har gått igen,
Värm oss än då vintern kommer,
Närma skilda sinnen än!

Juli 1885.

Edvard Bäckström.

†

Det var på Vetterns strand vi åter möttes,
Se'n många år ej sammanfört oss tu.
Din eld var tynande, din gång den tröttes,
Men hjärtat strax dig kände — det var du.
I dessa drag med plågans allvarsprägel
Jag fann min forne lekkamrat igen,
Och som på sjön därborta hvita segel
Hvart minne framstod, gamle barndomsvän!

Jag såg på nytt din kind med hälsans rosor,
Som då du grannen var på skolans bänk.
Hur sjöd, i dammet af latinska glosor,
Din själ af fantasiens himlaskänk!
Vid hviskadt samspråk flögo tröga stunder
Bland höglandskrigare ur Walter Scott,
Bland skuggor ur Stagnelii månskenslunder,
Tills lärarns fråga skingrade dem brådt.

Jag sag dig åter i studentens kammar,
Dit sången kom som älskad hvardagsgäst,
På Kersön mellan hvita ungbjörkstammar,
I Mälarstaden vid en brödrafest,
Uti Thalias hus vid rampens lågor,
Då bifallssorlet hälsat *Dagvard Frey* —
Den tärda handens tryck vid Vetterns vagor
Hvad rad af minnen frambesvor det ej!

Den känsla du i rika rytmer strödde,
Kom mig till mötes, trofast, utan svek.
Din glädtighet, fast hvarje fiber blödde,
På sargad vinge lyfte sig till lek.
Men som ett vindkast molnens form förnyar,
En fläkt af vemod bragte allt i svikt
Och förde bort din kvickhets aftonskyar . . .
Ja, det var *du* — och det var ock din dikt.

Så var din dikt — då nyss i *Evas systrar*
Det fina löjet visade sin makt,
I *Dagvard* redan scenen sig fördystrar
Med molnkulisser i romantisk prakt.
Du var en skald än i det ystra glammet,
Som fick begrafva smärtans kväfda skri.
Men hur du också log i epigrammet,
Ditt väsens grundton var en elegi.

Du kunde icke hata eller skada,
Din själ var skönhetstörstig, varm och god,
Du tänkte ej att bärga i din lada —
Om själf du njöt, du andras nöd förstod.
Ej guld, men lyran låg ditt hjärta nära,
Du trängdes ej i lyckohjulets spår,
Du sjöng det veka, flyktande och skära,
Vemodiga i nordens korta vår.

Nu är du borta. Tysta visarfjäten,
Som märkte timmen för en sömnlös blick,
Ha natt sin gräns. Begråten, oförgäten
Du under vintersnön till hvila gick.
Då blomstertiden kommer, vi dig sakna,
Vi sakna dig vid lösta böljors gång,
Du fattas, då syrenens knoppar vakna
Med samma skära tycke som din sång.

Din sångarvår var kort. Du känt det ofta,
Då till din egen sinnebild du satt
De violetta blommor, hvilka dofta
Ifrån en majdag till en juninatt.
Förbunden hädanefter med ditt minne
Syrenen står som skyddsvakt kring din graf.
Och Psyches fjäril fladdra skall därinne
Och sänka sig i doftrikt blomsterhaf.

1886.

Mauritz von Krusenstjerna.

†

Hvad smärtedjup i detta dödens bud.
I telegrafens ord, de knappa, korta!
Hur kargt och kallt är här ej språkets ljud
Mot känslans stumma utrop: han är borta.

En döds-annons, en flagga halft på stång,
En runa, oftast läst med spridda sinnen
Och lifvet åter går sin gamla gång:
Blott sorgen stannar kvar hos sina minnen.

Den ene går, den andre tar hans vrå,
Men denne ädle få vi ej tillbaka;
Ett hjärterum skall tyst och öde stå
Hos er, hans vänner, och hos dig, hans maka.

Att känna honom var att hålla af
Den öppna, varma, ridderliga anden,
Som i hans klara ögon helt sig gaf,
I röstens ton och i den räckta handen.

Ett mannakraftigt, nyttigt lefnadslopp!
Sin spänstighet, sin friskhet själen röjde,
Då den med viljans pelarstöd bar opp
Sitt hus af stoft, som plågans järnhand böjde.

Med fasta fjät han trädde pliktens stråt
I lärosaln, på oceanens slätter;
Det veten I, som följden honom åt
På »Sagas» däck, hans älskade kadetter.

Med fadersgodhet förde han er an,
Men dock med allvar främsta egenskapen.
Och ingen bättre lärde er än han
Att älska Sverge, hafvet och ert vapen.

Nu står kring grafven rörd kamraters flock
Och många öga tåras vid hans kista.
När mullen faller öfver kransadt lock,
Det finns dock *en*, hvars hjärta ville brista.

Hvem tröstar dig, för hvilken döden slöt
Din lyckas dagar, ack, de korta, sälla?
Blott Han, som i din makes hjärta göt
En droppe ur sin egen godhets källa.

Blott Allförbarmaren, blott han som gaf
Det lån, han bjöd att till sitt ursprung ila,
Till detta klara, evigt stilla haf,
Där lifvets dyning lägger sig till hvila.

1886

Vid J. P. Jacobsens död.

Sunt lacrimae rerum.

Jag såg — jag ser ett öfvergifvet slott
Med arabesker af fantastisk bildning,
En dunkel park, där i en dröm jag gått
Bland döfvande jasmin och skön förvildning.

Jag lyfte skyggt ett sammetsdraperi
Och smög en blick i salar purpurskumma.
I lundarne med guldbrun skiftning i
Jag hörde vekt en näktergal förstumma.

Och trädens droppregn hviskade om *död:*
En genius flytt, och verken sörja alla.
Men denna park i höstlig vemodsglöd
Står oförvandlad. Ej ett blad skall falla.

Densamma sjunkande septemberglans,
Som göts till afsked ur hans djupa öga,
För alltid färgar dessa lundars krans,
Hur varar knoppas och hur vintrar snöga.

* * *

Den rika bildvärld, som till lif han väckt,
I samma färgspel alltid återväxer
Och åter anar känslan sig i släkt
Med dessa toner, dofter och reflexer.

Jag vet att innanföre denna dörr
Har Edele sin plats för vakna drömmar.
Ur hennes hufvudkudde än som förr
Den svaga favoritparfymen strömmar.

Marie — sfinx, af lidelsen begärd!
Se, Gyldenlöve vid din fot försmäktar.
Då eldens flacka skimmer från din härd
Kring ett rubinglas efter skuggan jäktar.

Och här är Niels och Fennimore. Förströdt
Till fönstret nalkas de, till blomsterbordet.
Hvad har hon sagt? Atom atomen mött —
Kristallen är där. Ännu dallrar ordet.

* * *

I skapelser utaf besjäladt stoft,
I alla trånadstunga mänskohjärtan,
Hvad är ert lif af färg och klang och doft?
Ett växelspel af skönheten och smärtan!

En genius, af fläckfri skönhet klar,
I eder något af sin ande lade;
En genius, hos hvilken smärtan var
Till slut det enda jordiska han hade.

Och därför lefven I — och åter än
Jag följer skiftningen af edra öden
Och lyss till orden om och om igen,
Tills tråden brister inför gåtan *döden*.

Med örat vid er mun, jag än begär
Ett tonfall som vill aningsfullt bekänna,
Att skönhet blommar i en annan sfär,
Förgängligt var blott lidandet i denna.

Att knyta hop er brustna tanke-ked
Så grubblaren till eder återvänder,
Men allt är tystnad, allt är smärtfri fred
Och länken glider undan ur hans händer.

1885.

Till Grekland.*

Sol, af joniska böljor tvagen,
Kysser ej mer med sin första glans
Fidias' marmor med gudadragen,
Gyllne spetsen af Pallas' lans;
Men bland grus från den stora tiden
Murar på framtidens tempel en ätt,
Klok som Odyssevs, djärf som Peliden,
Hjältarnes arfving med lynnets rätt!

* Bidrag till ett 1888 på flera språk utgifvet festnummer af den helleniska tidningen Estia.

Skollofs-kolonier!

Till Göteborg.

Vackra Göteborg, som rikt florerar
Vid din älf i klippomsluten dal
Och af själar nu i dag summerar
Hop ditt första hundratusental!
När i bred kolumn ditt saldo skrifves,
Flitens flaggbesökta metropol,
Ett »kulturens offerväsen» gifves,
Utan hvilket du ej nått ditt mål.

Du ett hjärta har som sig förbarmar,
Och du glömmer ej du har en skuld
Till den hop, som mödar sina armar
Att ditt järn, ditt trä blir bytt i guld:
Till de barn, som födts att biet härma
Inom arbetskupans mörka mur,
Men som än ej fått med biet svärma
Öfver dal och höjd i fri natur.

Tänk på barnen! Bygg i vårens riken
Upp en fredad plats åt dessa små,
Innan de ock hamna i fabriken
Långt från blomsteräng och bölja blå!
Bröd åt späda munnar du beskärde,
Skolan gaf du — men det är ej allt:
Gif nu lärkans sång kring vårgrönt gärde
Och en fläkt af Västerhafvets salt!

Lifvets lösen är att bördor bära —
Fast på skilda sätt — för litet hvar;
Lycklig den som får till vägkost tära
Ljusa minnen från sin barndoms dar!
Låt de små få se ett skönhetsskimmer
Öfver fosterjordens allvarsdrag,
Innan stadens slöjd och varfvets timmer
Kalla hem till lifslång arbetsdag!

Vid Scheele-stodens aftäckning i Humlegården

den 9 Dec. 1892.

Stilla, blygsam, dold för världen,
I din ringa vrå du satt;
Men från dina verk vid härden
Spreds ett sken, där förr var natt.

Torgens larm ej passar vården,
Lummig kulle passar bäst,
Och Linné i Humlegården
Får i dig en värdig gäst.

I metallens fasta blandning
Sitt vid degeln i din lund,
Store sökare af sanning,
Forskare af tingens grund!

Bada dig i luftens vågor
Under dina kronors sus,
Och när kvällen tänder lågor,
Lef ännu i eld och ljus!

Röstsedeln.

På Riddarholmens ö en kväll med kallt November-sus
I mörker Vasagrafven låg, men midt emot sken ljus.
I Andra kammarn led mot slut med lång försvars-
debatt —
Kanske om Sverges väl och ve voteras re'n i natt.

Därute gasen fladdrade kring riksdagshusets knut
Som svaga själars ja och nej inför ett stort beslut;
Och torget öde låg och dödt. I sina varma tjäll
Satt folket lugnt och skötte sitt i ödesdiger kväll.

Där stod ej någon packad flock med hämmadt andetag!
Ej dunkelt haf af hufvuden med väntansfulla drag.
I mörker Vasagrafven låg kring glömda hjältars ben,
Där utanför var tomt och tyst, — men nej, där stod
dock *en*.

Det var en ädel kvinnlig hamn — ack, luftig, tärd och
hvit,
Från grafkapellets mur hon kom, liksom hon hörde dit.
Ur hjässans vissna lagerkrans tog stormen blad för blad;
Vid sina söners stängda dörr hon ställde sig. Hon bad.

Hon lyssnade till rösterna i folkombudens sal:
På hennes panna skiftade förhoppningar och kval
Och allt som vågskålen steg och föll för hvarje stämningsvind,
Så följde lifvets, dödens färg på Svea-modrens kind.

Det kom en blixt i ögats blå vid ord af kraft och mod,
Gestalten växte, hjärtat brann af hennes forna blod;
Men för hvart självviskt, korttänkt *nej* sjönk hennes hufvud ner.
Det är ej en hjältinna nu — det är en mor som ber.

Och angestfulla böner nå igenom mur och sten,
Som framtids dom en gång skall gå igenom märg och ben:
»Du svenske man, hör Sveas röst! Ännu, ännu är tid
Att gälda något af din skuld för frihet, bröd och frid!

»Af dina friska ungdomsår *en* vår, en enda blott,
Ett enda solhvarfs fjärdedel för allt hvad du har fått,
För detta ädla språk du ärft, för skolans kunskapsväg,
Som väller ymnigt i ditt land för både hög och låg,

»För denna jord, där ärlig flit ej saknat dagligt bröd,
För skönhet öfver land och sjö, för lagens värn och stöd,
För forn- och framtid, svenske man! För denna bygd i nord,
Där ingen främling än befallt, objuden vid ditt bord!

»O mina arma Svea-barn! Nu röstas ja och nej —
Dock ingen öfvervikt ännu — jag lämnar hoppet ej.
Mitt stolta folk, som fordom stått kring mig liksom *en*
man,
I denna profvets stund din mor, dig själf du svika kan?

»Nu eller aldrig mer! O säg, det kan ej vara så
Att, värnlöst offer, du en dag vill under oket gå
Och, oåtspord, åt främlingar en tyngre blodskatt ge
Än denna skärf, om hvilken nu förnuft och heder
be?» —

Här väga lika nej och ja. En sedel blott är kvar,
Och talman mörk och allvarsfull ur urnan sedeln tar.
Sekunden tycks en evighet. Han vecklar långsamt opp
Den lilla papperslappen: *Nej!* — Så sveks då Sverges
hopp.

Hvem var väl denne ende man, som haft uti sin hand
Det ord, på hvilket hängde allt för värnlöst fosterland?
Han valde ej välsignelser af sensta eftertid,
Men ansvar af omätlig tyngd, som tanken svindlar vid.

Nu öppnas riksdagshusets port. Allt är förbi och slut.
Med hatten djupt i pannan tryckt, gå tyste männer ut.
Vid Vasagriften var det tomt. Den sorgsna modrens
hamn
Till sina store döde gått, ditin i hvilans famn.

Man vände hem med samvete mer eller mindre rent,
Men som med tunga hammarslag ett ord slogs fast:
för sent!
I morgon åter Sverges folk tar upp de vanda värf
Och tänker blott: det gick då ej. Så har man kvar sin
skärf.

Med tanke tráng och utan sång man går i små bestyr.
Det är som ingenting har händt. Minuten färglös flyr.
Det lefves lika lugnt som förr en tum från fallets rand,
Men re'n den tysta domen gått utöfver Sverges land.

* * *

Det var en dröm, en dyster dröm — rif detta blad itu!
Än är ej sista ordet sagdt och det är tid ännu.
För forn- och framtid, svenske man, för hem och foster-
jord
Ännu du äger i din hand att lägga in ditt ord.

1892.

Nya kölar!

Du sjömansgosse vid hemmets strand,
Som ser i din tub utåt vågen,
Hvad väntar du skönja, där mörkblå rand
Försmälter med himlabågen?
Hvem är du själf? O jag vet det allt:
Vår svenska längtan, som fått gestalt.

Hvad väntar du skäda? En härlig rad
Af kölar med åskor i famnen.
I minnesboken ett sparadt blad
Vill bära de kommande namnen.
Se — en i sänder de dyka opp,
Och tretungsflaggan är högst i topp.

När fylls deras tal? När susa de fram
Som nyborna, rörliga öar
Med raska gossar af hjältestam
Igenom fräsande sjöar?
De sträcka ut som en pansar-arm
Till skydd för hjärtat i Sverges barm.

Till verket alla — och friska tag!
Hvad är det vi vänta och bida?
Hvarenda skärf är ett hammarslag,
Där Sverges rustning vi smida.
Skrif nya namn på ett börjadt blad!
Växx upp ur vågen, du stolta rad!

I Trolleholms stambok.

Jag glömmer ej den morgon då vi kommo.
Utur en ram af bokars ljusa grönska,
Af regnets glesa strimmor lätt beslöjad,
Den röda borgen framstod. Kring dess murar
På speglande kanaler samm i ringar
En svan, som vaktande ett sagorike.
Från tornets tinnar lyste släktens märke:
Den båt, som här är sinnebild tillika,
Som i en tid af ofrid och försämring
Än tjäna må som ark för forntidsdygder.
På trappan borgherrn stod och där stod borgfrun,
Bland döttrar, söner lik en äldre syster.
För mina ögon står från dessa stunder
En bild af ädelt lugn som värmer själen.
Hur det var kärt att dela detta hemlif!
Hur unga fränder genast voro vänner!
I våra hjärtan gömmas önskeorden,
På murens tafla ristade i stenen:
Gud hägne detta hem, den släkt här fostras!

1893.

Kathinka Peyron.

†

Under hvita liljor
Ville vi dig gömma,
Medan tyst vid båren
Hjärtekällor strömma.

Endast eolsharpor
Spelande bland gräsen
Kunde måla känslans
Skiftning i ditt väsen,

Det eteriskt fina,
Ljufliga och ömma
Hos det stoft, vi ville
Under liljor gömma.

Redan här på jorden
Goda andars like,
Sväfva till ditt urhem,
Ljusets rena rike!

Där din förutgångna
Famna skall sin moder,
Medan här vid båren
Strömma hjärtefloder.

Ingen lång förvandling
Må ditt stoft förtära:
En förklarad skapnad
Skola flammor bära.

Stig till ljusets urhem
Ofvan solars vimmel.
Stig som offerröken
Till de godas himmel!

Säg till barn och make:
Ej den korta smärtan,
Ej min andes hemflykt
Skiljer våra hjärtan —

Lifvets herre sluter
Åter brustna kedjan.
Älskade, förbiden
Under stum tillbedjan.

1892.

Till Nordenskiöld.

Svar på hans inträdestal i Svenska Akademien den 20 Dec. 1893.

Den man, du fram i minnets dager ställde,*
Ej ryktets tinnar nått i solskensglöd.
Hans upptäcktsfärder smärtans rike gällde.
Där lifvet närmast gränsar intill död.
Och hemmens stilla häfder ännu tala
Om läkarns konst att hjälpa och hugsvala.
Men när ibland, från plågans scener fri,
Han tarfvat själf en läkeört för stunden,
Förstulet sökte han den helga lunden,
Som hägnar underblomman poesi.
Hans smak, af inga feberfärger bländad,
Var luttrad i Homeros' skönhetshaf,
Och sund också och klar och formfulländad
Den dikt han själf, blott allt för sparsamt, gaf.
Vårt samfund ej den hädansvunne glömmer,
Fast blyg, som skalden var, hans bild sig gömmer
I glansen kring hans forna plats i dag,
Då *du* nu träder in i detta lag.

Här, i den krets som Gustaf velat samla
Vid minnets svenska helgedom på vakt,
Det nya godt kan trifvas hos det gamla,
Ty ingen skola äger ensam makt.

* Läkaren och skalden Anders Anderson.

Här följes fritt den egna andens bud
I tankens forskning som i lyrans ljud.
En fordran blott, på hvilken allting hänger,
Som öppnar vägen eller utestänger,
Står som en lösen ofvan dörrens rand:
»Var *svensk,* att verket hedrar Sverges land!»
Ej dyrkats här af Gustafs vittra gille
Allena språkets helgd i tal och skrift:
Hvarhälst en stråle sköt af inhemskt snille,
Hvarhälst till ära steg en svensk bedrift,
Här fanns för all förtjänst en lager bunden,
För dagens hjälte eller minnets pris,
Och vetenskapen satt i skalderunden
Med Agardh och Berzelius och Fries.

De store gått. Det ofta är vårt öde
Att lagern bättre passar för de döde.
Och medan ljusen stråla vid vår fest,
Hos skuggorna är tanken ofta gäst.
Ju längre in i häfdens bildersalar
Vi störa tystnaden med skygga fjät,
Hur växer hvar gestalt, hur mäktigt talar
Ett vaknadt sorl om bragders majestät!
Vi tro det knappt – – det klingar som en saga
Att väldiga vi varit, vi, de svaga,
Att bortom Österhaf vi segersällt
Med svärdet ritat gränser öfver fält,
Där ingen tanke skänkes nu åt Norden,
Då plogen röjer multna ben ur jorden.

Eröfrarfolket har lagt vapnen ned...
Dock nej, vi svaja sett i österled
Var flagg på våg, där än ej köl drog fara.
Det var eröfrarn, det var en af våra,
Som löste isens tusenåra bann
Och väg till soluppgångens rike fann.
Än är en segrare i Norden buren,
Som på ett mörkrets välde gjorde slut;
På världens karta skref han om konturen,
Och denna gräns skall ingen plåna ut.

Vi hälsa dig, som hedrat Sverges land
I tålig vapenvakt den långa natten,
Vid okänd strand, på obesökta vatten,
Med ingen sol, som höjs från fästets rand!
Hur var du ej ett mål för rädda frågor,
Se'n du försvann i dunkel arktisk värld,
Och en förstelnad här af hvita vågor
I fångenskap förbytt din upptäcktsfärd!
Var allt förbi i dödssömn och förfrysning,
Förbi det hopp, som brann i varm belysning,
Då nyss du kringgick Cap Tsjeljuskins strand
På öppen sjö, där kartan visat land?
Den strät, på hvilken britten och bataven
Så mycket guld och viljekraft förstört,
Bar den för dig till blott *en* slutpunkt — grafven,
Du, sist bland dem, som samma dröm förfört?
Så sporde vi. Så har man sörjt och grubblat:
Men plötsligt genom ovisshetens skär

Ett rykte, som elektriskt tusendubbladt
Fran Stilla hafvet segerbudskap bär:
»Hell Nordenskiöld! Han brutit köldens reglar,
Som spärrat väg till fabelstort Cathay:
Nu in till Yokohama Vega seglar
Vid festsalut och blågult vimpelsvaj!»

För våra ögon hvilka syner draga
Fran ditt triumftåg, likt en Österns saga!
Kring Asiens kuster, hvart din Vega gar,
Där följer som en ljusväg i dess spår,
Och alla språk i enig bifallsbrusning
Förbinda Vega-mäns och Sveas namn,
Till dess hon själf, i bäfvande förtjusning,
Får sluta sina söner i sin famn.

Det är en kväll i vårens fagra tider,
Då dag och skymning blandas underbart:
Emellan skärens skuggkonturer glider
Hit in ditt ädla skepp i saktad fart.
Af båtar möter snart en tallös skara,
Och stränderna i ljushaf stråla klara
Och kungaborgen flammar långt ifrån
Och jublet stiger med oändligt dån:
I män af Vega, Svea hälsar eder,
Välkomna I, som gjort er moder heder!

Då vi välkomna *dig* vid detta bord,
Vi se i dig en del af Sverges ära,
Och bragden är med rätta bänkad nära
Till skaldens sång och häfdatecknarns ord.
På vittra anor här din plats är rik,
Men själf du är en lefvande epik.
Bland polens is den underfulla färden
Du ock med pennan tecknat upp för världen
Och skildrat klart och sant din fångenskap
I solberöfvad Fimbulvinters gap.
Vi hörda dig från vetenskapens gårdar,
Där du din forsknings segerbyten vårdar,
Din skörd af stuffer djupt ur Urals schakt
Och himlafallet järn från Grönlands trakt.
Du bringar med en fläkt af salta vågen,
Det fria lynnet och den friska hågen
Och sist ett eko från en älskad strand,
Som sjönk för oss bak Österhafvets rand,
Vår svenska häfds Atlantis, ön som drömmer
Uppå det största djup, som minnet gömmer.

Välan då, segrare från Nordens pol,
Tag in din plats, de gångna skalders stol!
Inunder lyrans tecken hit du träder,
Men samma bild är dig af gammalt kär:
Den norra himlens hvalf i ljus den kläder,
Och Vegas stjärna strålar skönast där.

Viktor Rydberg.

Vid underrättelsen om hans död.

Stumma äro skaldens harpotoner,
Borta han, idéers främste tolk!
Sådan sorg uti generationer
Drabbar kanske blott *en* gång ett folk.

Slaget kom så oförmodadt — smärtan
Är för ny att tåla ordets skrud,
När igenom tusen, tusen hjärtan
Ännu darrar detta dödens bud.

Huru foga hop af spridda stycken
Denna bild, vi känt harmoniskt hel?
Samla strålarne af dessa smycken,
Än ej födda släktens arfvedel?

Sekler skola flitigt lägga samman
Tankens underbara mosaik,
Värmas af den eterklara flamman,
Lyss till språkets magiska musik.

Tider bättre, sällare kanhända,
Skola fullt förstå den höga sång,
Som Promethevs kvad till de elända,
Inför tviflarn Ahasver en gång.

Nya ynglingar, ej nesligt snärde
I materiens, dådlöshetens band,
Skola fatta hvad Dexippos lärde
Gossehären, väpnad för sitt land.

Själar, som af himmelsk längtan bäfva,
Skola höra siarstämmans ljud
Och i ekospåren ödmjukt sträfva
För att söka sanningen och Gud.

Så han lefver, så han tänker, sjunger
För de kommande till fröjd och tröst.
Sekelslutets sorl och njutningshunger
Dör engång — dock ej hans djupa röst.

Men för oss, för oss är harpan brusten!
I vår saknads första ögonblick
Ha vi känsla endast för förlusten,
Då vår vän, vår stolthet från oss gick.

Det är endast tomheten vi fatta,
Ödsligheten på hvar plats han prydt,
Och det är som vi ej vetat skatta
Hvad vi ägt, förr'n i den stund det flytt:

Aldrig höra mer din röst i tiden —
Blott som eko från en annan strand!
Aldrig vandra mer till Ekeliden,
Aldrig, aldrig trycka mer din hand!

Välkommen, vår Konung!

Välkommen, vår Konung! I spåren
Du följes af grönskan och våren,
Då ilande tåget dig bär.
De glittrande böljorna sjunga,
Hvart nysprunget blad har en tunga:
Välkommen! — Är hemmet ej fagrast,
Och hjärtat, hvar värms det som här?

Nyss molnen sig mörknande lade
Kring landet, då ilbuden sade
De korta, bekymrade ord.
Hur tveksamt hvar stafvelse tyddes!
Liksom vid ditt sjukrum vi lyddes.
Tills bättringens budskap omsider
Spred ljusning och glädje till Nord.

Nu kommer du åter från stränder,
Där fordom af vänaste händer
Din vårliga lycka du fått.
Densamma, hur sent eller tida,
Hon stod där igen vid din sida
Och stred för sin make så troget
Som brinnande böner förmått.

Välkommen! Hur innerligt ljuder
Den hälsning, som folket dig bjuder,
De skaror, som kanta din stig!
Hör blott! Det är känslan, som talar,
Den enkla, från höjder och dalar:
»Så ha vi dig, folkkäre, åter —
Guds godhet bevarade dig!»

Af oron för dig hur vi lärde
Att mäta ditt kungliga värde,
Och kärleken fullt sig förstod!
Vi kände, hur kronan du pryder,
Och allt hvad din sträfvan betyder,
Din tåliga, vinnande möda
För folken, de två af ett blod.

Välkommen tillbaka att främja
Hos alla förbrödrande sämja
Och fylla de tusende kraf!
Välsignelser rörda dig följa:
Välkommen till skog och till bölja!
Drick hälsa af sommarn häruppe
Och kraft af ditt älskade haf!

1896.

Minnesblad

till Edvard Grieg.

Då tvänne barn förvillat sig i fjällen
Och sökande på skilda stigar vandra,
De utur fjärran kalla på hvarandra
Och sången närmar dem i sena kvällen:
Så, vid Norrœna-toner, skilda sinnen
Ett eko höra som af barndomsminnen:
Hvar är du, broder?
Och hvar går vägen hemåt till vår moder?

28 Okt 1896

Christian Winther.

I.

Ack, *Danmark deiligst Vang og Vænge!*
Ett eko vaknar då och då.
En ton som darrar djupt och länge
Alltsedan anno sextitvå.

Sin hvita mössa, o hur bar den
Vår unga skara käckt och lätt!
Till alla hem och hjärtan var den
I dag en hvit entrée-biljett.

Det var en stämning lik raketen,
Med festtal och med känslolek:
Hur bittert kom se'n verkligheten
Som lifvets första stora svek! —

Vi gingo nedåt Östergade,
Jag och min köbenhavnske vän.
En sleif i danska färger hade
Jag vid mitt bröst — jag ser det än.

I vimlet vi en herre mötte,
En ännu rörlig gammal man.
Min vän i sidan tyst mig stötte:
Christian Winther — sade han.

En rik mustasch, en ädelt skuren
Profil, men blicken litet matt;
Bredskyggig, martialiskt buren
På lockig hjässa hatten satt.

Min skald? Han där, som jag ser vandra
Lekamlig midt i folkets ström?
Han, idealet framför andra
För mången hemlig sångardröm?

Hans rytmer för mitt öra susat
Från första steget på hans ö,
Mitt hjärtas alla källsprång frusat
I dagen nyss vid Furesö!

Professor Winther! ropte vännen,
Och nästa stund med kind i brand
Stod blyg den unge ämnessvennen
Och tryckte gamle mästarns hand.

Beundrans värme i mitt öga
Visst talte mest, ty ordet tröt.
Fast vi den gången sade föga,
Ett stadigt band minuten knöt.

II.

Gamle sångare, hur vardt jag
Själf en son uti ditt hus
Vid din stilla »Filosof-gang»
Framför »Voldens» gröna sus?

Julie — hon, din sena lycka
Efter pröfning tung och stor,
Dina tusen sångers drottning,
Kallat sig min andra mor.

O hur gladt jag slog tillhopa
Boken, när mot vår det led,
Och jag följde lösta böljor
Söderut — ditned, ditned!

Ja, där har jag »Fruens Stue»,
Skaldehälsning, öppen famn —
Och nu komma Henri, Ida —
Vilsna fågel, här är hamn!

Och jag ser alltsamman åter
Varmt i eftermiddagssken:
Heibergs, Monrads hvita byster,
Skovgaards lilla Roma-scen.

Prydlig i Amagerdräkten,
Stine kaffebrickan bär,
Svarte rapphönshunden vänligt
Några smekningar begär.

I den öfversta etagen
Finns en kammare för sig;
Ofta nog är dörren reglad,
Men det gäller icke mig.

Skaldevän, det är din verkstad!
Kom jag plötsligt på besök,
Såg jag sångmön skyggt försvinna
I ett ljusblått flor af rök.

Och jag hörde dig förtälja
Hvad du lefvat, hvad du sett,
Aarestrup och Poul Möller,
Mångt och mycket, ljuft och ledt —

Anno Syv, belägringsåret,
Då i Rundetaarn du satt,
Hörde brittens bomber braka
Under lång septembernatt.

Hällre än i sluten kammar
Dock jag älskar minnas dig
I den fagra danska skogen,
På de bruna löfvens stig,

Vid Marienlyst, där dyning
Sjunger strandens serenad,
Djupt i Dyrehavens skuggor
Med en månglimt mellan blad ...

På den lilla öppna slätten
Hjorten orädd dröjer kvar,
Följer langsamt dig med blicken,
Som han vetat hvem du var.

III.

Mitt sinne skiftade och åren gledo
Madrid — Paris — för annan vind jag dref.
Det föll sig svart för allting göra redo
Och knappast mer ett fattigt bref jag skref.

Jag teg, af tröghet blott att allt förklara,
Fast tystnaden var plåga och var skam.
Mitt namn för kära vänner skulle vara
Ett sorgligt minne om en otacksam.

Till sist den tanken var för tung att bära.
Jag skref ej — nej — men själf, med samladt mod,
En vacker dag, för att min dom begära,
På deras tröskel bidande jag stod.

I trappan gång på gang jag hade stannat,
Det öfverlästa fast i strupen satt.
»Kan ni förlåta?» — fram där kom ej annat . . .
Då ljöd det kära svaret: »Alt forladt!»

Och snart jag såg med tacksam, rörd förtjusning
De forna minnen lefva upp igen;
I aftonsolens vemodsstilla ljusning
Jag återfann min gamle skald och vän.

Väl att jag kom! Det var i sista stunden:
Men hällre dock bredvid hans graf jag stått.
Än sett den gamle lämna fostergrunden,
I fjärran land en rotlös främling blott.

En dotters trånad bort från egna härden,
En enda blick han läst hos hennes mor,
Hos henne, som han älskat högst i världen —
Och tyst sitt offer bragte han — och for —

Bort ifrån Danmark — deiligst Vang og Vænge!
Från ängarna med doft af nyfälldt hö,
Från sommarhvilan bakom bokens hänge,
Från böljesången under Sjællands ö,

Bort från det språk, som för hans öra biktat
Hvar hemlig skönhet, hvar melodisk gång,
Hvad längtan vekast, kärlek ljufvast diktat,
Naturens stämma i befryndad sång.

»Min dikt är glömd — har längese'n gått under
Uti den nya tidens strida älf» —
Han kunde säga så i tunga stunder.
Han glömd i Danmark! — Trodde han det själf?

Då Sjællands parker ännu stodo gröna
Med höstens första guldton däribland,
— Jag tror jag aldrig sett dem mera sköna —
Drog han för alltid bort från hemmets strand.

Hans danska hem, hur kunde du väl nännas
Ur dina armar släppa honom så?
Jag tyckte rosenkedjor borde spännas
Att spärra vägen, där han skulle gå.

Men det var tyst och tomt på alla kanter
Och inga blommor, inga afskedsord.
Blott jag, en främling — ett par anförvanter
Sett honom skiljas från sin fosterjord.

Omöjligt var det, otänkbart — dock sade
Jag till mig själf, se'n sist jag tryckt hans hand:
Min gamle skald, så orätt ej du hade
I hvad du sagt om glömska hos ditt land.

* * *

Jag vet det väl — hans sekeldag man firat.
På folkets läppar sjunger nu hans namn.
Och nog med rika kransar har man sirat
Den graf, han fått i fosterjordens famn.

Så fast som boken i den danska marken
Dens minne står, som kvad om *Hjortens Flugt*,
Så länge älskog *träsnitt* skär i barken,
Hans diktning bjuder frisk, hesperisk frukt.

Men likafullt uti mitt stilla sinne
Jag frågar här vid eftervärldens fest:
Du sena kärlek, öm om skaldens minne,
Hvar höll du till, när du behöfdes bäst?

1896.

Sång

vid aftäckningen af Carl X Gustafs stod i Malmö, den 28 Juni 1896.

Hvad är bragden, om icke den fyller ett mål,
Som i släktenas aning re'n fanns?
Om ej barnen vid härden i glimmande kol
Redan läste dess kommande glans?
Träder segrarn ej fram
Under stålhjälmens kam
Med nödvändighets mejslade drag,
Skall hans skimrande stod,
Gjord af tårar och blod,
Lösas upp som en dimbild en dag.

Du krigarfurste, som i bronsen glänser
På tyglad fåle här vid Sundets strand,
Naturen själf utstakat först de gränser,
Som med ditt svärd du bördat åt vårt land.
På Polens hed din seger skrefs i sanden,
Mot Sjællands ö du fåfängt sträckte handen,
När dig ett *hit intill* från ofvan nått;
Men svenskt är Skåne efter häfdens mening,
Och af eröfringen det vardt förening
Emellan hjärtan — ej på kartan blott.

Träd, hjälte, fram i sommartider.
Då allt är fröjd och ögonlust!
Där du har kämpat dina strider,
Är solig fred från kust till kust.
Din ridt, som häfdaböcker gömma,
Gick väldigt fram i snö och blod:
Men gammalt hat nu fränder glömma
Och mötas tryggt omkring din stod.

Krigare och monark,
Sira, i sekler stark,
Strand, som du gett!
Hälsad af vapenvakt,
Fladdrande fanors prakt,
Tack för den grund du lagt:
Sverge är *ett!*

Sång

vid öppnandet af Utställningen i Stockholm, den 15 Maj 1897.

Vid Djurgårdens döljande hänge
Vi väntat och gläntat så länge!
Vi sågo det skimra
Bak ekarnas topp,
Vi hörde det timra
Kring Brunnsvikens lopp.
I vårnattens timmar de korta
Hvad hamrande oro därborta!
Nu ljusnar det — sol rinner opp.

Vak upp, du Stockholm, i strålande bad,
Fanfarer och fröjd öfverallt!
Din stad under natten har födt en stad,
En vårdröm har tagit gestalt.
Se — snöhvita murar och guldkupol
Vid sjungande bölja, i grönt och sol!
Nu sjunka skymmande skjul.
Kom ut, kom ut på hastande fot
Och jubla som barnen jubla emot
Den öppnade dörren om jul!

I Nordens folk, er vänta dessa salar;
För er är porten hög och dörren bred.
Så kännen här det sinnelag, som talar
Om arbetsära, enighet och fred!
Då våra flaggor nu i glad förening
Härofvan blanda sina färgers sus,
Förnimmen Sveas hela hjärtemening:
Välkommen, nabo — det är ock *ditt* hus!

Till sina hallar
Hör, arbetet kallar:
På under det bjuder
I stålblank prakt.
Hör, ångan som hvisslar —
Det kokar och sjuder!
Maskinen gnisslar
I dånande takt.

Se, hur kraften brutit
Genväg till sitt mål,
Nya redskap gjutit
Af ett smidigt stål!
Hur hon sinnrikt danat
Allt för lifvets kraf!
Hur hon genomspanat
Allt som jorden gaf!

Till sina hallar
Se, konsten er kallar:
Välkomna att värmas
Af färgers sken,
Af lif som härmas,
Af dagrar som randas,
Af form som andas
I brons och i sten!

Konstens verk de höga
Tala utan tolk
Till hvart själfullt öga
Hos hvartenda folk.
Mellan Nord och Söder
Om vi gränser ställt,
Alla äro bröder
Inom konstens fält.

Hur den unga tidens skapar-ifver
In på nya banor slår,
Minnets bro dock ingen sönderrifver
Mellan gammal tid och vår.
Ha vi makt att trolla fram på stunden
Syner af fantastisk prakt,
Underlaget är den gråa grunden,
Den som våra fäder lagt.

Hägring i sagoljus,
Tider som farit,
Fäste och gafvelhus,
Stockholm som varit!
Famnadt af ekars krans,
Skimra i minnets glans,
Dröj, en romantisk dröm!
Spegla i stilla ström
Tinnar och torn och torg,
Vasarnes borg!

Ja, välkomna I alle till arbetets fest,
Till de vinkande murar, där minnet är gäst
Och där skönheten bor!
Medan vimplarne blanda sin färgsymfoni,
Sjunger våren att tvekan och köld är förbi
Och försmälter, en enda och stor melodi,
I vår kor!

Sång

i Riddarholmskyrkan vid minneshögtiden den 17 September 1837.

O Gud, som drog från fallets rand
I seklets morgon detta land,
Från jättestrid på Söderns jord,
Din man Du ledde hit till Nord,
Till Vasas öde stol!
Lik sommarregn i åskans spår,
Han kom i glans af bragdens sol
Att läka våra sår.

Hans bild, af år och ära mätt,
Är ännu mäktig i hans ätt
Och träder fram, föryngrad tolk,
Att mana godt för brödrafolk
Och hägna rätt och lag.
Här samlats redan tvänne led
Till ättefadrens sarkofag —
En ädel kunga-ked!

* * *

Rätt och Sanning på sin sköld han skar,
Han, som orden i sitt hjärta bar;
Men för de lidandes släkte
Kände han än som en far.

Fridsäll, han väckte
Gryende gröda.

Hinder, som stäckte
Arbetets möda,
Frisinnadt bräckte han.

Öfver de svaga
Kungasköld sträckte han.

Omsorger delande
Än för de felande,
Huldrikt och skonande
Tydde han lag.

Ljus var hans saga.
Sakta förtonande
Släcktes hans dag.

* * *

Kär för låga, höga,
Hägrar en gestalt,
Smärt, med sol i öga,
Solsken öfverallt!
Land med lag skall byggas
Så han bjöd i Nord —
Aldrig kunde ryggas
Detta kungaord.

Gamla skrankor vika;
Upp till tingets sal
Träda alla lika
Genom folkets val.
Lifligare strömmar
På engång vårt blod:
Kungligt sköna drömmar,
Kungligt ungdomsmod!

O hur hastigt fallen,
Medan skimret dog,
Som den raka tallen
I din svenska skog!
För ditt riddarsinne
Världen sist vardt trång.
Troget göms ditt minne
Kvar i sägn och sång.

* * *

De äro gångna till Herrans gardar!
Arfvet att främja ljus och rätt
Re'n ett fjärdedels sekel vårdar
Åter en af Karl Johans ätt.
Konung, som bär dess dubbelkrona,
Tusen stämmor omkring dig tona,
Bringa tack för en lycklig tid!
Hör, hur bräddfulla hjärtan sjunga:
För vårt väl drog du dagens tunga,
Bördor, som andra sviktat vid!

Herre, vår Kung och hans maka hägna
Under kommande nya år!
Gif, att från ofvan krafter regna
Öfver växande släktens vår!
Ädel sträfvan låt målet hinna,
Brodershänder hvarandra finna!
Sekelsol, som i väster står,
Glänse högre än morgondagern,
Då hon kysser den friska lagern
Öfver älskade silfverhår!

Till Harald Wieselgren

den 2 Nov. 1895.

Hos Idun snart i festlig sal
Som hedersgäst du står,
Och laget bräddar sin pokal
För dina sexti år,
Och ungdomsmön från Valhalls borg
Bär fram, som hon är van,
Uti sin gröna videkorg
Odödlig astrakan.

Men innan bägarn till ditt pris
Blir höjd i glädtigt brus,
Tag mot ett tack på stilla vis
Från detta lugna hus;
Förr'n skämtet släpper svärmarna
På kvällens firmament,
Vi bringa mellan pärmarna
Ett ord i Agi's pränt.

Hur ystra löjen än du sått,
Den som till djupet såg
Där fann en solig krusning blott
På forskarns allvarshåg.
Ditt skämt med blomsterlindad tagg
Likt rosen öppnar sig
För ögonblickets friska dagg, —
Men vid en arbetsstig.

Och därför kan med lif och lust
Du pejla häfdens blad
Och pressa fram en äkta must
Ur mången svårläst rad.
En liten nypa attiskt salt,
Som här och där du strör,
Ger saft och färg åt hvar gestalt,
Då du är porträttör.

Du aldrig girigt gömt ditt pund,
Men öppnat gladt och stort
Ditt vetandes förråd hvar stund,
Som Per och Pål dig sport.
Hur har du hjälpt författartörst
Att göra vägen kort!
Du från hans »källor» blåste först
Det tjocka dammet bort.

Må Idun ordet ha i kväll!
I vårt bibliotek
Främst bringa vi vårt tack och hell
För allvar och för lek.
En väldig man i »bokalist»
Uti vår lilla stat,
Är du, vän Harald, först och sist
En makalös kamrat!

Till Gunnar Wennerberg

den 2 Okt. 1897.

Mitt *hell* i dag jag höjer
För dig, du sångens svan,
Där stilla, stolt du plöjer
I aftonglans din ban!

Hur i generationer
Ha hjärtan slagit takt
Till hjältesångens toner
Om ljusets riddarvakt!

Men du, hvars staf gett takten,
Choragen, lyrans kung,
Kring dig blott skiftar vakten,
Själf står du alltid ung.

När Svea-hymnen svingar
Mot stjärnströdt firmament,
Hos barnen återklingar
Hvad deras fäder känt.

Så nya hjärtan svalla
För dig från år till år.
Det är hvad jag vill kalla
En *prolongerad vår!*

Hur vardt den våren vunnen,
Som troget följt din färd?
Jag känner ungdomsbrunnen -
Han spelar vid din härd.

Han först sprang upp i ljuset
En kväll i Fyris' stad:
Framför det hvita huset
Där ljöd en serenad.

I leken och i yran
Ett djupt ackord det gick,
När på den gyllne lyran
Från *henne* föll en blick.

Det hell jag ville bringa.
Jag bringar till ditt bo,
Där alla strängar klinga
I skön, harmonisk ro.

Hell skaldens hem, som hyser
Hans lycka och hans frid,
Och där den ungdom lyser,
Som är af evig tid!

Zachris Topelius.

†

Så har du gått från Nordens köld och drifvor,
Du barnens vän.
Förrn Sylvia kom med sol och gyllne vifvor
Till oss igen.

Du som på lösta böljor tåligt hoppats
I vinterbann,
För dig har våren nu evärdligt knoppats,
Du såningsman!

Men fåglar, som vid fönsterbrädet gunga,
Se tomt ditt bord,
Och nu bland alla sagolystna unga
Är sorg i Nord;

Och vi, som själfva känt, hur dagen dalar.
Vi sakna Den,
Hvars trollspö upplät häfdens riddarsalar
För lycklig sven.

Och varmt till kinden åter blodet strömmar
I tidens köld,
Som då du lät oss drömma hjältedrömmar
Med Bertelsköld.

Så skola släkter minnas efter släkter,
Hur de ha stått
Vid dina knän, i lifvets morgonväkter
Och lyssna fått

Till suset af den röst, som innerst bodde
I sagans träd,
Till ädla tankar, som i hjärtat grodde
Likt gyllne säd.

Ej dör din ljufva sång på folkets tunga
I Nordanland,
Så länge vågorna om kärlek sjunga
Vid Roines strand.

Och troget komma ynglingar och tärnor
Sin skald ihåg,
När de se upp mot vintergatans stjärnor
I stilla tåg.

Du skald för hoppet, oskulden och våren
Med fläckfri själ!
I tusen, tusen hem nu bringar tåren
Dig rördt farväl.

Ditt fromma hufvud på sin hvita kudde
Tycks sofva blott.
Bland björkarna därute på din udde,
Vår skald, sof godt!

Till Henrik Ibsen.

20 Mars 1898

År sextiofyra,
Då Dybböls dunder
Ännu gaf eko
Bland Söderns lunder,

I silfverskimret
Af Romas måne
Hvar kväll vi träffades
På *Tritone.*

Bland vingårdsbönder
Kring spiselflamman
En flock från Norden
Höll troget samman.

På härden kocken
Vår måltid stekte,
Albaner-drufvan
I glasen lekte.

Du satt vid midten
Af långa bordet
Och bland oss unga
Du förde ordet.

Nyss våldet stympat
Norræna-stammen;
Vi delte sorgen,
Vi delte skammen.

Jag hör dig tala
I sena natten
Det ljungar under
Den stora hatten!

Bland italienarne
På Tritone
Du hette bara
Il Cappellone,

Och tyskar, britter
Vid bortre borden
De sågo neder
På oss från Norden. —

Nu, Henrik Ibsen,
Hur annorlunda
Då vi din bana
I dag begrunda!

Hur sjöng du in dig
I höga salar,
Där folken lyssnar
Så snart du talar!

Hvad nya tankar
Du vetat väcka,
Hvad hårda nötter
Du gett att knäcka!

För tyskar, britter
Gått upp ditt snille
Och själf en fransman
Förstå dig ville,

Och italienare
Djupet mäta
Hos Henrik Ibsen
Il gran poeta!

Jag rår ej draga
Ett strå till stacken,
Jag bringar skalden
Blott enkla tacken

För alla gånger
Vi skakat händer
På Romas kullar,
Vid Isars stränder,

För litet träta
Och mycket gamman,
För allt det goda
Vi haft tillsamman!

Till Herman Bang.

I.

Ett tankfullt barn, ett ensamt, öfvergifvet.
Du satt »vid vägen» — där du lärde måla
De smådrag, som tillsamman bilda lifvet,
Den minsta sten, som sargar där vår såla.

För alla, hvilkas lott det vardt att tåla,
Finns i din dikt ett blad med hjärtblod skrifvet:
Hur histrionens lif är sönderrifvet,
Fastän de falska guldpaljetter pråla!

Och träder upp ett öfvermäktigt öde,
Hur förs ett mänskobarn som löf för vinden!
För *Tine* gifs blott fristad hos de döde.

Katinka, långsamt bleknande om kinden,
Hur voro hjärtats sommardagar korta!
Nu grönskade ej mera. Han är borta.

II.

Ifrån vår barndom nog en ort vi minnas
Med gamla kära anleten vi kände;
Ett underland längst bort vid världens ände,
Där sorg, förgängelse och nöd ej finnas.

Hur ljuft det var att hvila där! En kvinnas,
En moders ömma hand vår kudde vände
Till rätta, medan vi i drömmen lände
Till sagoslott, där kungadöttrar vinnas.

O barndomsdröm, ditt namn är *Ludvigsbakke!*
Men han som skildrat den som ingen annan,
Han lider arm och ensam — så man säger.

Hvem jämkar kudden under skaldens nacke,
Hvem sitter öm och vaksam vid hans läger
Och svalkar lent den feberheta pannan?

III.

Min tacksamhet är fattig. Förr i världen
Ifrån en furstetaffel uppstod gästen,
Då framför porten re'n stod sadlad hästen,
Och varm af kostligt vin, han bragte gärden —

Han höjde glaset för den ädle värden,
Som bjudit honom sitta ned vid festen,
Och se'n han tömt intill den sista resten,
Sitt glas han lät i stycken gå mot härden.

Skald, som jag håller af, — hvad kan jag bringa?
Sonetter, som jag ej på länge gjutit!
Jag nästan har förgätit hur de klinga.

Du, vid hvars rika diktarbord jag sutit,
Till tack här ägnar jag dig dessa sista —

Och nu för mig må formen sönderbrista!

Inskrift på Oskars-klockan*

i Hellestadstapeln på Skansen.

Det gryende seklets begynnelseljud,
Min nyfödda klang Dig bekänner, o Gud!
Den går öfver djupen, en dallrande tolk,
Mot höjden att bedja för konung och folk.
Välsigna det land, som de svenske bebo
Med glädje och gröda, med kärlek och tro!
Beskydda, o Herre, allt lefvande lif,
Hvart hjärta, som ängslas, hugsvalelse gif!
Dig söker i rymden min bäfvande ton
Att smälta i bön kring Din evighets tron.

* Invigd nyarsnatten 1900

Slutvignett.*

Här rullats upp på bladen
En tafla af vårt land,
Af bondens gård och staden,
Af åker, fjäll och strand.
De ringa som de höga
Lagt fram sin egenskap,
Och ljust var skogssjöns öga
Och mörkt var grufvans gap.

Ett blad är kvar, det sista:
Det faller sig ej lätt
Att efter önskan rista
I ord en slutvignett.
Du svenska jord, du gamla,
På en gång sträng och mild,
Hur skall min kärlek samla
Dig i en enda bild?

* Skrifvet såsom afslutning af praktverket "Vårt Folk".

Då seglarn vågen plöjer
Att lämna hemmets skär,
Hvem månn' till afsked dröjer
På sista klippan där?
Och styr han hemåt färden,
Hvem hälsar tack för sist
Längst ute där på fjärden?
Vår svenska tall helt visst!

Du tall bland gråa bergen!
En seg och stolt natur,
Alltjämt du håller färgen
I både ur och skur.
Du ännu föreställer
Det folk, du kände förr.
Dig sista bladet gäller,
Du utpost för vår dörr!

Kring Sveas landamären
Väx, trogna träd, i frid,
Och må ej öfver skären
Du randas se en tid,
Då ondt får öfvertaget,
Och allting går i tu,
Och svensk af gamla slaget
Finns ingen mer än du!

INNEHÅLL.

Berättelser och Sägner

	Sid.
Den nya Cendrillon	7
Rebell	15
En sovereign	20
Klabauterman	29
Citron och Nyponblomma	50
Läkaren	57
Savonarola	65
Cavour och hans gäst	89
Ginevra	94

Hemlandstoner

Sverges karta	107
Till Finland	111
Vid Valkiakoski pappersbruk	114
Borgå	117
Finlands värn	118
Rida, rida ranka!	122
Ett minne från Molde	124
Namnet i klippan	126
Lyckliga dagar på Sandhamn	129
Vibyholm	132
Kolsnaren	135
Gripsholm	137
Stenhammar	141
I Rättvik	145
Tännforsen	147
Tännforsen i vinterdräkt	149
Stockholmsbild	151
På gammal tomt	153
Nya och gamla Stockholm	156
Till Stockholm	158
Skärvik	160
Majsång på "Skansen"	163
Folkets sångmö	166

Minnessånger och Tillfällighetsdikter

Till Konung Oscar II	171
Till Kanslirådet Gustaf Sanndahl	174
Flyttfågelpost	178
Till G. E. Klemming	181
Till?	188
Till Onkel Adam	190
Carl Johan Bohman †	195
Till "Fratres Amicitiæ veræ"	200
Emigrationen	203
Sång vid aftäckningen af Linnæi minnesstod	210
Linnæus i Chicago	212
Ericsson och Monitor	215
"Namnlösa sällskapet"	220
Edvard Bäckström †	226
Mauritz von Krusenstjerna †	229
Vid J. P. Jacobsens död	232

	Sid.
Till Grekland	235
Skollofs-kolonier!	236
Vid Scheele-stodens aftäckning i Humlegården	238
Röstsedeln	239
Nya kölar!	243
I Trolleholms stambok	245
Kathinka Peyron †	246
Till Nordenskiöld	248
Viktor Rydberg †	253
Välkommen, vår Konung!	256
Minnesblad till Edv. Grieg	258
Christian Winther	259
Sång vid aftäckning af Carl X Gustafs stod i Malmö	268
Sång vid öppnandet af utställningen i Stockholm den 15 maj 1897	270
Sång i Riddarholmskyrkan vid minneshögtiden den 17 september 1897	274
Till Harald Wieselgren	278
Till Gunnar Wennerberg	281
Zachris Topelius †	284
Till Henrik Ibsen	287
Till Herman Bang	291
Inskrift på Oskars-klockan	294
Slutvignett	295

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

brief
PTB
0041770
v.4

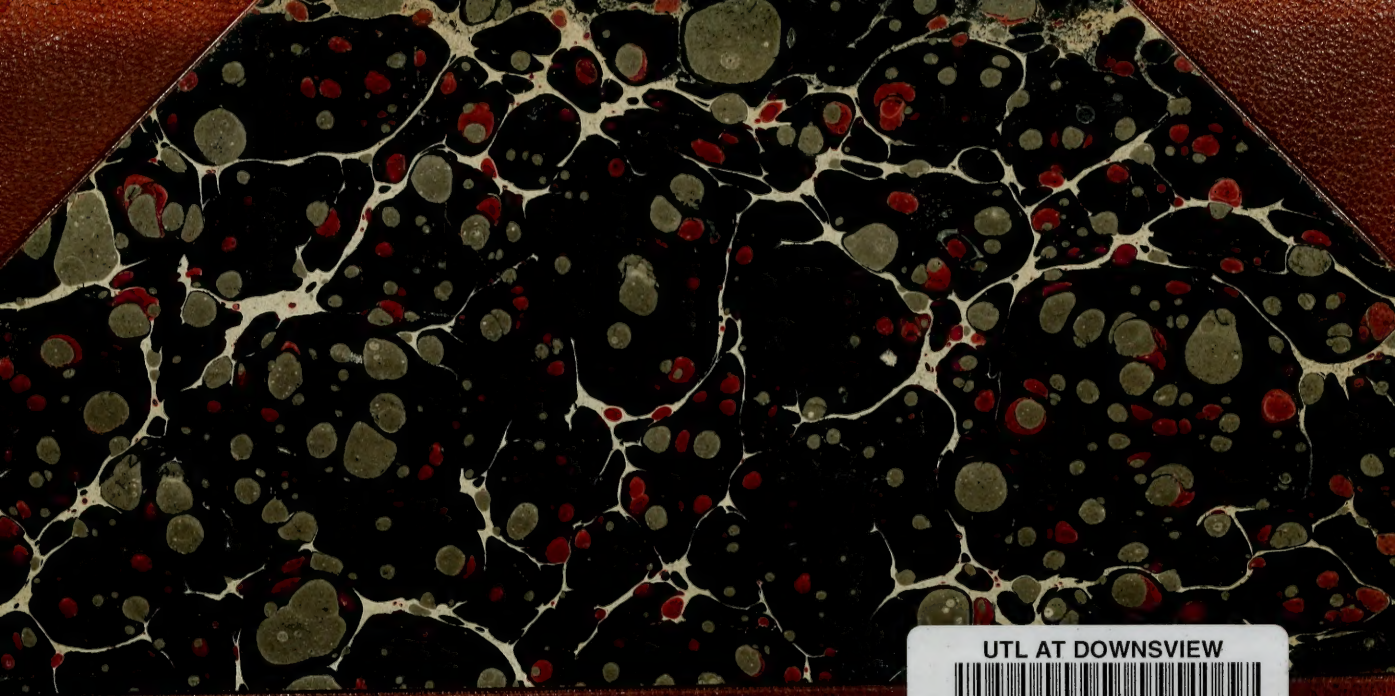

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 10 02 05 02 013 7